AGATHA CHRISTIE

Ölüm Çığlığı

ALTIN KİTAPLAR

AGATHA CHRISTIE

Ölüm Çığlığı



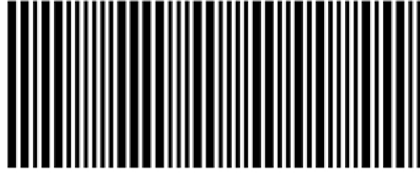
AGATHA CHRISTIE

ÖLÜM ÇIĞLIĞI

2. baskı

Dilimize Çeviren: **Gönül Suveren**

Dizgi Baskı: Sıralar Matbaası, 1982



Sakin Köydeki Cinayetle İlgisi Olanlar

Len Clement: Köyün rahibi. Bazen bir din adamına yakışmayacak şeyler düşünüyordu.

Griselda Clement: Rahibin genç karısı. Hiç de iyi bir ev kadını değildi.

Dennis Clement: Rahibin yeğeni. Cinayetin eğlenceli bir şey olduğunu düşünüyordu.

Mary: Rahibin hizmetçisi. Ondan daha kötü bir hizmetçi olamazdı.

Lucius Prothero: Aksi bir adam. Dostlarından çok düşmanları vardı.

Ann Prothero: Prothero'nun genç karısı. Kocasını sevmiyordu.

Lettice Prothero: Prothero'nun kızı. Daima dalgın dururdu.

Lawrence Redding: Genç ressam. Bir film yıldızı kadar yakışıklıydı.

Dr. Stone: Ünlü arkeolog. Onu kazılardan başka bir şey ilgilendirmiyordu.

Gladys Cram: Stone'un sekreteri. Köydekiler onun adamla evlenmek niyetinde olduğunu söylüyorlardı.

Estelie Lestrange: Güzel bir kadın. Herkes onun sırrını çözmeye çalışıyordu.

Dr. Baydock: Köy doktoru. Gizli bir derdi var gibiydi.

Hawes: Rahibin yardımcısı. Sinirleri çok bozuktu.

Martha Price Ridley: Yaşlı bir kadın. Telefon konuşmasına sinirlenmişti.

Amanda Hartnell: İhtiyar bir kız. Fakirler kendisinden nefret ediyorlardı.

Caroline Wetherby: Yaşlı bir komşu. Dedikoduya bayılıyordu.

Slack: Polis Müfettişi. Rahibin sinirine dokunuyordu.

Albay Melchett: Polis Müdürü. Durumun çok karışık olduğundan emindi.

Ve

Miss Marple

Miss Marple'ın Elinde Şu İpuçları Vardı

- İki telefon konuşması
-
- Bir tabanca
-
- Bir bavul
-
- Bir pusula
-
- İmzasız bir mektup
-
- Bir saat
-
- Bir küpe
-
- Bir portre
-
- Aksırık sesi
-
- Yarıda kalmış bir pusula

Miss Marple'ın Cinayetleri Çözebilmek İçin Şu Soruları Cevaplandırması Lâzımdı

- Yedi şüpheli şahıs kimdi?
-
- Mrs. Price Ridley'e telefonda kim küfretmişti?
-
- O aksırık sesi neydi?
-
- Koruda kim ateş etmişti?
-
- Gladys gece yarısı ormanda ne arıyordu?
-
- Yağlı boya tablo neden parçalanmıştı?
-
- Lettice sarı beresini nerede unutmuştu?
-
- Ann'den nefret eden kimdi?
-
- Lawrence'e neden düşmanlık etmeye çalışıyorlardı?
-
- Antika gümüşler değiştirilmiş miydi?

Aslında bu hikâyeye neresinden başlamam lâzım geldiğini kestirmek biraz güç. Fakat ben başlangıç noktası olarak o çarşamba gününü seçtim.

Öğle yemeğindeydik. Haşlama dana etini dikkatle kestikten ve yerime oturduktan sonra sırtımdaki rahip cüppesine hiç de yakışmayan bir şey söyledim. “Albay Prothero'yu öldüren bütün dünyaya iyilik etmiş olur” dedim.

Yeğenim Dennis hemen, “Adamı kan içinde buldukları zaman bu sözlerini hatırlayacaklar” diye cevap verdi. “Mary de bu konuda şahitlik edecek. Öyle değil mi, Mary? Üstelik et bıçağım da kinci bir tavırla nasıl salladığını da tarif edecek.”

Daha iyi aylıklı, kibar bir yere girmeden önce benim gibi bir rahibin evinde hazırlık devresi geçirmekte olan Mary yüksek ve ciddi bir sesle, “sebze” dedi ve öfkeli bir tavırla çatlak servis tabağını Dennis'e uzattı.

Karım anlayışlı bir tavırla sordu. “Albay Prothero canını çok mu sıktı?”

Hemen cevap vermedim. Zira sebze tabağını fırlatırcasına masaya koymuş olan Mary, görünüşleri bile iştah kapamaya yetecek, biçimsiz birtakım börekleri burnuma sokarcasına uzattı. “Hayır, teşekkür ederim” dedim. Kız, tabağı gürültüyle masaya bırakarak dışarı çıktı.

Karım sesinde hakiki bir üzüntüyle, “Ne yazık ki, iyi bir ev kadını değilim” diye mırıldandı.

Bu konuda ben de aynı fikirdeydim. Karımın adı Griselda'dır. Tam bir rahibin karısına uygun bir isim bu. Ama karakteriyle bu ad arasında da hiçbir benzerlik yoktur.

Ben rahiplerin evlenmemeleri lâzım geldiğini düşünürdüm. Griselda'yla tanıştıktan sonra ona benimle evlenmesi için neden ısrar ettiğimi, bunun sebeplerini hâlâ bilmiyorum. Griselda benden hemen hemen yirmi yaş küçüktür, insanın aklını başından alacak kadar güzeldir. Hiçbir şeyi de ciddiye almaz. Her bakımdan beceriksizdir. İnsanın sabrını da taşırır. Onun kafasını yoğurup şekil vermeye çalıştım, fakat bunu da başaramadım. Şimdi rahiplerin hiç evlenmemeleri gerektiğine her zamankinden daha çok inanıyorum. Hatta bunu birkaç kez Griselda'ya ima da ettim. O gün de denedim bunu.

“Yavrum” dedim. “Biraz dikkat etsen...”

Griselda “Bazen dikkat ediyorum” diye yanıt verdi. “Fakat genel olarak elimden geleni yaptığım zaman işler daha karışıyor. Ben bir ev kadını olarak yaratılmamışım. Her şeyi Mary'e bırakmanın, rahatsızlığa katlanarak, tatsız tuzsuz şeyler yememin daha iyi olacağını da anladım.”

Sitemle, “Peki kocan ne olacak?” diye sordum.

O, “Şimdi bunları bırak” dedi. “Bana Albay Prothero'yu anlat.”

Dennis homurdandı. “Ukalanın biri. Hissiz de. Tevekkeli ilk karısı onu bırakıp kaçmamış.”

Karım atıldı. “Kadın başka ne yapabilirdi?”

Sert bir sesle, “Griselda” dedim. “Bu şekilde konuşman hiç hoş değil.”

Karım sevgiyle gülümsedi. “Hayatım. Bana adamı anlat. Mesele nedir? Bunun sebebi bizim Mr. Hawes'in dakikada bir eğilmesi, kaşıyla gözüyle işaretler ederek, haç çıkarması mı?”

Hawes yeni papaz yardımcımız. Yanımıza geleli üç hafta kadar oldu. Adam daha ziyade Katolik eğilimli ve cumaları da oruç tutuyor. Kilise mütevellilerinden olan Albay Prothero ise böyle şeylerin aleyhinde.

“Bu seferki meselenin sebebi o değil. Prothero laf arasında ondan da bahsetti tabii. Bütün kargaşalığın sebebi Mrs. Price Ridley'in o kahrolasıca sterlini.

Mrs. Price Ridley dindar bir kadındır. Oğlunun ölüm yıldönümünde ayine geldiği zaman tepsiye de bir sterlinlik bir banknot atmış. Fakat daha sonra iane listesini okuduğu zaman verilen en fazla paranın on şilin olduğunu görmüş.

Tabii kadın bana şikâyette bulundu. Ben de ona makul bir şekilde hata yapmış olabileceğini söyledim.

İşi idare için, “Artık hiç birimiz de genç sayılmayız” dedim. “İlerleyen yılların cezasını çekmemiz lâzım.”

İşin garibi bu sözlerim kadını daha da kızdırdı. Durumun pek acayip olduğunu, bunu fark etmemiş olmama şaştığını söyledi. Öfkeyle yanımdan ayrıldı. Anlaşılan ondan sonra da gidip meseleyi Albay Prothero'ya açtı. Prothero en basit bir olayı bile büyütmekten, muhakkak mesele çıkarmaktan hoşlanan bir adamdır. Tabii hemen bana gelerek, uzun uzun konuştu. Ne yazık ki bu iş için Çarşamba gününü seçmişti. Ben Çarşambaları Kilise Okulu'nda ders veririm. Bu olay daima sinirlerimi bozar ve akşama kadar da kendime gelemem.

Karım durumu tarafsız bir şekilde özetleyen bir insan tavrıyla, “Adamın da canı eğlenmek istiyor herhalde” dedi. “Hiç kimse onun etrafında dönenip, kendisine, 'Sevgili rahibimiz,' diye iltifat etmiyor. Onun için korkunç terlikler işleyip, Noel'de kendisine yatarken

giymesi için kalın çoraplar hediye etmiyor. Karısı da, kızı da adamdan bıkmış durumdalar. Onun için Prothero başka yerlerde önemli bir adam rolü oynamaya çalışıyor."

Hafif bir öfkeyle, "Ama bunun için hakaret sayılacak bir şekilde konuşması gerekmez" diye cevap verdim. "Sanırım adam sözlerinin nereye vardığının farkında değildi. Kilise hesaplarını kontrol etmek istediğini söyledi. Prothero kilisenin parasını zimmetime geçirdiğimi mi sanıyor?"

Griselda "Senden hiç kimse şüphelenmez, sevgilim" dedi. "O kadar şüpheden uzak bir adamsın ki, hakikaten bu senin için bulunmaz bir fırsat. Keşke misyonerlerin parasını zimmetine geçirsen. Misyonerlerden hiç hoşlanmam."

Onu bu şekilde düşündüğü için azarlayacaktım fakat o sırada Mary elinde yarı pişmiş sütlaçla içeri girdi. İtiraz edecek oldum. Fakat Griselda Japonların devamlı olarak yarı pişmiş pirinç yediklerini ve bu yüzden de çok zeki olduklarını söyledi.

"Pazara kadar her gün böyle sütlâç yersen" diye ekledi. "Vaazın muhakkak fevkalâde olur."

Titredim. "Allah korusun."

"Prothero yarın akşam gelecek ve onunla hesapları kontrol edeceğiz" diye sözlerime devam ettim. "Bugün hazırladığım konuşmayı da bitirmem gerek. Sen bugün ne yapacaksın, Griselda?"

"Bir rahibin karısı olarak üzerime düşen görevleri yerine getireceğim. Saat dörtte çay ve dedikodu."

"Kimler geliyor?"

Griselda saydı. "Mrs. Price Ridley, Miss Wetherby, Miss Hartnell. Ve o korkunç Miss Marple."

“Miss Marple hoşuma gidiyor” diye yanıt verdim. “Hiç olmazsa onun şaka anlayışı var.”

Griselda başını salladı. “Köydeki en korkunç dedikoducu. Olan her şeyi biliyor ve bunlardan da en kötü sonuçları çıkarıyor.”

Biraz önce de söylediğim gibi Griselda benden çok gençtir.

İnsan benim yaşımda bu en kötü sonuçların çoğunlukla doğru olduğunu bilir.

Dennis “Beni çaya bekleme, Griselda” dedi.

Karım bağırdı. “Hain!”

“Fakat Prothero'lar beni bugün gerçekten tenis oynamaya çağırdılar.”

Griselda tekrarladı. “Hain.”

Dennis sessizce odadan kaçarken, Griselda'yla ben de çalışma odama geçtik. Griselda masamın başına oturdu. “Bakalım bugün çayda kimi çekiştireceğim. Herhalde Dr. Stone'le Miss Cram'ı. Ve belki de Mrs. Lestrange'i. Ha, aklıma gelmişken. Dün uğradım ama kadın evde yoktu. Evet, çayda Mrs. Lestrange'i ele alacağımızdan eminim. Onun buraya gelmesi, bir eve yerleşerek sokağa pek ender çıkması çok gizemli, değil mi? insanın aklına polisiye romanlar geliyor. 'Kimdi o kadın? O uçuk, güzel yüzlü esrarlı kadın? Geçmişinde neler gizliydi?' Kimse bunları bilmiyordu işte. Kadının biraz da tehlikeli bir hali vardı. Yanılmıyorsam Dr. Baydock onun hakkında bazı şeyler biliyor.”

Sakin sakin, “Sen fazla dedektif romanı okuyorsun, Griselda” diye mırıldandım.

Hemen yanıt verdi. “Ya sen? Geçen gün sen burada oturmuş vaazını yazarken 'Merdivenlerdeki Leke' kitabını her yerde aradım, bulamadım. Sonra sana romanı görüp görmediğini sormak için buraya geldim. Ve ne gördüm?”

Kızardım. “Kitabı rastgele aldım. Bir cümle gözüme ilişti ve...”

Griselda “O göze ilişiveren cümleleri bilirim ben” dedi. “Ve o zaman çok acayip bir şey oldu. Griselda ayağa kalkarak ilerledi ve orta yaşlı kocasını sevgiyle öptü.” Söylediğini de yaptı.

Sordum, “Bu hakikaten acayip bir şey mi?”

Karım başını salladı. “Tabii ya. Durumun farkında değil misin Len? Bir Bakanla, bir Lord'la, zengin bir şirket sahibiyle evlenebilirdim. Ama onların yerine seni seçtim. Bu seni çok şaşırtmadı mı?”

“O sırada çok şaşırttı” diye cevap verdim. “Sık sık neden beni seçtiğini düşündüm.”

Griselda güldü. “Kendimi o zaman öyle güçlü hissettim ki. Diğerleri benim olağanüstü bir kız olduğumu düşünüyorlardı. Tabii benimle evlenmek onlar için çok hoş olacaktı. Halbuki sana gelince, senin hoşlanmadığın, onaylamadığın her şey bende vardı. Buna karşın yine de bana dayanamıyordun. Birinin gizli ve zevkli günahı olmak, başkalarının onur duyacağı bir kadın olmaktan daha hoştur. Canını sıkıyor, sinirlerini bozuyorum. Ama yine de sen bana tapıyorsun. Bana tapıyorsun, değil mi Len?”

“Sana çok bağlıyım tabii, yavrum.”

“Oh! Len, sen bana tapıyorsun. Londra'dan geç döndüğüm zaman Scotland Yard'a telefon ettiğini hatırlıyor musun?”

İnsan bazı şeylerin kendisine hatırlatılmasından hiç hoşlanmaz. Hakikaten o gün acayip bir şekilde delilik etmiştim. “İzninle, yavrum”

dedim. “Konuşmamı hazırlamam gerek.”

Griselda öfkeyle içini çekti. Saçlarımı karıştırdı... Sonra düzeltti. “Bana lâyık değilsin sen. Hakikaten değilsin. Ben de o ressamla bir maceraya girişeceğim. Hakikaten bunu yapacağım. O zaman köyde çıkacak dedikoduyu düşün.”

Usulca, “Köyün dedikodusu zaten bol” diye cevap verdim.

Griselda güldü. Bana eliyle bir öpücük yolladıktan sonra camlı kapılardan bahçeye çıktı.

Griselda insanın canını gerçekten çok sıkar. Sofradan kalktığımız zaman yapacağım konuşmayı mükemmel bir şekilde hazırlayacak haldeydim. Ama şimdi kendimi huzursuz hissediyordum.

Tam yazıya başlayacağım sırada Lettice Prothero içeri süzüldü. Bu 'süzüldü' kelimesini bilhassa kullandım. Romanlarda enerji ve hayat dolu gençlerden söz edilir. Fakat benim karşılaştığım bütün gençler nedense daha ziyade hayalete benzerler.

Lettice'in bu hali bugün büsbütün belirliydi. Güzel bir kızdır. Uzun boylu, sarışın. Fakat daima dalgındır ve insana anlaşılmaz bir şeyler söyler. Bugün de camlı kapılardan içeri süzülerek, başındaki sarı bereyi çıkardı. Dalgınlıkla karışık bir hayretle, “Aa, siz miydiniz?” dedi.

Bu tavrı sinirime dokundu. “Rahibin evine geldiğine göre, onunla karşılaşmana da hayret etmemelisin.”

Kız, geniş koltuklarımdan birine çöktü. Dalgın dalgın saçını çekiştirerek, tavana baktı. “Dennis burada mı?”

“Onu öğle yemeğinden beri görmedim. Sanırım sizin köşkte tenis oynayacakmış.”

Lettice, “Ah” dedi. “Bize gitmediğini umarım. Evde kimse yok.”

“Dennis senin onu davet ettiğini söyledi.”

“Galiba ettim. Ama Cuma için. Bugün ise Salı.”

“Bugün Çarşamba” diye cevap verdim.

Lettice, “Ah, ne kötü” dedi. “Eğer bugün Çarşambaysa o zaman beni yemeğe davet eden aileye üçüncü defa gitmemiş oluyorum demektir.” Ama buna üzülmüş gibi de bir hali yoktu. “Griselda buralarda mı?”

“Griselda bahçedeki atölyede sanırım. Lawrence Redding'e poz veriyor.”

Lettice, mırıldandı. “Onun yüzünden az mesele çıkmadı. Babamla atıştık. Babam korkunç bir adam.”

Sordum. “Neden, yani mesele nedir?”

“Lawrence Redding'in benim resmimi yapması... Babam durumu öğrenmiş. Ama neden mayolu resmimi yaptırmayayım. Plaja öyle gidiyorum ya?” Lettice bir an durdu. “Babamın bir genci bizim eve gelmekten alıkoyması gerçekten gülünç. Lawrence'la bu konuya gülüp duruyoruz. Ben de buraya gelip resmimi atölyede yaptıracağım.”

“Olmaz, yavrum” dedim. “Madem baban yasaklamış.”

Lettice, içini çekti. “Herkes de ne kadar iç sıkıcı... Dayanılacak gibi değil. Param olsa başımı alıp gideceğim. Ama parasız nereye kaçabilirim? Babam anlayış gösterip ölüverseydi, her şey düzelirdi.”

“Böyle şeyler söylememelisin, Lettice.”

“Babam ölmesini dilememi istemiyorsa o zaman para konusunda bu kadar çirkin bir şekilde davranmasın. Doğrusu annemin onu terk

etmiş olmasına hiç şaşmıyorum. Biliyor musun, yıllarca annemin ölmüş olduğuna inandım. Annem nasıl bir gençle kaçtı? Hoş bir adam mıydı o?”

“Bu olay ben buraya gelmeden önce olmuş, yavrum.”

“Acaba annem ne oldu? Yanılmıyorsam Ann yakında biriyle bir aşk macerasına girişecek. Pek yakında. Ann benden nefret ediyor. Bana çok iyi davranıyor ama için için nefret ediyor benden. Yaşlanıyor ve tabii bu da hiç hoşuna gitmiyor, insan o yaşlarda türlü çılgınlığa kalkışır.”

Lettice'in çalışma odamda saatlerce oturup oturmayacağını düşünmeye başladım:

Kız, sordu. “Benim plâklarımı görmediniz değil mi?”

“Hayır.”

“Hay Allah! Plâkları bir yerde bıraktığımı biliyorum. Köpeği de kaybettim. Saatimi bir yerde unuttuğumu biliyorum ama bu önemli değil. Zira bozuk. İşlemiyor. Ah, o kadar uykum var ki. Bunun sebebini de bilmiyorum. Halbuki saat on birde kalktım. Fakat hayat çok acı, öyle değil mi? Ah, artık gitmem gerek. Saat üçte Dr. Stone'un bulduğu mezarı göreceğim.”

Saate bir göz attım. “Dörde yirmi beş var.”

“Ya, öyle mi? Ne felâket! Acaba beni beklediler mi? Yoksa çıkıp gittiler mi?” Neyse gidip bakayım. “Ayağa kalkarak ilerledi. Sonra da omuzunun üzerinden mırıldandı. “Dennis'e söylersiniz değil mi?”

“Olur, olur.” Fakat sonra Dennis'e neyi söyleyeceğimi bilmediğimi de hatırladım. Ama herhalde önemli de değildi bu. Dr. Stone'u düşünmeye başladım. Adam tanınmış bir arkeologdu. Son zamanlarda köye gelmişti. Albay Prothero'nun arazisinde bulunan

mezarın kazılmasını yönetiyor ve Mavi Domuz hanında kalıyordu. Daha şimdiden Prothero adamla birkaç defa tartışmıştı. Dr. Stone'un Lettice'i kazıya götürmeye kalkmış olması beni güldürdü.

Lettice Prothero da az değildi. Kızın arkeoloğun sekreteri Miss Cram'la nasıl geçineceğini düşündüm... Miss Cram yirmi beş yaşlarında sıhhatli, gürültücü, kırmızı yanaklı, neşeli bir kızdı. İnsan ona bakarken ağzında normalden fazla diş olduğu sanısına kapılıyordu. Köydekiler Miss Cram konusunda ikiye ayrılmışlardı. Kimi onun pek de sağlam ayakkabı olmadığını düşünüyordu. Kimisi ise onun dürüst bir kız olduğuna fakat Dr. Stone'la evlenmeyi de aklına koyduğuna inanıyordu. Miss Cram'la Lettice taban tabana zıt iki tipti.

Eski köşkteki durumun hiç de iyi olmadığını tahmin ediyordum. Albay Prothero beş yıl kadar önce ikinci defa evlenmişti, ikinci Mrs. Prothero görülmemiş bir tipte, çok güzel bir kadındı. Üvey kızıyla iyi geçinebildiğini de sanmıyordum.

Tam yazıya başlayacağım sırada yine duraklamak zorunda kaldım. Bu sefer de yardımcım Hawes gelmişti. Prothero'yle yaptığım konuşmanın nasıl geçtiğini öğrenmek istiyordu. Ona Prothero'nun 'Katolikçe eylemlerini takbih' ettiğini, fakat beni görmekteki amacının bu değil, başka bir mesele olduğunu söyledim. Ayrıca Hawes'a yanımda çalıştığı sürece bana uymak zorunda olduğunu da hatırlattım. Sözlerimi gayet iyi karşıladı.

O gittikten sonra Hawes'i sevmediğim için bayağı pişmanlık duydum. Böyle şeyler bir rahibe yakışmıyordu. Masamdaki saatin beşe çeyrek kalayı gösterdiğini fark edince içimi çektim. Bundan da saatin dört buçuk olduğu anlaşılıyordu. Kalkıp misafir odasına gittim.

Dört kadın ellerinde çay fincanları orada oturuyorlardı. Griselda ise çay tepsisinin başındaydı. Tabii bir tavır takınmaya çalışıyordu ama oraya o kadar yakışmıyordu ki...

Misafirlerin elini sıktıktan sonra Miss Marple'la Miss Wetherby'nin arasına oturdum. Miss Marple nazik, cana yakın, ak saçlı bir kadındır. Miss Wetherby ise çok konuşur ve dili de bir hayli zehirlidir.

Griselda gayet tatlı bir sesle, “Dr. Stone'la Miss Cram'dan bahsediyorduk” dedi.

Miss Wetherby aksi aksi, “iyi bir kız öyle bir şey yapmaz” diye homurdandı. Sonra da durumu hiç hoş karşılamadığını belirtmek için ince dudaklarını büzdü.

“Ne yapmaz?” diye sordum.

Miss Wetherby dehşet dolu bir sesle, “Bekâr bir adamın sekreterliğini” diye cevap verdi.

Miss Marple atıldı. “Ah, şekerim, bence evliler daha da kötü. Zavallı Mollie Carter'i hatırlayın.”

Miss Wetherby “Karılarından ayrı yaşayan evli erkekler de felâkettir” dedi.

Miss Marple mırıldandı. “Kanlarıyla birlikte oturan bazı evli erkekler de öyle. Bir zamanlar...”

Hoşa gitmeyecek bu anıları hemen kestim. “Herhalde artık bir kız, bir erkek gibi istediği işe girebilir.”

“Kalkıp onunla köye de mi gelir? Onunla aynı otelde mi kalır?” Mrs. Price Ridley'in sesi çok sertti.

Miss Wetherby, Miss Marple'e doğru eğildi. “Üstelik bütün yatak odaları da aynı katta...”

Fakirlerin çok korktuğu, fazla neşeli Miss Hartnell yüksek sesle, “Zavallı adam farkına varmadan tuzağa düşecek” dedi. “Dr. Stone'un bir bebek kadar masum olduğu belli.” Sonra da her zamanki düşüncesizliğiyle devam etti. “İğrenç bir şey bu. Adam, kızdan en aşağı yirmi beş yaş büyük.”

Diğer üç misafir bir ağızdan konuşmaya başladılar. Miss Marple, Griselda'ya gülümseyerek baktı.

Karım “Belki de Miss Cram ilgi çekici bir işi olduğu için memnun” diye başını salladı. “Belki de Dr. Stone'a sadece, patronu gözüyle bakıyor.”

Kısa bir sessizlik oldu. Dört misafirin de bu fikirde olmadıkları belliydi. Nihayet Miss Marple, Griselda'nın kolunu okşayarak, sessizliği bozdu. “Çok gençsiniz, yavrum. Gençler ne kadar saf oluyor! Siz daima herkesin iyi olduğunu düşünüyorsunuz.”

Griselda “Miss Cram'in o kabak kafalı iç sıkıcı adamla evlenmek istediğine hakikaten inanıyor musunuz?” diye sordu.

Miss Marple “Anladığıma göre adamın hali vakti gayet yerindeymiş” diye cevap verdi. “Yalnız, korkarım Dr. Stone çok sinirli. Geçen gün Albay Prothero'yla feci şekilde kavga ettiler.”

Herkes ilgiyle öne doğru eğildi.

“Albay Prothero ona cahilin biri olduğunu söyledi.”

Mrs. Price Ridley homurdandı. “Gülünç. Ama Albay Prothero'dan başka ne beklenir?”

Miss Marple “Hakikaten Albay Prothero'dan başka türlü hareket beklenmez” diye başını salladı. Fakat sözlerinin gülünç olduğunu pek sanmıyorum. Buraya gelip, yardım kurumu adına makbuz kesen kadını hatırlıyor musun? O buradan ayrıldıktan sonra kadının

kurumla hiç ilgisi olmadığı ortaya çıktıydı, insan karşısındakine güveniyor, onun sözlerine inanıyor.”

Miss Marple'ın karşısındakilere güvendiğini hiç sanmıyordum.

Miss Wetherby sordu. “Bu genç ressam Lawrence Redding yüzünden mesele çıkmış, değil mi?”

Miss Marple başını salladı. “Albay Prothero onu evinden kovdu. Meğer ressam Lettice'in mayoyla resmini yapıyormuş.”

Mrs. Price Ridley “Ben daima onların arasında bir şeyler olduğundan şüphelendim” dedi. “O genç adam durmadan köşke gidiyordu. Lettice'in annesi olmaması acı. Üvey anneler asla anaların yerini tutamaz.”

Miss Hartnell atıldı. “Mrs. Prothero'nun elinden geleni yaptığından eminim.”

Mrs. Price Ridley homurdandı. “Genç kızlar çok sinsi oluyor.”

Yufka yürekli bir kadın olan Miss Wetherby “Hoş bir aşk macerası bu” dedi. “Öyle değil mi? Ressam çok yakışıklı bir genç.”

Mrs. Price Ridley ona döndü. “Kızın mayoyla resmini yapıyormuş. Bu hiç de hoş bir şey değil.”

Griselda “Mr. Redding benim de resmimi yapıyor” dedi.

Miss Marple gülümsedi. “Herhalde mayoyla değil, yavrum.”

Griselda ciddi ciddi başını salladı. “Daha kötü bir kılıkla da olabilir.”

Miss Hartnell bu şakayı hoşgörüyle karşıladı... “Yaramaz kız!” Diğerleri ise biraz şaşalamışlardı.

Miss Marple bana sordu. “Sevgili Lettice size derdini anlattı mı?”

“Bana mı?”

“Evet. Onun bahçeden geçip, sizin çalışma odanıza girdiğini gördüm.”

Miss Marple her şeyi görür. Bahçeyle uğraşmak iyi bir bahanedir. Kuşları dürbünle seyretme merakının da faydası olur tabii.

“Evet, bundan bahsetti” diye itiraf ettim.

Miss Marple “Mr. Hawes'ın endişeli bir hali vardı” dedi. “Onun fazla çalışmadığını umarım.”

Miss Wetherby heyecanla bağırdı. “Ah, unuttum... Size bir haberim vardı. Dr. Baydock'un Mrs. Lestrange'ın evinden çıktığını gördüm.”

Herkes birbirine baktı.

Mrs. Price Ridley “Belki kadın hasta” dedi.

Miss Hartnell başını salladı. “Eğer öyleyse Mrs. Lestrange birdenbire hastalandı demektir. Zira onun bugün öğleden sonra saat üçte bahçesinde dolaştığını gördüm. O zaman sağlığı da yerindeydi.”

Mrs. Price Ridley mırıldandı. “Herhalde Dr. Baydock'la eskiden tanışıyorlar.”

Miss Wetherby “Doktorun bundan hiç bahsetmemiş olması pek acayip” dedi.

Griselda alçak, esrarlı bir sesle konuşmaya başladı. “Doğrusunu isterseniz...” Durakladı. Herkes heyecanla öne doğru eğildi.

Griselda etkileyici bir tavırla konuşmasına devam etti. “Ben durumu biliyorum. Mrs. Lestrange'in kocası misyonerdi. Korkunç bir hikâye bu. Adamcağızı yamyamlar yedi. Kadın da kabile reisinin karısı olmak zorunda kaldı. O sırada Dr. Baydock bir grupla oraya gitmişti. Mrs. Lestrange'i kurtardı.”

Bir an heyecan iyice arttı. Sonra Miss Marple sitemle fakat gülerek Griselda'nın koluna vurdu. “Yaramaz kız! Bu şekilde hareket etmeniz doğru değil, yavrum. Böyle hikâyeler uydurursanız, herkes buna inanır. Ondan sonra da türlü karışıklık olur.”

Odada soğuk bir hava esmeye başlamıştı. Kadınlardan ikisi ayrılmak üzere ayağa kalktılar.

Miss Wetherby “Acaba Lettice Prothero'yla ressam Lawrence Redding'in arasında bir şey var mı?” diye sordu. “Öyle gibi gözüküyor. Siz ne dersiniz, Miss Marple?”

Miss Marple’ın yüzünde düşünceli bir ifade belirdi... “Ben o fikirde değilim. Ressam Lettice'le değil, başka biriyle ilgileniyor sanırım.”

“Fakat Albay Prothero'nun.”

Miss Marple atıldı. “Bence Prothero aptalın biri. O, inatla bir fikre sarılan ve bunu değiştirmeye yanaşmayan tiplerden. Mavi Domuz hanının eski sahibini hatırlıyor musun? Kızının bir delikanlıyla gezmesi yüzünden öfkelenir dururdu. Halbuki aslında o delikanlının kızıyla değil, karısıyla ilgisi vardı.”

Miss Marple bunları söylerken karıma bakıyordu... Birdenbire müthiş bir öfkeye kapıldım. “Miss Marple, fazla gevezelik etmiyor muyuz? Kötü dedikodu yüzünden bir sürü felâket olabilir.”

Miss Marple “Siz insanları iyi tanımıyorsunuz” diye cevap verdi. “Ben insanları çok inceledim. Artık onlardan fazla bir şey de beklemiyorum. Evet, dedikodu hakikaten kötü bir şey ama bu ekseri, doğru da oluyor. Öyle değil mi?”

Bu sözleri beni can evimden yaraladı.

Kapı kapanır kapanmaz, “Dedikodu kumkuması” dedi. Giden misafirlerin arkasından yüzünü buruşturarak baktıktan sonra bana

dönerek güldü. “Len, sen benim Lawrence Redding'le bir aşk macerasına girişmiş olduğumdan hakikaten şüpheleniyor musun?”

“Ne münasebet, yavrum.”

“Fakat Miss Marple’ın bunu ima ettiğini sandın, öyle değil mi? Ve hemen beni savundun. Tıpkı öfkeli bir kaplana benziyordun.”

Bir rahibin öfkeli bir kaplana benzetilmesi pek de hoş bir şey olmasa gerek. “Ona itiraz edilmesi lâzım geldiğini düşündüm” dedim. “Fakat Griselda bundan sonra konuşurken daha dikkatli ol.”

Karım “Yamyam hikâyesini mi kastediyorsun?” diye sordu. “Yoksa Lawrence'ın çıplak resmimi yaptığını ima etmemi mi? Eğer ressama kalın bir pelerinle poz verdiğimi bilselerdi... Açıkçası Lawrence'la aramızda hiçbir şey yok. Adam bana hafifçe sulanmaya bile kalkmadı. Acaba neden?”

“Senin evli olduğunu bildiğine göre.”

“Len, Nuh’un gemisinden yeni inmişsin gibi bir tavır takınma. Erkeklerin, orta yaşlı bir adamla evli genç kadınlara ne gözle baktıklarını bilirsin. Lawrence’ın benimle ilgilenmemesinin başka bir sebebi olmalı. Bu ilgisizliğin sebebi benim çirkinliğim olamaz. Çünkü ben çirkin değilim.”

“Herhalde adamın seninle sevişmeye kalkmasını istemiyorsun?”

Griselda hiç de uygun görmediğim bir duraksamayla, “Hayır” dedi.

“Lettice Prothero'ya âşık olduğuna göre.”

“Miss Marple o fikirde değil.”

“Miss Marple yanılmış olabilir.”

“O hiçbir zaman yanılmaz. Onun gibi dedikodu kumkumaları hata yapmazlar.” Bir an durdu ve bana yan yan baktı. “Bana inanmıyorsun

değil mi? Lawrence'le aramda hakikaten bir şey yok.”

Hayretle, “Griselda” dedim. “Sana tabii inanıyorum.” Karım yaklaşarak beni öptü. “Keşke kolaylıkla kandırılacak bir adam olmasaydın, Len. Ben ne söylersem söyleyeyim, sen bana daima inanırsın.”

“Tabii. Yalnız, konuşmana dikkat et, yavrum. Bu kadınların şaka anlayışı olmadığını, her sözünü ciddiye aldıklarını sakın unutma.”

Griselda “Onların bir tek şeye ihtiyacı var” diye cevap verdi. “Biraz ahlâksızlığa. O zaman başkalarının ahlâksızca taraflarını aramaktan vazgeçerler.”

Odadan çıktı. Ben de saatime bir göz attıktan sonra kapıya koştum. Bazı kimseleri ziyaret etmek gerekiyordu.

Çarşamba akşamı kilise her zamanki gibi fazla kalabalık değildi. Fakat kiliseden çıktığım zaman Mrs. Lestrange'la karşılaştım. Bir an karşılıklı tereddütle durduk.

Sonra ben, “Küçük kilisemizi beğendiğinizi umarım” dedim.

“Evet, evet...” Sesi hafif ve tatlıydı. Sözlerini sürdürdü: “Dün karınız bana gelmiş. Evde olmadığıma üzüldüm.”

Birlikte dışarı çıkarak, yan yana yoldan ilerledik. Onun evi bizimkinden daha yakındı. Evin bahçe kapısına yaklaştığımız zaman Mrs. Lestrange “İçeri gelir misiniz?” dedi. “Bakalım evdeki değişiklikleri beğenecek misiniz?”

Bu çağrıyı kabul ettim. Mrs. Lestrange evi gerçekten zevkli fakat sade eşyalarla döşemişti. Yine kendi kendime, “Mrs. Lestrange gibi bir kadın St. Mary Meade köyüne hangi nedenle gelmiş olabilir?” diye sordum. Misafir odasındaki kuvvetli ışıkta onu ilk kez yakından incelemek fırsatını buldum. Çok uzun boylu, kızılımsı sarı saçlı bir

kadındı. Sfenksi hatırlatan bir hali vardı onun. Gözleri de epeyce sarıydı. O zamana dek bu renk göz hiç görmemiştim. Giysileri çok şıktı. İyi yetiştirilmiş kadınlara has o görgü ve rahatlıkla hareket ediyordu. Fakat yine de esrarlı bir kadındı.

Onunla bilinen şeylerden konuştuk. Kitaplar, resimler, eski yapılar. Fakat bana Mrs. Lestrange değişik bir konuyu açmak istiyormuş gibi geliyordu. Bir iki kez onun bana acayip bir duraksamayla baktığını da fark ettim. Kadın, 'Size açılayım mı? Bunu istiyorum. Bana yardım edemez misiniz?' der gibiydi.

Fakat sonunda bu kuşku dolu hali kayboldu. Mrs. Lestrange bana açılmaktan vazgeçti. Ya da belki de ben yanılmıştım. Aslında ortada böyle bir şey yoktu.

Sonunda ayağa kalktım. Tam odadan çıkarken, omzumun üzerinden geriye baktım. Mrs. Lestrange yüzünde şaşkın ve kuşku dolu bir bakışla beni süzüyordu. İçimden gelen sese uyarak döndüm.

O kuşkuyla, “Çok iyisiniz” diye mırıldandı. Derin bir sessizlik oldu. Sonra Mrs. Lestrange “Bilebilseydim...” dedi. “Çok güç bu. Hayır. Kimsenin bana yardım edebileceğini sanmıyorum. Fakat yardım önerinize teşekkür ederim.”

Yapabileceğim bir şey yoktu. Evden çıktım. Ve Miss Hartnell'in saldırısına uğradım. “Sizi gördüm!” diye bağırdı kadın. “Çok heyecanlandım. Şimdi bize her şeyi anlatabilirsiniz.”

“Ne hakkında?”

“O esrarlı kadın hakkında. Mrs. Lestrange dul mu? Yoksa kocası uzaklarda bir yerde mi?”

“Doğrusu bunu bilmiyordum. Mrs. Lestrange bu konuyu hiç açmadı.”

“Ne acayip. Laf arasında bundan söz etmesinden daha tabii ne olabilirdi? Kadının konuşmaması için bir neden olduğu anlaşılıyor.”

“Ben o fikirde değilim.”

“Ah, ama siz, Miss Marple'ın da dediği gibi çok safsınız, muhterem Peder. Söyleyin bakalım, Mrs. Lestrange Dr. Baydock'u uzun zamandan beri mi tanıyormuş?”

“Doktordan hiç söz etmedi. Onun için bilmiyorum.”

“Sahi mi? Peki o halde neden söz ettiniz?”

Doğruyu söyledim. “Resim, müzik, kitaplar.”

Dedikodudan başka bir şey bilmeyen Miss Hartnell yüzüme kuşkuyla baktı. Onun bu halinden yararlanarak hemen yanından ayrıldım. Köyün diğer ucundaki bir eve gittim. Dönüşte, bahçe kapısından girerken, “Bahçedeki atölyeye gideyim” diye düşündüm. “Bakalım Griselda'nın portresi ne durumda?”

Atölyede kimsenin olmadığını sanıyordum. İçeriden hiç ses gelmediği için durumu anlamamıştım. Herhalde çimlerin üzerinden ilerlediğimden, atölyedekiler de benim geldiğimi anlamamışlardı.

Kapıyı açtım ve sonra da eşikte kalakaldım. Çünkü içeride iki kişi vardı. Erkek kadına sarılmış, onu çılgınca öpüyordu.

Erkek, ressam Lawrence Redding'di. Kadın ise Ann Prothero.

Telaşla geriledim ve çabucak çalışma odama koştum. Orada koltuğuma oturarak, pipomu yaktım ve meseleyi düşünmeye başladım. Gördüğüm sahne beni fena halde sarsmıştı. Durum hoş değildi. Miss Marple'ı istemeye istemeye, için için kutladım. İhtiyar kız durumu sezmişti. Sadece ben onun Griselda'ya anlamlı bakışını yanlış değerlendirmiştim. Doğrusu ressamın Lettice'le seviştiğini

sanıyordum. Ann Prothero'dan kuşkulanmak aklıma bile gelmemişti. Kadın, insanda duygusuz tesirini uyandıran, sakin ve kendine güvenli biriydi.

Ben tam böyle düşünürken camlı kapılara vuruldu ve sonra Ann Prothero içeri girdi. Nefes nefese ilerleyerek, koltuklardan birine kendisini attı. Bana kadını o zamana kadar hiç görmemişim gibi geliyordu. O sakin, kendinden emini kadın kaybolmuş, onun yerini kesik kesik soluyan, çaresiz bir insan almıştı. Ann Prothero'nun gerçekten çok güzel olduğunu düşündüm. Uçuk yüzlü, kahverengi saçlı, iri gri gözlü bir kadındı. Şimdi yanakları kıpkırmızıydı. Sanki bir heykel aniden canlanmış gibi şaşkın şaşkın gözlerimi kırpıştırdım.

Ann Prothero “Size gelmemin daha iyi olacağını düşündüm” dedi. “Demin... demin gördünüz değil mi?”

Başımı eğdim.

Kadın, usulca mırıldandı. “Birbirimize âşığız...” Bütün üzüntü ve endişesine karşın dudaklarında hafif bir gülümseme belirdi. Çok güzel, olağanüstü bir şeyle karşılaşan bir kadının gülüşüydü bu.

Ben yine bir şey söylemedim.

Nihayet o, “Yaptığımız herhalde size yanlış gözüküyor” dedi.

“Bundan başka bir şey söylememi mi bekliyordunuz, Mrs. Prothero?”

“Hayır... Hayır...”

Daha yumuşak bir sesle konuşmaya çalışarak, sözlerime devam ettim. “Siz evli bir kadınsınız.”

Hemen sözümü kesti. “Ah! Biliyorum, biliyorum... Bütün bunları tekrar tekrar düşünmediğimi mi sanıyorsunuz? Aslında ben kötü bir

kadın değilim. Gerçekten değilim. Sonra her şey... her şey...başka türlü. Yani, sandığınız gibi değil.”

Ciddi bir tavırla, “Buna memnun oldum” diye cevap verdim.

Kadın titrek bir sesle sordu. “Kocama söyleyecek misiniz?”

“Rahiplerin bir 'centilmen' gibi davranmasını bilmediklerine inanan çok.” Sesim alaycıydı. “Fakat aslında bu doğru değil.”

Bana minnetle baktı. “O kadar mutsuzum ki. Ah, öyle mutsuzum ki. Bu böyle devam edemez. Edemez. Ne yapacağımı da bilmiyorum! Sesi tizleşerek, hafifçe yükseldi. “Hayatımın nasıl olduğunu biliyorsunuz! Daha başlangıçtan beri kocam Lucius'la mutlu olamadım. Onunla hiçbir kadın mutlu olamaz zaten. Keşke ölse... Evet, bu korkunç bir dilek ama bunu bütün kalbimle istiyorum. Çok ümitsiz durumdayım. Bana inanın, çok ümitsiz durumdayım.” İrkilerek camlı kapıya doğru baktı. “Neydi o? Biri geldi galiba? Belki de Lawrence'dır.”

Kalkarak, kapıya gittim. Dışarıda kimse yoktu ama bana da biraz önce bir ses duymuşum gibi geliyordu... Ya da belki de kadın beni buna inandırmıştı.

Döndüm. Ann Prothero başını önüne eğmiş öyle oturuyordu. Her halinden gerçekten ümitsiz olduğu belliydi. Tekrar, “Ne yapacağımı bilmiyorum” diye mırıldandı. “Ne yapacağımı bilmiyorum...”

Onun yanına oturdum. Görevim olduğunu düşündüğüm sözleri söyledim. Ama o arada endişeyle daha o gün öğleyin Prothero'nun ortadan kalkmasının bütün dünya için iyi bir şey olacağını söylediğimi de hatırlıyorum. Mrs. Prothero'ya düşüncesizce bir şey yapmamasını rica ettim. Evini, kocasını terk etmesi doğru olmayacaktı.

Onu inandırdığımı sanmıyorum. Âşık birine doğru yolu göstermenin hemen hemen olanaksız olduğunu bilecek yaştaydım. Fakat sözlerimin kadını biraz yatıştırdığını sanıyorum.

Gitmek için ayağa kalktığı zaman bana teşekkür etti. Söylediklerimi iyice düşüneceğine söz verdi.

Fakat o evden ayrıldıktan sonra kuşkularım da arttı. O zamana dek Ann Prothero'nun kişiliğini iyice anlamamış olduğumu fark etmiştim. Kadın ümitsiz durumdaydı. Duyguları uyandığı takdirde her şeyi göze alabilecek bir tipti. Ve kendisinden birkaç yaş küçük olan ressam Lawrence Redding'e delicesine, çılgıncasına âşıktı.

Durum hiç hoşuma gitmiyordu.

Lawrence Redding'i o gece yemeğe çağırdığımızı tamamen unutmuştum. Griselda hızla içeri girerek, “Sofraya oturmamıza iki dakika var” diye beni azarlamaya başlayınca bayağı şaşırdım.

Ben telaşla merdivenlerden çıkarken karım arkamdan seslendi. “Her şeyin yolunda gideceğini umarım... öğle yemeğinde söylediklerini düşündüm. Ve yenilecek güzel şeyler tasarladım.”

Burada, Griselda'nın uğraştığı zaman her şeyin daha berbat olduğunu söylemekte çok haklı olduğumu da açıklayayım. Yemek listesi bir hayli iddialıydı. Mary'nin ise her şeyi ne kadar çiğ ya da yakabileceğini anlamaya çalıştığı da belliydi. Maalesef Griselda'nın ısmarladığı midyelerin tadına bakmadık. Çünkü evde bunları açacak bir şey yoktu. Kabukları açılmadan pişirilmişti bunlar.

Lawrence Redding'in o gece gelmeyeceğini sanıyordum. Genç adam kolaylıkla bir neden uydurabilirdi.

Fakat ressam zamanında geldi. Dördümüz sofraya oturduk. Ressam gerçekten hoş bir adamdı. Otuz yaşındaydı sanırım. Saçları

simsiyah, buna karşılık gözleri parlak maviydi. Her şeyi mükemmel yapan genç adamlardandı. Tenis oynuyordu, usta bir nişancıydı, başarılı bir amatör aktördü ve öykü anlatmasını da çok iyi biliyordu. Damarlarında İrlanda kanı vardı sanırım. Ressama hiç benzemiyordu. Fakat iyi bir modern ressamdı sanırım. Ben resimden pek anlamam.

Tabii Lawrence Redding o akşam biraz sıkıntılıydı... Bunu da normal karşıladım. Buna karşın durumu yine iyi idare etti. Griselda'yla Dennis'in bir şeyi fark ettiklerini sanmıyorum. Eğer durumu bilmeseydim herhalde ben de onun bu halinin farkına varmazdım.

Dennis'le Griselda'nın neşeleri üstündeydi. Bilhassa Dr. Stone'la Miss Cram hakkında türlü şeyler söylüyorlardı. Birdenbire kalbimde garip bir sızıyla Dennis'in yaşının Griselda'nınkine benimkinden daha yakın olduğunu düşündüm. Dennis beni 'Len amca' diye, Griselda'yı ise adıyla çağırırdı.

Galiba Mrs. Prothero sinirlerimi bozmuştu. Yoksa ben böyle yersiz şeyler düşünmek istemem.

Lawrence Redding de Dennis'le Griselda'nın konuşmalarına neşeyle katılıyordu. Fakat onun sık sık benim tarafıma doğru baktığının da farkındaydım. Bu yüzden yemekten sonra bir yolunu bulup beni çalışma odama götürünce buna hiç hayret etmedim.

Yalnız kalır kalmaz, ressamın tutumu da değişti. “Sırrımızı öğrendiniz, efendim. Bu bakımdan ne yapmak niyetindesiniz?”

Redding'le daha açık konuşabilirdim. Öyle de yaptım. Beni itiraz etmeden dinledi.

Sözlerim bitince de, “Tabii bütün bunları söylemek zorundaydınız” dedi. “Siz bir din adamısınız. Belki bütün bu sözlerinizde de

haklısınız. Fakat Ann'la benim aramdaki öyle basit bir şey değil.”

Ona, herkesin daima aynı iddiada bulunduğunu hatırlattım. Dudaklarında acayip bir tebessüm uçuştu.

“Yani herkes duyduğu aşkın eşsiz bir şey olduğunu sanır mı demek istiyorsunuz? Belki gerçekten öyle. Fakat bir şeye inanmalısınız. Aramızda...henüz hiçbir şey olmadı. Ann, dürüst ve sadık bir kadın, ileride ne olacağını ben de bilmiyorum.” Üzüntüyle ekledi. “Bu bir roman olsaydı, ihtiyar ölürdü, böylece herkes kurtulurdu.”

Ona çattım.

Ressam, “Canım, ben de adamı arkasından bıçaklayacağımı söylemedim” dedi. “Ama bunu yapacak bir kimseye de canı gönülden teşekkür de ederim. Prothero hakkında bir tek iyi kelime söyleyen yok. Açıkçası ilk Mrs. Prothero'nun adamı öldürmemiş olmasına şaşıyorum. Onunla yıllar önce bir defa karşılaştım. Kadın tam bu işi yapabilecek bir tipti. O sakin, tehlikeli kadınlardandı ilk Mrs. Prothero. Adam gayet aksi, sinirli. Sağa sola çatıyor, durmadan olay çıkarıyor. Ann'ın onun elinden neler çektiğini bilmiyorsunuz. Eğer biraz param olsaydı Ann'ı aldığım gibi buradan götürürdüm.”

O zaman ressamla gayet samimi bir şekilde konuştum. Ona St. Mary Meade'den uzaklaşmasını söyledim. Burada kaldığı takdirde Ann Prothero'yu daha da feci bir duruma düşürecekti. Dedikodular başlayacak ve tabii bu Albay Prothero'nun kulağına da gidecekti. O zaman Ann'ın durumu daha da güçleşecekti.

Lawrence itiraz etti. “Durumu sizden başka bilen yok, muhterem peder.”

“Siz köyde yaşayanların nasıl birer dedektif olduğunu bilmiyorsunuz. St. Mary Meade'de herkes en gizli işlerinizi bilir.

İngiltere’de boş zamanı olan ihtiyar bir kızla boy ölçüşebilecek bir tek polis hafiyesi yoktur.”

“Bunun zararı yok. Herkes Lettice'le ilgilendiğimi sanıyor.”

“Lettice'in de aynı şeyi düşünebileceği hiç aklınıza gelmedi mi?” diye sordum.

Bayağı şaşırdı. “Lettice'in bana aldırdığı bile yok... Bundan eminim. Acayip bir kız. Daima rüyada gibi dolaşıyor ama bunun sahte olduğundan eminim. Lettice ne yaptığını gayet iyi biliyor. Ayrıca bir hayli de kinci. İşin acayip tarafı Ann'den nefret etmesi. Halbuki Ann ona daima iyi davranıyor.”

Bu doğru olabilirdi. Çünkü Ann gördüğüm kadarıyla, gerçekten üvey kızına karşı daima anlayış gösterir, ona haksızlık etmekten kaçınırdı. O gün Lettice'in sesindeki acılık beni şaşırtmıştı.

Konuşmamızı orada kesmek zorunda kaldık. Çünkü Griselda'yla Dennis odaya girdiler.

Griselda kendisini koltuklardan birine atarak, “Ah” diye bağırdı. “Şöyle heyecanlı bir olay olsa. Bir cinayet örneğin! Hoş hırsızlığa bile razıyım ya!”

Lawrence da onun gibi neşeli bir tavır takınmaya çalıştı. “Burada soymaya değecek bir kimse olduğunu sanmıyorum. Tabii Miss Hartnell'in takma dişlerini çalabiliriz.”

Griselda “O dişler korkunç bir şekilde takırdıyor” diye cevap verdi. “Ama burada çalınacak bir şey olmadığını söylediğiniz zaman yanıldınız. Eski köşkte çok güzel, antika gümüşler var. Onlar binlerce sterlin eder sanırım.”

Dennis atıldı. “Herhalde Prothero sizi tabancayla vururdu. Böyle bir şey yapmak tam onun hoşuna gidecek bir şey.”

Griselda “İçeri girer ve onu tabancayla tehdit ederdik” dedi. “İçinizde silahı olan var mı?”

Lawrence, cevap verdi. “Bende bir Mauser var.”

“Sahi mi? Ne ilgi çekici. Neden silah getirdiniz buraya?”

Lawrence, kısaca, “O savaş hatırası” dedi.

Dennis atıldı, “ihtiyar Prothero bugün gümüşleri Dr. Stone'a gösteriyordu. Adam da bunlar kendisini pek ilgilendirmiyormuş gibi bir tavır takınmak zorunda kaldı.”

Griselda ona baktı. “Ben onların mezar yüzünden kavga ettiklerini sanıyordum.”

Dennis “Ama barıştılar” diye güldü. “Doğrusu bazı kimselerin eski mezarları karıştırmaktan ne zevk aldıklarını bir türlü anlayamıyorum.”

Lawrence, “Stone beni şaşırtıyor” diye mırıldandı. “Galiba adam çok dalgın. İnsanın bazen onun kendi mesleği hakkında hiçbir şey bilmediğine yemin edeceği geliyor.”

Dennis bir kahkaha attı. “Bunun nedeni adamın âşık olması. Gladys Cram'a âşık...”

Lawrence Redding “Neyse” dedi. “Ben artık gideyim. Bu güzel gece için teşekkür ederim, Mrs. Clement.”

Griselda'yla Dennis onu geçirdiler. Sonra Dennis yalnız başına çalışma odama döndü. Çocuğun keyfini kaçıracak bir şey olmuştu anlaşılan. Kaşlarını çatarak odada dolaşmaya başladı. Bazen eşyaları tekmeliyordu.

Eşyalarımız o kadar eski ki, artık bunlara bir şey olması imkânsız. Ama yine de itiraz etmek zorunda kaldım.

Dennis “Affedersin” dedi. Bir iki dakika sesini çıkarmadı. Sonra da birdenbire bağırdı. “Dedikodu ne kötü bir şey!”

Biraz şaşırmıştım. “Ne oldu?”

“Bunu size söylememin doğru olup olmayacağını bilmiyorum.”

Hayretim daha da arttı.

Dennis tekrarladı. “Dedikodu ne kötü bir şey! Etrafta dolaşıyor, türlü şeyler söylüyorlar. Hatta söylemiyorlar da ima ediyorlar. Hayır, bunu sana anlatmayacağım. İğrenç bir şey bu!”

Ona ilgiyle baktım ama üstelemedim. Fakat beni düşündürmedi değil. Çünkü Dennis öyle her şeyi kolay kolay ciddiye almazdı.

O sırada Griselda içeri girdi. “Miss Wetherby telefon etti. Mrs. Lestrange sekize çeyrek kala evinden çıkmış ve daha dönmemiş. Onun nereye gittiğini de bilen yok.”

“Bilmeleri gerekli miymiş?”

“Kadın Dr. Baydock'a da gitmemiş. Miss Wetherby bunu kesinlikle biliyor. Çünkü doktorun evinin yanında oturan Miss Hertnell'e telefon etmiş. Mrs. Lestrange oraya gitseymiş, Miss Hertnell onu muhakkak görürmüş.”

“Bu köydekilerin nasıl beslenebildikleri hâlâ çözemediğim bir sır” dedim. “Hiçbir şeyi kaçırmamak için yemeklerini ayakta, pencerenin önünde yiyorlar sanırım.”

Griselda gülmekten katılıyordu. “Hepsi bu kadar değil. Mavi Domuz meselesini öğrenmişler. Dr. Stone’la Gladys Cram'in odaları yan yanaymış. Fakat...” Parmağını salladı, “iki odanın arasında kapı yokmuş!”

“İşte” diye cevap verdim. “Bu herkesi hayal kırıklığına uğratmış olmalı.”

Griselda tekrar kahkahalarla gülmeye başladı.

Perşembe günü kötü başladı. Bizim cemaatten iki kadın kilisenin süslenmesi konusunda birbirleriyle tartıştılar. Ben de hakemlik etmek zorunda kaldım.

Ondan sonra korodan iki çocuğu, ayin sırasında durmadan şeker yedikleri için azarlamaya mecbur oldum.

Daha sonra alıngan bir insan olan orgcumuz darıldı. Onu yumuşatma işi de bana düştü.

Yine bizim cemaatten dört fakir, Miss Hartnell'e açıkça karşı geldiler. Kadın da öfkeyle bana koştu.

Tam eve gireceğim sırada Albay Prothero'yla karşılaştım. Hâkimlik görevini de yapan adam izinsiz avlanan üç kişiye ceza verdiği için hayatından çok hoşnuttu.

Olanca sesiyle, “Kesin davranmak” diye bağırdı. Adam biraz ağır işitir, bu yüzden de yüksek sesle konuşur. “Bize gerekli olan da bu! Kesin davranmak! Herkese ibret dersi vermeli. O ahlâksız Archer dün hapisten çıkmış. Duyduğuma göre benden öç alacağına dair de yemin etmiş. Küstah köpek! Eski atasözüne göre tehdit edilen bir insan çok uzun zaman yaşarmış. Ona, kendisini yine sülünlerimi avlarken yakaladığım zaman öç almanın nasıl olduğunu öğreteceğim. Son zamanlarda pek gevşek davranıyoruz! Ben bir insanın kişiliğinin ortaya çıkarılmasından yanayım. İnsana sürekli, 'Zavallının karısını ve çocuklarını düşün,' diyorlar. Saçma. Bir insan, karısıyla çocuklarından söz ederek acı çekiyor diye neden cezadan kaçsın? Bir insan ne olursa olsun, benim için eşittir. Doktor, avukat,

rahip, sarhoş! Onu yasalara karşı gelirken yakaladın mı hemen cezalandırırsın. Herhalde siz de benimle aynı görüştesiniz.”

“Rahip olduğum için bir tek şeye bütün diğer duygulardan daha fazla önem verdiğimi unutuyorsunuz” dedim. “Merhamet benim için her şeyden değerlidir.”

“Ben adil bir adamım. Bunu kimse inkâr edemez.”

Sesimi çıkarmadım.

Sert bir sesle, “Neden cevap vermiyorsunuz?” diye homurdandı. “Ne düşünüyorsunuz?”

Duraksadım. Sonra da konuşmaya karar verdim. “Hesap günü geldiği zaman tek nedenimin adillik olması beni üzerdi. Çünkü o zaman da bana sadece adaletle davranırlardı.”

“Puf! Bize gerekli olan daha disiplinli ve sert bir din. Ben daima görevimi yaptığımı umarım. Neyse, bunu bırakalım. Daha önce köyde birini görmem gerek.”

“O saat uygun.”

Bastonunu sallayarak, hızla uzaklaştı. Döndüm ve Hawes'la karşılaştım. Yardımcımın bugün hasta gibi bir hali vardı. Eve gidip yatmasını söylediğim zaman da bunu hemen kabul etti.

Öğle yemeğini çabucak yiyerek, bazı ziyaretlerde bulunmak için dışarı çıktım. Griselda ucuz tarife tatbik edilen Perşembe treniyle Londra'ya inmişti. Eve dörde çeyrek kala döndüm. Pazar konuşmamın ana hatlarını hazırlamak niyetindeydim. Fakat Mary bana Mr. Redding'in çalışma odamda beni beklediğini söyledi.

Genç adam, endişeli bir şekilde odada bir aşağı bir yukarı dolaşıyordu. Rengi uçmuştu. Yüzünde yorgun bir ifade vardı. Ben

içeri girince birdenbire döndü.

“Buraya bakın, efendim. Bana dün söylediklerinizi iyice düşündüm. Bu yüzden bütün gece uyumadım zaten. Haklısınız. Benim bir an önce buradan uzaklaşmam iyi olacak.”

“Oğlum” dedim.

“Ann hakkında söyledikleriniz çok doğruydu... Burada kaldığım takdirde onu felâkete sürükleyeceğim... Halbuki o dünyanın en iyi insanı. Gitmem gerektiğini anlıyorum. Zaten Ann'in durumunu bir hayli güçleştirdim.”

“En uygun kararı vermişsiniz” dedim. “Evet, çok zor bu. Fakat bana inanın. İleride buna memnun olacaksınız.”

Yüzünde, “Bunu söylemesi kolay” der gibi bir anlam belirdi. Sonra da bana dikkatle baktı. “Ann'a yardım edersiniz değil mi? Onun candan bir dosta ihtiyacı var.”

“Elimden gelen her şeyi yapacağımdan kuşkunuz olmasın.”

“Teşekkür ederim, efendim.” Elimi sıktı. “Siz çok iyi bir insansınız, muhterem peder. Ann'i bu akşam görecek ve onunla vedalaşacağım. Herhalde yarın eşyalarımı toplayarak buradan ayrılırım. Bu ıstırabı daha uzatmanın anlamı yok. Bana bahçedeki atölyeyi verdiğiniz için teşekkür ederim. Mrs. Clement'in portresini bitiremediğim için üzgünüm.”

“Onun için üzülmeyin, yavrum. Güle güle. Allah yardımcınız olsun.”

O gittikten sonra konuşmamı yazmaya çalıştım ama aklım Lawrence Redding'le Ann Prothero'daydı.

Tatsız, soğuk ve kapkara bir şey içtim. Beş buçukta telefon çaldı. Bana Lower çiftliğinden Mr. Abbot'un ölmek üzere olduğunu ve beni

beklediklerini haber verdiler.

Hemen eski köşke, Prothero'ya telefon ettim. Çünkü Lower çiftliği bir hayli uzaktaydı. Oraya gittiğim takdirde eve altıyı çeyrek geçe dönmem olanaksızdı. Bisiklete binmesini bir türlü öğrenemediğim için kendi kendime kızdım.

Fakat köşkten bana Albay Prothero'nun arabasıyla biraz önce evden ayrıldığını söylediler. Ben de ister istemez Mary'e altı buçukta evde olmaya çalışacağımı haber vererek yola çıktım.

Tekrar eve döndüğüm zaman saat yediye geliyordu. Bahçe kapısına gelmeden açıldı ve Lawrence Redding dışarı çıktı. Beni görünce durakladı. Hali hemen dikkatimi çekti. Bakışları pek acayip, yüzü bembeyazdı. Titreyip duruyordu. Onda çıldırmak üzere olan bir adam hali vardı. Bir an onun içip içmediğini düşündüm. Fakat bunu da pek sanmıyordum.

“Merhaba” dedim. “Tekrar beni görmeye mi gelmiştiniz? Ne yazık ki sokaktaydım. Haydi, benimle gelin. Prothero'yla bazı hesaplara bakacağız ama bunun uzun süreceğini sanmıyorum.”

Mırıldandı. “Prothero...” Sonra gülmeye başladı. “Prothero? Prothero'yu mu göreceksiniz? Evet, Prothero'yu hakikaten göreceksiniz.. Ah, Allah’ım! Evet...”

Hayretle baktım. Düşünmeden ona doğru elimi uzattım. Hemen geriledi. Bağırırcasına, “Hayır” dedi. “Gitmem... düşünmem gerek. Düşünmeliyim. Şart bu...” Koşmaya başladı ve köye inen yolda gözden kayboldu. Ben hayretle arkasından bakıyordum. Yine onun içmiş olduğunu düşünmeye başlamıştım. Nihayet başımı sallayarak eve doğru yürüdüm. Sokak kapısı daima açık bırakılır ama yine de zili çaldım. Mary ellerini önlüğüne kumlaya kurulaya geldi. “Demek döndünüz?”

“Mr. Prothero burada mı?” diye sordum.

“Evet. Çalışma odasında. Altıyı çeyrek geçeden beri bekliyor.”

“Mr. Redding de geldi değil mi?”

“Birkaç dakika önce geldi. Sizi sordu. Neredeyse geleceğinizi, Mr. Prothero'nun da çalışma odasında sizi beklediğini söyledim. O da beklemeye karar vererek, çalışma odasına gitti. Kendisi şimdi orada.”

Başımı salladım. “Hayır, değil. Ona bahçe kapısında rastladım.”

“Onun gittiğini duymadım. Demek içeride sadece birkaç dakika kaldı. Hanımefendi daha şehirden dönmedi.”

Dalgın dalgın tekrar başımı salladım. Mary mutfağa doğru gitti. Ben de koridordan ilerleyerek, çalışma odasının kapısını açtım. Karanlık koridordan sonra kütüphaneye dolan akşam güneşi gözlerimi kırpıştırmama neden oldu. Bir iki adım attım. Sonra da durakladım.

Bir an karşılaştığım görüntüyü kavrayamadım.

Prothero korkunç, hiç de tabii olmayan bir tavırla yazı masamın üzerine devrilmiş yatıyordu. Kafasının yanında koyu renk bir sıvının meydana getirdiği bir gölcük vardı. Bu ‘tıp tıp tıp’ diye yere damlıyordu.

Kendimi toplayarak Prothero'ya yaklaştım. Dokunduğum zaman cildi soğuktu. Kaldırdığım eli cansız tekrar masaya düştü. Adam, ölmüştü. Kafasından vurulmuştu.

Kapıya giderek Mary'e seslendim. Kız gelince de ona, hemen koşup biraz ileride oturan Dr. Baydock'u çağırmasını söyledim. Kıza bir kaza olduğundan bahsettim.

Sonra çalışma odama giderek kapıyı kapattım ve doktoru beklemeye başladım.

Neyse ki Mary doktoru evde yakalamıştı. Baydock sert hatlı, dürüst çehreli, iri yarı, iyi bir adamdır.

Ona sessizce yazı masasını işaret edince, kaşlarını kaldırdı. Fakat bütün iyi doktorlar gibi yüzünde hislerini belirtecek bir anlam da yoktu. Ölünün üzerine eğilerek onu çabucak muayene etti. Sonra doğrularak bana baktı.

“E?” diye sordum.

“Ölmüş tabii... Yarım saat kadar önce sanırım.”

“İntihar mı?”

“İmkânsız, dostum. Yaranın vaziyetine bak. Sonra kendisini vurduysa silah nerede?”

Gerçekten de odada tabancaya benzer bir şey yoktu.

Baydock “Hiçbir şeye dokunmayalım” dedi. “Polise telefon edeceğim.” Çabucak yaptı bunu. Sonra da yanıma geldi. “Karışık bir iş bu. Adamı nasıl buldun?”

Ona durumu açıkladım. Sonra da hafif bir sesle, “Bu bir cinayet mi?” diye sordum.

“Öyle gözüküyor. Yani... başka ne olabilir, demek istiyorum. Acayip bir olay... Zavallıdan bu kadar nefret eden kim acaba? Tabii onun pek sevilmediğini biliyorum. Ama insan bu sebepten pek öldürülmez. Yazık!”

“Başka acayip bir şey daha var” diye mırıldandım. “Bu akşamüzeri bana telefon ederek ölmekte olan bir adamın yanına çağırdılar. Fakat oraya gittiğim zaman çiftliktekiler beni hayretle karşıladılar. Hasta

birkaç günden beri eskisine oranla daha iyiymiş. Karısı da bana kesinlikle telefon etmediğini tekrar tekrar söyledi.”

Baydock kaşlarını çattı. “Bu ilgi çekici. Çok ilgi çekici. Seni buradan uzaklaştırmışlar. Karın nerede?”

“Londra'ya gitti.”

“Ya hizmetçi?”

“Evin diğer tarafında, mutfakta.”

“Tabii kızın burada olanları duyması da olanaksız. Kötü bir iş bu. Prothero'nun bu akşam buraya geleceğini kim biliyordu?”

“Adam bu sabah köy yolunda olanca sesiyle avaz avaz bağırarak bundan söz etti.”

“Yani bunu bütün köy biliyordu mu demek istiyorsun? Zaten köydekilerin bilmediği şey yoktur. Ona düşman olan kim?”

Gözlerimin önünde Lawrence Redding'in beyaz yüzü ve camlaşmış gözleri belirdi. Neyse ki cevap vermeme gerek kalmadı. Koridordan ayak sesleri geliyordu.

Arkadaşım, “Polis” dedi.

Zabıta kuvvetimizi polis memuru Hurst temsil ediyordu. Adamın hem kendisini çok önemseyen, hem de endişeli bir hali vardı. Bizi, “Merhaba” diye selamladı. “Müfettiş neredeyse gelir. O arada ben de onun emirlerini yerine getirmeye çalışacağım. Anladığıma göre Mr. Prothero'yu burada ölü bulmuşlar.” Şüphe dolu gözlerle beni süzdü. Ben ise masum masum ona bakmaya çalıştım. Yazı masasına giderek, “Müfettiş gelinceye kadar hiçbir şeye dokunulmayacak” dedi. Sonra defterini çıkardı. Kaleminin ucunu yalayarak bir şeyler bekliyormuş gibi bize baktı. Ben cesedi nasıl bulduğumu anlattım.

Bütün bunları ağır ağır yazdıktan sonra doktora döndü. “Sizce ölüm sebebi nedir, Dr. Baydock?”

“Yakın mesafeden, kafasından vurulmuş.”

“Silah?”

“Kurşunu çıkarmadıkça bunu kesin olarak söyleyemem. Fakat Prothero'ya küçük çapta bir tabancayla -örneğin bir 25. Mauser'le ateş edildiğini sanıyorum.”

İrkildim. Bir gece önceki konuşmamızı, Lawrence Redding'in itirafını hatırlamıştım. Memur, bir balığınkine benzeyen soğuk bakışlı gözlerini bana dikti. “Bir şey mi söylediniz, efendim?”

Başımı salladım. “Hayır.” Benimki sadece bir şüpheydi. Onun için de düşüncelerimi açıklayamazdım.

“Sizce bu felâket ne zaman oldu.”

Doktor, duraksadı. “Adam yarım saat kadar önce ölmüştü sanırım. Daha önce değil.”

Hurst bana döndü. “Kız bir şey duymuş mu?”

“Duyduğunu zannetmiyorum” dedim. “Ama ona sormanız doğru olur.”

Fakat o sırada Müfettiş Slack kapıda belirdi. Adam üç kilometre ötedeki Benham kasabasından geliyordu. Müfettiş parlak siyah gözlü, hareketli, enerjik, esmer bir adamdı. Gayet kaba ve küstahtı. Hurst'ün defterini kaparak, çabucak okudu. “Herhalde her şeyi karıştırıp alt üst ettiler” diye homurdandı.

Baydock atıldı, “Ben hiçbir şeye dokunmadım.”

“Ben de öyle” dedim.

Müfettiş masadaki eşyalara, kan gölcüğüne baktı. Sonra da zafer dolu bir sesle, “Hah!” diye bağırdı. “İşte tam bize gereken bir şey. Adam devrildiği zaman saat da yuvarlanmış. Böylece cinayet saatini öğreneceğiz. Altıyı yirmi iki geçe... Sizce adam ne zaman ölmüş doktor?”

“Yarım saat kadar önce dedim ama...”

Müfettiş saatine baktı. “Yediyi beş geçiyor. Bana durumu on dakika önce, yani yediye beş kala bildirdiler. Ceset ise yediye çeyrek kala bulunmuştu. Anladığıma göre sizi hemen çağırmışlar. Cesedi muayene etmeniz de birkaç dakika aldı diyelim. Evet, bu saatte tam tamına uyuyor.”

Baydock “Saat konusunda kesin bir şey söyleyemem” diye cevap verdi. “Benimki sadece bir tahmin.”

“Bu da bize yeter. Bize yeter.”

Ben, bir şeyi açıklamaya çalışıyordum. “O saat...”

“İzninizle soruları ben soracağım. Vaktimiz az. Onun için konuşmamanızı tercih ederim.”

“Fakat o saat...”

Müfettiş, ateş saçan gözlerle bana baktı. “Susunuz.” Ben de onun bu isteğini yerine getirdim. Adam hâlâ yazı masasına bakıyordu. “Prothero neden orada oturuyormuş?” diye homurdandı. “Acaba bir pusula mı yazacaktı? Hah!” Zaferle bir kâğıt parçasını havaya kaldırdı. Bu buluşundan o kadar sevinmişti ki, yanına yaklaşarak kâğıda bakmamıza izin verdi. Benim kâğıtlarımdan biriydi bu. Yukarısına 6.20 yazılmıştı.

“Mr. Clement,

Daha fazla bekleyemeyeceğim için üzgünüm. Fakat...” Yazı titrek bir çizgi halinde sona eriyordu.

Müfettiş Slack zaferle, “Durum meydanda” diye bağırdı. “Adam oturmuş bunu yazıyordu. Düşman usulca camlı kapıdan içeri girerek kendisini vurdu. Başka daha ne istiyorsunuz?”

“Fakat söylemek istediğim bir şey var” diye başladım.

“Lütfen ayakaltında dolaşmayın. Ayak izleri olup olmadığım görmek istiyorum.” Diz üstü çökerek camlı kapıya doğru emeklemeye başladı.

Ben inatla, “Bilmeniz gereken bir şey var” dedim.

Müfettiş, ayağa kalktı. Kesin bir tavırla, “Bunu daha sonra konuşuruz” diye cevap verdi. “Şimdi buradan çıkarsanız memnun olurum. Lütfen çıkınız.”

Bizi çocukmuşuz gibi, dışarı atmasına boyun eğdik.

Bana saatler geçmiş gibi geliyordu. Halbuki henüz yediyi çeyrek geçiyordu.

Baydock “İşte böyle” dedi. “O kendisini beğenmiş budala beni istediği zaman kendisini muayenehaneme yolla. Allaha ısmarladık.”

Mary karşıma çıktı. “Hanımefendi geldi.” Kızın gözleri heyecanından yerinden fırlamıştı sanki. “Beş dakika önce geldi!”

Griselda'yı misafir odasında buldum. Hem korkmuş gibi, hem de heyecanlı bir hali vardı. Ona her şeyi anlattım. Beni dikkatle dinledi. Sözlerimi, “Mektubun başında 6.20 yazılıydı” diye bitirdim. “Saat ise yuvarlanmış ve altıyı yirmi iki geçe durmuş.”

Griselda başını salladı. “Evet. Adama saatin daima bir çeyrek saat ileri olduğunu söylemedin mi?”

“Hayır” dedim. “Adam söyletmedi. Elimden geleni yaptım ama beni dinlemedi.”

Griselda şaşkın şaşkın kaşlarını kaldırdı. “Fakat Len, o zaman bu iş iyice acayipleşiyor. Saat altıyı yirmi gösterdiği zaman aslında altıyı beş geçiyordu. Ve herhalde Prothero da altıyı beş geçe burada değildi.”

Karımla bu saat meselesini inceleyip durduk ama bir neticeye varamadık. Griselda durumu Müfettişe anlatmayı tekrar denememi söyledi. Fakat adamın çalışma odamın kapısını kilitleyerek evden ayrılmış olduğunu Mary'den hayretle öğrendik.

Griselda “Eski köşke gideyim” dedi. “Ann Prothero feci halde olmalı. Polisler filan... Belki ben ona yardım edebilirim.”

Bu fikrini ben de beğenmiştim. Ona, bana ihtiyaçları olduğu takdirde hemen telefon etmesini söyledim.

O gittikten biraz sonra Dennis eve döndü. Tenis oynamaktan geliyordu. Cinayetin bizim evde işlenmiş olması pek hoşuna gitti. “Bir cinayet vakasına karışmayı daima isterdim. Polis çalışma odasını neden kilitledi? Oraya başka anahtar uymaz mı?”

Ona, kapıyı açmasına izin vermeyeceğimi söyledim. Dennis'in neşeli ve gamsız hali bayağı sinirime dokunuyordu ama sonra on altı yaşındaki bir çocuk için ölümün hiçbir anlamı olmadığını düşündüm. Dennis için bu olay bir polis romanından farksızdı.

Griselda bir saat sonra döndü. Ann Prothero'yu polis kadına olayı haber verdikten sonra görmüştü. Müfettiş, Mrs. Prothero’nun kocasını altıya çeyrek kala köyde gördüğünü, olay hakkında fazla bir şey bilmediğini anlayınca, ertesi sabah daha etraflıca konuşmak üzere köşkten ayrılmıştı.

Griselda istemeye istemeye, “Ann Prothero'ya kötü davranmadı” diye itiraf etti.

Sordum. “Mrs. Prothero durumu nasıl karşıladı?”

“Sessiz sedasız oturuyordu. Ama o daima sessizdir.”

“Doğru” dedim. “Ann Prothero'nun sinir krizi geçirişini hayalimde bile canlandıramam.”

“Tabii kadın çok sarsıldı: Bu belliydi. Bana oraya gittiğim için teşekkür etti. Minnet duyduğunu fakat yapabileceğim bir şey olmadığını söyledi.”

“Ya Lettice?”

“O bir yerde tenis oynuyormuş. Daha eve dönmemişti.” Griselda bir an sustu. “Biliyor musun Len? Ann'ın hali bir acayipti. Çok acayipti.”

“Herhalde şok geçirdi” diye cevap verdim.

“Evet. Herhalde. Fakat...” Griselda kaşlarını çattı. “Fakat hali pek de öyle değildi. Bana sanki o dehşete kapılmış gibi geldi.”

“Dehşete kapılmış gibi mi?”

“Evet. Bunu göstermemeye çalışıyordu. Fakat gözlerinde acayip, ihtiyatlı bir anlam vardı. Acaba kadın kocasını kimin öldürdüğünü tahmin mi ediyor? Bana tekrar tekrar polisin birinden şüphe edip etmediğini sordu.”

Düşünceli düşünceli mırıldandım. “Öyle mi?”

“Evet. Tabii Ann kendisine hâkim bir kadındır. Fakat onun fena halde sarsılmış olduğu da belliydi. Hem de tahminimden fazla. Neticede Ann, kocasına o kadar bağlı değildi. Hatta bana kadın Prothero'dan nefret ediyormuş gibi de geliyordu.”

“Bazen ölüm insanın hislerinin değişmesine sebep olur” dedim.

“Herhalde... “

Dennis heyecanla içeri girdi. Bahçedeki çiçek tarhlarından birinde bir ayak izi bulmuştu. Polisin bunu fark etmediğinden, bu iz sayesinde bütün esrarın çözüleceğinden de emindi.

Sıkıntılı bir gece geçirdim. Dennis kahvaltı saatinden çok önce kalkarak, 'son durumu' öğrenmeye çıktı. Fakat bize o sabahın heyecanlı haberini o değil de, Mary getirdi. Tam biz kahvaltıdayken kız top gibi içeri girdi. Yanakları kızarmıştı, gözleri pırıl pırıl parlıyordu. Her zamanki laubaliliğiyle, “Haberiniz var mı?” diye bağırdı. “Ekmekçi bana demin söyledi. Mr. Redding'i tevkif etmişler.”

Griselda kulaklarına inanamıyormuş gibi haykırdı. “Lawrence'ı mı tevkif etmişler? İmkânsız. Budalaca bir hata olmalı bu.”

Mary adeta sevinçle, “Hayır, hata değil hanımefendi” diye cevap verdi. “Mr. Redding kendisi dün gece polise gitmiş. Tabancasını masaya atarak, 'Cinayeti ben işledim,' demiş. İşte böyle.” İkimize de baktıktan sonra başını salladı. Yarattığı heyecanlı havadan memnun, dışarı çıktı. Griselda'yla ben birbirimize bakakalmıştık.

Karım “Bu doğru olamaz” dedi. “İmkânsız.” Ben cevap vermeyince de, “Len, sen bunun doğru olduğuna inanmıyorsun değil mi?” diye sordu.

Bir şey söyleyemedim. Hâlâ sessiz sedasız oturuyordum.

Griselda “Lawrence çıldırmış” diye mırıldandı. “Çıldırmış olmalı o... Veya belki de Prothero'yla birlikte tabancaya bakıyorlardı. Silah birdenbire patlayıverdi.”

“Bu olacak şey değil.”

“Fakat muhakkak bir kaza oldu. Lawrence'in Prothero'yu öldürmesi için hiçbir neden yoktu ki. Lawrence, adamı neden vursun?”

Bu soruyu kesinlikle cevaplandırabilirdim ama Ann Prothero'yu mümkün olduğu kadar işe karıştırmamayı istiyordum. Belki kadının adını bu olaya karıştırmamanın yolunu da bulabilirdim. “Onların kavga ettiklerini unutma” dedim.

“Lettice'in mayosu yüzünden. Evet, ama bu gülünç. Lawrence'la Lettice gizlice nişanlanmış olsalar bile zarar vermediğinden eminim.”

“Onunla bahçe kapısında karşılaştığımı unutma. Delirmiş gibi bir hali vardı.”

“Evet, fakat...bu imkânsız!”

“Saati unutma” dedim. Bu durum saat meselesini de açıklıyor. Lawrence, cinayeti işlediğinden şüphelenmemeleri için saati 6.20'ye getirmiş olacak. Baksana Müfettiş Slack o tuzağa nasıl düştü.”

“Yanılıyorsun, Len. Lawrence saatin ileri gittiğini biliyordu. 'Muhterem Peder herkesten ileride,' diye takılırdı. Lawrence saati 6.22'ye getirmek gibi bir hatayı kesinlikle yapmazdı. Daha uygun bir zaman seçerdi. Örneğin saati yediye çeyrek kalaya getirirdi.”

“Belki ressam Prothero'nun buraya kaçta geldiğini bilmiyordu. Ya da belki de saatin ileri olduğunu unutmuştu.”

Griselda cevap veremeden kahvaltı masasının üzerine bir gölge düştü. Gayet nazik bir ses, “Sizi rahatsız etmediğimi umarım” dedi. “Kusuruma bakmayın. Fakat bu acı olay karşısında...”

Gelen komşumuz Miss Marple'dı. Bizim nazik sözlerimiz üzerine camlı kapıdan içeri girdi. Oturması için bir sandalye çektim. Kadının yanakları hafifçe kızarmıştı. Bir hayli heyecanlıydı.

“Korkunç bir olay bu. Öyle değil mi? Zavallı Mr. Prothero. Belki iyi bir insan değildi. Kendisini seven de pek yoktu. Ama olay yine de acı. Anladığıma göre onu sizin çalışma odanızda vurmuşlar.”

“Evet.”

Miss Marple, Griselda'ya sordu. “Fakat muhterem peder o sırada evde değilmiş sanırım.” Ona durumu izah ettim. Miss Marple etrafına bakındı. “Mr. Dennis bu sabah yok mu?”

Griselda “Dennis amatör dedektifliğe başladı” dedi. “Çiçek tarhlarından birinde keşfettiği ayak izi yüzünden çok heyecanlı. Herhalde bunu polise anlatmaya gitti.”

Miss Marple başını salladı. “Ne karışık işler değil mi? Demek Mr. Dennis katilin kim olduğunu bildiğini sanıyor. Herhalde hepimiz de aynı şeyi düşünüyoruz.”

Griselda sordu. “Bu kadar belli mi?”

“Hayır, yavrum, onu demek istemedim. Muhakkak herkes başka başka kimselerin üzerinde duruyor. İşte onun için insanın elinde kanıtlar olması gerek. Örneğin ben katilin kim olduğunu iyice bildiğimden eminim. Fakat elimde bir tek kanıt bile olmadığını itiraf etmeliyim, insan böyle zamanlarda söylediklerine çok dikkat etmeli. Yoksa aleyhinde iftira davası açabilirler... Müfettiş Slack'le de dikkatli konuşmam gerektiğini biliyorum. Bu sabah gelip beni göreceğine dair haber göndermişti. Sonra demin telefon ederek buna gerek kalmadığını söyledi.”

“Herhalde tevkiften sonra böyle bir şey gereksiz” diye mırıldandım.

“Tevkiften sonra mı?” Miss Marple öne doğru eğildi. Yanakları heyecanından iyice kızarmıştı. “Birinin tevkif edildiğinden haberim yoktu.”

“Deminden beri başka başka şeylerden bahsettiğimiz anlaşılıyor” dedim. “Evet, polis birini tutukladı. Lawrence Redding'i.”

“Lawrence Redding'i mi?” Miss Marple iyice şaşalamış gibiydi; “Halbuki ben...”

Griselda öfkeyle onun sözünü kesti. “Ben buna hâlâ inanamıyorum. Lawrence cinayeti işlediğini itiraf etmiş ama bu yine de inanılacak gibi değil.”

Miss Marple “İtiraf mı etmiş?” dedi. “itiraf etmiş mi dediniz? Ah... Çok yanılmış olduğumu anlıyorum. Çok, çok yanılmışım.”

Griselda “Bunun bir kaza olduğundan eminim” diye başını salladı. “Sen de o fikirde değil misin, Len? Yani onun polise gidip teslim olmasından bu anlaşılıyor.”

Miss Marple merakla öne doğru eğildi. “Ressam teslim mi olmuş?”

“Evet.”

Mis Marple derin bir nefes aldı. “Ah... Çok memnun oldum. Buna çok memnun oldum.”

Ona hayretle baktım. “Bu da genç adamın pişman olduğunu gösteriyor tabii.”

“Pişman olduğunu mu?” Miss Marple'ın yüzünde hayret dolu bir anlam belirdi. “Ah, muhterem peder siz ressamın aslında katil olduğunu sanmıyorsunuz ya?”

Bu kez şaşırmak sırası bendeydi. “Fakat itiraf ettiğine göre.”

“Evet, ama bu da onun cinayetle hiçbir ilgisi olmadığını ispat etmez mi?”

“Hayır” dedim. “Ben belki kalın kafalıyım ama bu itirafın Redding'in masum olduğunu gösterdiğini sanmıyorum. Cinayet işlemediysen o

halde neden kalkıp suçlu olduğunu söyleyesin?”

Miss Marple “Tabii bunun da bir nedeni var” diye cevap verdi. “Tabii... Daima bir sebep vardır, öyle değil mi? Genç adamlar çok delişmen olurlar ve daima her şeyin en kötüsüne inanırlar.” Griselda'ya döndü. “Siz de benim fikrimde değil misiniz, yavrum?”

Griselda kekeledi. “Bi.. bilmem. Ne düşüneceğimi bilemiyorum. Lawrence’ın o akılsızca hareketinin nedenini tahmin etmek olanaksız.”

“Dün akşam yüzünü görseydiniz” diye başladım.

Miss Marple “Anlatın” dedi.

Ona eve dönüşümü hikâye ettim. Yaşlı kadın beni dikkatle dinledi. Sözlerim sona erince de, “Bazen aptallığımın tuttuğunu bilirim” diye mırıldandı. “Her şeyi kolay anlayamam. Şimdi de ne demek istediğinizi kestiremedim. Eğer genç bir adam, dünyanın o en büyük suçunu işlemeye, bir insanı öldürmeye karar verirse, olaydan sonra öyle perişan bir halde dolaşmaz. Çünkü işleyeceği cinayet soğukkanlılıkla önceden tasarlanmış bir şey olur. Tabii katil biraz şaşalayıp ufak tefek hatalar yapabilir ama o başka. Caninin sizin tarif ettiğiniz gibi adeta delireceğini hiç sanmıyorum.”

İtiraz ettim. “Şartları bilmiyoruz. Belki kavga ettiler ve Lawrence Prothero'yu korkunç bir öfke anında vurdu. Ondan sonra da yaptığı iş karşısında dehşete kapıldı. Açıkçası ben. Öyle olduğunu düşünmeyi tercih ederim.”

“İnsanların bazı şeyleri tercih ettiklerini biliyorum, Mr. Clement. Fakat gerçekleri de göz önüne almak gerek. Öyle değil mi? Olaylar sizin yorumunuza hiç uymuyor. Hizmetçiniz Mr. Redding'in evde birkaç dakika kaldığını söylemiş. Herhalde tarif ettiğiniz gibi bir kavga için bundan daha uzun bir zaman isterdi. Sonra anladığıma göre Mr.

Prothero bir pusula yazarken kafasının arkasından vurulmuş. Daha doğrusu hizmetçim bana öyle söyledi.”

Griselda “Bu doğru” dedi. “Adam, daha fazla bekleyemeyeceğini açıklayan bir pusula karalıyormuş. Kâğıdın tepesine de 6.20 yazmış. Masadaki saat devrilerek 6.22 de durmuş. İşte Len'le beni şaşırtan da bu...” Miss Marple'a saatin on beş dakika ileri olduğunu anlattı.

Yaşlı kadın, mırıldandı. “Çok acayip... Hakikaten çok acayip. Fakat o pusula daha da garibime gitti. Yani.” Susarak, etrafına bakındı. Lettice Prothero camlı kapının dışında duruyordu.

Kız içeri girerek, başıyla bizi selamladı. “Günaydın.” Bir koltuğa çökerek, her zamankinden daha canlı bir tavırla, “Duyduğuma göre Lawrance'i tutuklamışlar” dedi.

Griselda başını salladı. “Evet. Bu bizi çok üzdü.”

“Doğrusu birinin babamı öldüreceği hiç aklıma gelmezdi.” Lettice'in soğukkanlı tavırlarından dolayı kendi kendisini pek beğendiği o kadar belliydi ki. “Çok kişinin onu ortadan kaldırmayı istediğinden eminim. Hatta bazen bunu ben bile sevinçle yapardım.”

Griselda sordu. “Bir şey içmez misin, Lettice? Ya da yemez misin?”

“Hayır, teşekkür ederim. Beremi burada bırakıp bırakmadığımı sormaya geldim. Acayip biçimli, sarı bir şey. Onu geçen gün çalışma odasında unuttum sanırım.”

Griselda “Eğer öyleyse, bere hâlâ oradadır” dedi. “Çünkü Mary ortalığı hiç toplamaz.”

Lettice ayağa kalktı. “Gidip bakayım. Rahatsız ettiğim için özür dilerim. Fakat şapkalarımı muhakkak sağda solda unuturum.”

Söze karıştım. “Korkarım bereni bugün alamayacaksın. Müfettiş Slack kapıyı kilitledi.”

“A, ne can sıkıcı iş. Pekâlâ, bahçeye açılan camlı kapıdan içeri giremez miyim?”

“Hayır. O kapı da içeriden sürgülü. Herhalde bu ara sarı bir bere işine yaramaz, Lettice?”

“Yani matem kılığını mı kastediyorsunuz? Ben matem kıyafeti giyecek değilim. Bence bu eski, küflü bir inanç. Evet, Lawrence meselesi kötü. Çok kötü.” Kaşlarını çatmış, dalgın dalgın etrafına bakmıyordu. “Herhalde bunun sebebi ben ve mayom. Bu o kadar saçma bir mesele ki.”

Griselda bir şey söylemek için ağzını açtı. Sonra da nedense tekrar kapadı.

Lettice'in dudakları acayip bir gülüşle büküldü. Usulca, “Eve gidip, Ann'a Lawrence’ın tutuklandığını haber vereceğim...” diye fısıldadı. Dönerek camlı kapıdan çıkıp gitti.

Griselda Miss Marple'a baktı. “Neden ayağıma bastınız?” Yaşlı kadın gülümsüyordu. “Sizin bir şey söyleyeceğinizi anladım da ondan, yavrum. Bazen olayların kendi kendilerine gelişmelerini beklemek daha doğrudur. Lettice'in aslında o kadar dalgın olduğunu hiç sanmıyorum. Kafasında belirli bir fikir var onun. Ve kız buna göre hareket ediyor.”

Mary kapıya hızla vurduktan sonra içeri girdi. “Albay Melchett geldi.”

Albay Melchett bizim bölgenin polis müdürüdür, hemen ayağa kalktım. Ben odadan çıkarken karım tekrar Miss Marple'a döndü...

Albay Melchett ufak tefek, şık ve zarif bir adamdır. Kırmızı saçları, zeki bakışlı parlak mavi gözleri vardır.

“Günaydın, Mr. Clement. Kötü bir olay bu. Zavallı ihtiyar Prothero. Kendisini sevmezdim. Zaten onu seven yoktu. Durum sizin için de hoş değil. Olayın karınızı sarsmadığını umarım.”

Griselda'nın olayı soğukkanlılıkla karşıladığını söyledim.

“Bu iyi. İnsanın kendi evinde cinayet işlenmesi hoş bir şey değil. Doğrusu genç Reding'in cinayeti bu şekilde işlemesine şaşırdım. Sizleri hiç düşünmemiş.”

Az kalsın gülecektim. Fakat Albay Melchett'in bir katilin düşünceli olması fikrini hiç de acayip bulmadığı belliydi. Onun için kendimi tuttum. Melchett bir koltuğa oturarak sözlerine devam etti. “Ressamın polise gidip teslim olduğunu duyunca bayağı şaşırdım.”

“Bu iş nasıl olmuş?...”

“Dün gece, saat onda ressam içeri girmiş. Tabancayı masaya atarak, 'işte geldim. Cinayeti işleyen benim,' demiş.”

“Peki, sebep olarak ne göstermiş?”

“Fazla bir şey söylememiş. Buraya sizi görmeye geldiğini, Prothero'yla karşılaştığını anlatmış. Kavga etmişler ve Redding adamı vurmuş. Kavganın nedenini açıklamaya yanaşmamış ressam. Buraya bakın, Clement. Laf aramızda, siz bu konu hakkında bir şey biliyor musunuz? Kulağıma bazı dedikodular gelmişti. Yani Prothero'nun Redding'in eve gelmesini yasakladığına dair. Ressam, Lettice'i baştan mı çıkarmış ne? Açıkçası kızın başını derde sokmayı istemiyoruz. İşin iç yüzü bu mu?”

“Hayır” diye cevap verdim. “Bana inanın, işin aslı bambaşka. Fakat şu ara daha fazla bir şey söyleyemem.”

Başını sallayarak, ayağa kalktı. “Bunu öğrendiğime sevindim. Etrafta bir sürü dedikodu dolaşıyor. Bu köyde fazla kadın var. Neyse, artık gideyim. Baydock'u görmem gerek. Bir hastaya gitmişti ama herhalde artık dönmüştür. Doğrusunu isterseniz Redding'e acıyorum. Ben daima onun dürüst ve efendi bir genç olduğunu düşünürdüm. Belki avukatı onun için güzel bir savunma hazırlar. Sinir bozukluğu, ani çılgınlık gibi. Bilhassa ortada kuvvetli bir neden olmadığı anlaşılırsa. Artık gideyim. Benimle gelmek ister miydiniz?”

“Tabii...” Birlikte evden çıktık.

Baydock bizim evin yanındaki villada oturuyordu. Hizmetçi, doktorun yeni geldiğini söyleyerek bizi içeri aldı. Baydock kahvaltı sofrasının; başına geçmiş, jambonlu yumurta yiyordu. Bana başıyla dostça bir selam verdi. “Çıkmak zorunda kaldığım için özür dilerim. Bir doğum vardı. Ama bütün gece sizin işle uğraştım. Kurşunu çıkardım.” Küçük bir kutuyu masanın üzerinden itti.

Melchett kurşunu inceledi. “Yirmi beşlik mi?”

Baydock başını salladı. “Evet. Teknik açıklamaları Resmi Soruşturmaya saklıyorum. Sizin bilmek istediklerini hemen söyleyeyim. Adam hemen hemen derhal ölmüş. O genç budala Prothero’yu neden öldürdü acaba? Kimsenin silah sesini duymaması şaşılacak bir şey.”

Melchett “Evet” dedi. “Buna ben de hayret ediyorum.”

Atıldım. “Mutfağın pencereleri arka tarafa bakar. Çalışma odasının, kilerin ve ondan sonraki mutfağın kapıları kapalı olduğu için bir şey duyulmasına olanak yoktu herhalde. Zaten evde sadece hizmetçi vardı.”

Melchett mırıldandı. “Hım... Ama yine de acayip bir şey bu. O yaşlı kadının -Miss Marple’ın silah sesini duymamış olması da garip.

Neticede çalışma odasının camlı kapıları acıkmış.”

Baydock “Belki de duydu” dedi.

Ben, “Duyduğunu sanmıyorum” diye karşı çıktım. “Miss Marple demin bize geldi. Böyle bir şey olsaydı bundan muhakkak söz ederdi.”

“Belki silah sesini duydu ama buna aldırmadı. Belki bir arabanın egzozu sandı.”

Bana Baydock o sabah pek neşeliymiş gibi geldi. Adamın, bunu belli etmemeye çalışıyormuş gibi de bir hali vardı. Doktor,

“Belki de tabancaya bir susturucu takılmıştı” dike ekledi. “Bu mümkün. O zaman kimse bir şey duymamıştır.”

Melchett başını salladı. “Müfettiş Slack böyle bir şey bulamamış. Bunu Redding'e de sormuş. Fakat ressam onun ne demek istediğini pek anlamamış bile... Durum kendisine açıklanınca da böyle bir şey kullanmadığını söylemiş. Herhalde onun bu sözüne inanmak gerek.”

“Öyle... Zavallı...”

Albay Melchett “Ahmak” diye homurdandı. “Ressam gerçekten aptal. Doğrusu onun katil olduğu fikrine bir türlü alışamıyorum.”

Baydock kahvesini bitirerek sandalyesini geri itti. “Cinayet sebebi neymiş?”

“Redding kavga ettiklerini ve öfkesinden kendisini tutamayarak Prothero'yu vurduğunu söylüyor.”

“Yani bunun önceden planlanmamış bir cinayet olduğunu iddia etmek niyetinde...” Baydock başını salladı. “Bu iddiasını desteklemesi güç. Redding, Prothero yazı yazarken ona arkadan

sokulmuş ve adamın kafasına ateş etmiş. Bunun kavgayla ilgili hiçbir tarafı yok.”

Miss Marple’ın sözlerini hatırlamıştım. “Zaten kavga edecek zaman da olmamış. İçeri girmek, Prothero'ya ateş etmek, saati 6.20'ye getirmek ve sonra dışarı çıkmak... Evde kaldığı birkaç dakikaya ancak bunlar sığıyor. Doğrusu ona bahçe kapısında rastladığım zamanki halini ve konuşurken yaptığı hareketleri hiç unutmayacağım. 'Prothero'yu mu görmek istiyorsunuz? Evet, onu göreceksiniz.' Onun bu sözlerinden Prothero'yu birkaç dakika önce öldürmüş olduğunu anlamalıydım.”

Baydock bana hayretle baktı. “Bu imkânsız. Prothero, Redding'le karşılaşmanızdan çok daha önce öldürülmüş.”

Albay Melchett bağırdı. “Fakat dostum, adamın yarım saat önce öldürülmüş olması gerektiğini söyleyen sizsiniz.”

“Otuz, otuz beş dakika. Bilemediniz yirmi beş. Ama cinayet Clement'le Redding'in karşılaşmasından birkaç dakika önce işlenmiş olamaz. Öyle olsaydı ben muayene ettiğim zaman ceset sıcak olurdu.” Birbirimize baktık. Baydock'un yüzü değişmişti. Kül rengi olan bu yüz çok yaşlı duruyordu şimdi. Ondaki bu ani değişiklik beni şaşırttı.

“Buraya bakın, Baydock.” Melchett şaşkınlıktan kurtulmuştu. “Redding, Prothero'yu yediye çeyrek kala vurduğunu itiraf ettiğine göre...”

Baydock ayağa fırlayarak kükredi. “Size bunun olanaksız olduğunu söyledim. Redding, Prothero'yu yediye çeyrek kala vurduğunu iddia ediyorsa, o zaman yalan söylüyor demektir. Ben doktorum, böyle şeyleri de bilirim. Adamın kanı pıhtılaşmaya başlamıştı.”

Melchett “Eğer Redding yalan söylüyorsa” diye başladı. Sonra durakladı. Başını sallayarak, “Gidip Redding'i görelim” dedi.

Polis merkezine giderken fazla konuşmadık. Kapıdan girerken Baydock biraz gerileyerek, kulağıma, “Bu durum hiç hoşuma gitmiyor” diye fısıldadı. “Hiç hoşuma gitmiyor. Bu işte anlayamadığım bir şeyler var.” Çok endişeli ve üzgündü.

Müfettiş Slack Polis merkezindeydi. Birkaç dakika sonra Lawrence Redding'le karşı karşıyaydık. Rengi uçuktu ama hareketleri sakindi.

Bir hayli endişeli olduğu anlaşılan Melchett “Buraya bakın Redding” diye söze başladı. “Müfettiş Slack'e Rahibin evine yediye çeyrek kala gittiğinizi, Prothero'yla orada karşılaştığınızı, adamla kavga ettiğinizi ve onu vurduktan sonra dışarı çıktığınızı söylemişsiniz.”

“Evet.”

“Size birkaç soru soracağım. Herhalde size istemediğiniz soruları cevaplandırmak zorunda olmadığınızı söylediler. Avukatınız... “

Ressam, onun sözünü kesti. “Benim saklayacak bir şeyim yok. Prothero'yu ben vurdum.”

“Pekâlâ...” Melchett bir an durdu. “Tabancanızı neden yanınıza almıştınız?”

Lawrence, duraksadı. “Tabanca cebimdeydi.”

“Ve bunu rahibin evine de götürdünüz.”

“Evet.”

“Neden?”

“Tabancamı daima yanımda taşırım.” Bu cevabı vermeden önce de kararsızlıkla duraklamıştı. Onun gerçeği gizlediğine karar verdim.

“Saati neden gerilettiniz?”

“Saati mi?” Ressam şaşırmış gibiydi.

“Evet. Saat 6.22'yi gösteriyordu.”

Ressamın yüzünde korku dolu bir anlam belirdi. “A, o, mu? Evet. Sa...saati ben gerilettim.”

Baydock birdenbire söze karıştı. “Prothero'yu neresinden vurdunuz?”

“Ah... Kafasından sanırım. Evet, kafasından.” „ “Emin değil misiniz?”

“Madem biliyorsunuz, bunu bana sormanızın ne gereği var?” Lawrence Redding küstahça bir tavır takınmaya çalıştı ama bunu pek de başaramadı.

O sırada dışarıda bir gürültü oldu. Üniformalı bir polis memuru elinde bir mektupla içeri girdi. “Rahip Mr. Clement'e geldi bu. Üzerinde, 'Çok acele,' yazılı.”

Mektubu çabucak açarak, okudum.

“Lütfen, lütfen bana gelin. Ne yapacağımı bilmiyorum. Çok kötü durumdayım. Her şeyi birine anlatmayı istiyorum. Lütfen hemen gelin. İstediğiniz birini de birlikte getirebilirsiniz. Ann Prothero.”

Anlamlı bir ifadeyle Melchett'e baktım. O işareti anladı. Hep birlikte dışarı çıktık. Omzumun üzerinden Lawrence Redding'e bakacak oldum. Ressam gözlerini elimdeki kâğıda dikmişti. O ana kadar hiçbir insanın yüzünde bu kadar acı ve umutsuzluk dolu bir ifade görmemiştim.

Ann Prothero'nun çalışma odamda bana, “Çok ümitsizim” deyişini hatırladım. Kalbim bir kurşun külçesiymiş gibi ağırlaştı. Artık

Lawrence Redding'in kahramanca teslim oluşunun bir nedeni olabileceğini anlıyordum. Melchett, Slack'le konuşmaktaydı.

“Redding'in o gün daha önce neler yaptığını öğrenebildin mi? Onun Prothero'yu söylediğinden daha erken vurmuş olması olasılığı var. Bu işi incele.” Bana döndü. Hiçbir şey söylemeden Ann Prothero'nun mektubunu ona uzattım. Bunu çabucak okuduktan sonra hayretle dudaklarını büzdü. Sonra da merakla bana baktı. “Bu sabah ima ettiğiniz bu muydu?”

“Evet. O sırada konuşmam gerektiğinden pek emin değildim. Ama artık eminim.” Ona o gece atölyede gördüklerimi anlattım.

Melchett, Müfettişle bir iki kelime konuştu. Sonra eski köşke doğru yola çıktık. Dr. Baydock da yanımızdaydı.

Terbiyeli bir uşak, duruma uygun bir kederle bize kapıyı açtı. Melchett “Günaydın” dedi. “Mrs. Prothero'nun oda hizmetçisine söyleyin, hanımına bizim geldiğimizi haber versin. Mrs. Prothero'yla konuşmamız gerek. Bunu hizmetçiye söyledikten sonra buraya gelin ve soracağımız soruları cevaplandırın.”

Uşak telâşla uzaklaştı. Birkaç dakika sonra tekrar yanımıza dönerek Melchett'e emirlerini yerine getirdiğini söyledi.

Albay Melchett “Şimdi dün hakkında konuşalım” diye söze başladı. “Mr. Prothero öğle yemeğini evde mi yedi?”

“Evet, efendim.”

“Hali, tavrı her zamanki gibi miydi?”

“Gördüğüm kadarı öyleydi, efendim.”

“Ondan sonra ne oldu?”

“Yemekten sonra Mrs. Prothero uzanmak için yukarı çıktı. Mr. Prothero da kütüphanesine çekildi. Miss Lettice ise iki kişilik arabasıyla tenis oynamaya gitti. Mr. ve Mrs. Prothero saat dört buçukta salonda çay içtiler. Saat beş buçukta arabayı getirtip köye indiler. Onlar ayrıldıktan sonra Mr. Clement telefon etti.” Uşak başıyla bana selâm verdi. “Kendisine Mr. ve Mrs. Prothero'nun köşkten ayrıldıklarını söyledim.”

Melchett “Hım” diye mırıldandı. “Mr. Redding buraya en son ne zaman geldi?”

“Salı günü akşam üzeri, efendim.”

“Sizin beyle aralarında bir anlaşmazlık çıktı sanırım?”

“Zannederim, efendim. Mr. Prothero bana Mr. Redding'in bir daha içeri alınmamasını emretti.”

“Mr. Prothero yüksek sese konuşurdu, efendim. Öfkelendiği zaman daha da bağırırdı. Bu yüzden o tartışmanın bir kısmını istemeyerek duydum.”

“Anlaşmazlığın nedenini anlayacak kadar mı?”

“Yanılmıyorsam tartışmanın nedeni Mr. Redding'in yaptığı bir portreydi. Miss Lettice'in portresi.”

“Mr. Redding'i giderken gördün mü?”

“Evet, efendim. Onu ben geçirdim.”

“Öfkeli miydi?”

“Hayır, efendim. Daha çok bir şeyi pek gülünç bulmuş gibi bir hali vardı.”

“Ah! Mr. Redding dün köşke gelmedi değil mi?”

“Hayır, efendim.”

“Başka gelen oldu mu?”

“Hayır, dün gelen olmadı.”

“Evvelsi gün?”

“Akşam üzeri Mr. Dennis Clement geldi. Dr. Stone da uğradı. Akşam da bir hanımefendi geldi.”

“Bir hanımefendi mi?” Melchett şaşırmıştı. “Kimdi o?”

Uşak, kadının adım hatırlayamadı. “Şimdiye kadar gördüğüm biri değildi, efendim. Kendisine Mr. Prothero'nun yemekte olduğunu söyleyince, 'Beklerim,' dedi. Onun için ben de kendisini küçük salona aldım.” Yabancı kadın Mrs. Prothero'yu değil, Mr. Prothero'yu görmek istemişti. Uşak bunu adama haber vermiş, o da sofradan kalkınca küçük salona gitmişti.

“Bu yabancı kadın ne kadar kaldı?”

“Yarım saat kadar sanırım. Mr. Prothero onu kendisi geçirdi... Ah, hanımefendinin adını şimdi hatırladım Mrs. Lestrange.”

Bu şaşılacak bir şeydi.

Melchett mırıldandı. “Garip... Çok garip...”

Fakat bu konuyu daha faz inceleyemezdik. Zira o sırada Mrs. Prothero'nun bizi görmeye hazır olduğu haberi geldi.

Ann, yatıyordu. Rengi uçuktu. Gözleri ise ateşi varmış gibi pırıl pırıldı. Yüzünde beni şaşırtan bir ifade vardı. Azimle ıstırap karışımı bir şey. Kadın, benimle konuşmaya başladı.

“Hemen geldiğiniz için, teşekkür ederim, muhterem peder, istediğinizi getirebilirsiniz, sözüyle neyi vurguladığımı anladığınız

belli.” Bir an durdu. “En iyisi meseleyi çabucak halletmek olacak.” Yüzünde acayip, acı, insanın içine dokunan bir gülümseme uçuştu. “Galiba aslında durumu size açıklamam gerek, Albay Melchett. Anlayacağınız kocamı ben öldürdüm.”

Melchett şefkatle, “Mrs. Prothero...” dedi.

“Doğru bu. Galiba bunu bu şekilde çabucak söylemem gerekti. Fakat ben öyle isteri krizleri geçiren tiplerden değilim. Kocamdan uzun zamandan beri nefret ediyordum. Ve dün onu vurdum.” Başını yastıklara dayayarak gözlerini kapattı. “İşte bu kadar. Herhalde beni tutuklayacak ve alıp götüreceksiniz. Kabil olduğu kadar çabuk kalkıp, giyinirim.”

“Mrs. Prothero, Mr. Lawrence Redding'in aynı cinayeti işlediğini itiraf ettiğinizden haberiniz var mı?”

Ann, gözlerini açarak başını salladı. “Biliyorum... Deli çocuk. Anlayacağınız bana çılgıncasına âşık. Yaptığı hareket çok asil ama yine de çocukça.”

“O cinayeti işleyenin siz olduğunu biliyor muydu?”

“Evet.”

“Nereden biliyordu?”

Kadın kararsızlıkla durakladı.

“Bunu ona siz mi söylediniz?”

Ann, hâlâ kararsızdı. Nihayet, “Evet ona ben söyledim” dedi. Sıkıntılı bir hareketle omuzlarını oynattı. “Artık gidemez misiniz? Size her şeyi söyledim. Bu meseleden daha fazla söz etmeyi istemiyorum artık.”

“Tabancayı nereden buldunuz, Mrs. Prothero?”

“Tabancayı mı? Ah... Evet, kocamındı. Silahı Lucius'un tuvalet masasının çekmesinden aldım.”

“Anlıyorum. Ve tabanca yanınızda rahibin evine gittiniz.”

“Evet. Lucius'un orada olacağını biliyordum.”

“Saat kaçtı?”

“Altıdan sonra... Altıyı çeyrek ya da yirmi geçiyordu. Böyle bir şey.”

“Tabancayı yanınıza kocanızı vurmak amacıyla mı aldınız?”

“Hayır... silahı intihar için aldım.”

“Anlıyorum. Fakat kalkıp rahibin evine gittiniz.”

“Evet. Çalışma odasının bahçeye açılan camlı kapısına doğru yürüdüm. İçeriden ses gelmiyordu. Uzanıp baktım. Kocamı gördüm. Birdenbire gözüm karardı adeta. Ateş ettim.”

“Sonra?”

“Sonra? Sonra oradan uzaklaştım.”

“Ve Mr. Redding'e ne yaptığınızı söylediniz.”

Kadının cevap vermeden önce yine kararsızlıkla durakladığını fark ettim. “Evet.”

“Sizi rahibin evine girerken ya da oradan çıkarken gören oldu mu?”

“Hayır... Evet, evet. İhtiyar Miss Marple gördü beni. Onunla birkaç dakika konuştum. Kadın bahçedeydi.” Yastıkların üzerinde sıkıntılı sıkıntılı kımıldandı. “Bu kadar konuşma yetmez mi?” Dr. Baydock kadının yanına giderek, nabzını tuttu. Sonra da Melchett'e işaret etti.

“Siz gerekli hazırlıkları yaparken ben onun yanında beklerim” diye fısıldadı. “Onu yalnız bırakmamak lâzım. Bir delilik yapabilir.”

Melchett başını salladı.

Odadan çıkarak merdivenlerden inmeye başladık. O sırada yandaki odadan iskelet gibi zayıf bir adamın çıktığını fark ettim. İçimden gelen sese uyarak basamakları tekrar tırmandım. “Siz Mr. Prothero'nun özel uşağı mıydınız?”

Adam bana hayretle baktı. “Evet, efendim.”

“Mr. Prothero'nun silahı var mıydı? Tabancası?”

“Böyle bir şey hiç görmedim, efendim.”

“Tuvalet masasının çekmesinde bir tabanca durmaz mıydı? İyi düşünün.”

Uşak, kesin bir tavırla başını salladı. “Çekmede tabanca yoktu, efendim. Böyle bir şey olsaydı kesinlikle görürdüm.”

Merdivenlerden çabucak indim.

Mrs. Prothero tabanca konusunda yalan söylemişti.

Neden?

Polis Müdürü, merkeze haber bıraktıktan sonra Miss Marple'ı ziyaret etmek arzusunda olduğunu söyledi. “Siz de benimle gelin, Mr. Clement. Kadıncağızı korkutmak istemiyorum.”

Güldüm. Miss Marple bütün zayıf ve inceliğine rağmen öyle polisten korkacak bir kadın değildi.

Biraz sonra Miss Marple’ın küçük misafir odasında yaşlı kadının karşısında oturuyorduk.

Melchett “Sizinle o üzücü olay hakkında konuşmak istiyordum” diye söze başladı. “Bunun hepimizi de üzdüğü bir gerçek. Fakat

evinizin ve bahçenizin durumu dolayısıyla dün akşam olanlar hakkında bize bilgi verebilecek kişi olduğunuzu düşündüm."

"Gerçekten de dün beşten sonra bahçemdeydim. Tabii insan oradan komşuda olanları görebiliyor."

"Anladığıma göre Mrs. Prothero dün akşam buradan geçmiş."

"Evet, geçti. Ona seslendim. Kendisi de güllerime baktı."

"Bu olayın kaçta olduğunu söyleyebilir misiniz?"

"Altıyı on yedi geçe sanırım. Evet, tamam. Kilise saati biraz önce çeyreği çalmıştı."

"Çok güzel. Sonra ne oldu?"

"Mrs. Prothero, Mr. Clement'in evine uğrayarak kocasını alacağını, birlikte köşke döneceklerini söyledi. Sonra arka bahçe kapısından Mr. Clement'in evine girdi."

"Demek Mrs. Prothero arka yoldan geldi."

"Evet. Size göstereyim." Miss Marple bizi heyecanla bahçeye çıkardı. "Şuradan. Mrs. Prothero köy tarafından gelmişti."

Melchett "Anlıyorum" diye mırıldandı. "Demek Mrs. Prothero, Mr. Clement'in evine gitti?"

"Evet, onun arka bahçeden geçtiğini ve evin köşesini döndüğünü gördüm. Fakat galiba Mr. Prothero henüz orada değildi. Çünkü kadın hemen geri döndü ve Mr. Redding'in atölye olarak kullandığı küçük binaya girdi."

"Anlıyorum. Silah sesi duymadınız mı, Miss Marple?"

Miss Marple "O ara duymadım" dedi.

"Daha sonra mı duydunuz?"

“Evet. Koruda bir yerde ateş edildi sanırım. Fakat beş on dakika sonra. Öyle sanıyorum. Fakat herhalde bu... herhalde bu...” Miss Marple durakladı. Heyecanından bembeyaz kesilmişti.

Melchett başını salladı. “Evet, evet, bu noktaya daha sonra döneriz, Siz lütfen olayı anlatın. Mrs. Prothero atölyeye gitti.”

“Evet. İçeri girerek bekledi. Sonra köy yolunda Mr. Redding belirdi. Mr. Clement'in bahçe kapısına yaklaşarak etrafına bakındı.”

“Ve sizi gördü, Miss Marple.”

Yaşlı kadın, hafifçe kızardı. “Hayır, beni görmedi. Ben tam o sırada eğilmiş, o yaban otlarından birini koparmaya çalışıyordum. Çok güç bir şeydir bu. Sonra ressam bahçe kapısından girerek atölyeye gitti.”

“Eve yaklaşmadı mı?”

“Hayır, hayır. Doğru atölyeye gitti. Mrs. Prothero onu kapıda karşıladı. Sonra ikisi de içeri girdiler.” Miss Marple gülerek sustu.

Ben, atıldım. “Belki kadın ona resmini yaptırıyordu.”

Miss Marple mırıldandı. “Belki.”

“Atölyeden ne zaman çıktılar?”

“On dakika kadar sonra.”

“Yani kaçta?”

“Kilise saati buçuğu çalmıştı. Bahçe kapısından çıkarak arka yoldan ilerlediler. Aynı anda Dr. Stone köşk yolundan indi. Çiti aşarak onların yanına gitti. Köye doğru birlikte yürüdüler. Galiba patikanın sonunda Miss Cram da yanlarına geldi. Ama bundan pek emin değilim. Fakat onun Miss Cram olduğunu sanıyorum. Çünkü elbisesinin etekleri pek kısaydı.”

“O kadar uzağı görebildiğine göre gözleriniz çok keskin olmalı, Miss Marple.”

Yaşlı kadın, “O sırada bir kuşu seyrediyordum” diye cevap verdi. “Dürbünümü almıştım. Miss Cram'in onlara katıldığını bu yüzden gördüm. Tabii o kadın Gladys Cram idiyse.”

Melchett “Olabilir, olabilir” dedi. “Madem bu kadar dikkatlisiniz, Mrs. Prothero'yla Mr. Redding'in yoldan ilerlerken yüzlerinde nasıl bir ifade olduğunu da fark ettiniz mi?”

Yaşlı kadın, mırıldandı. “Gülerek konuşuyorlardı. Beraber oldukları için çok mutluymuş gibi bir halleri vardı. Ne demek istediğimi herhalde anlıyorsunuz?”

“Üzüntülü ve endişeli bir halleri yok muydu?”

“Hayır, hayır. Aksine.”

Melchett “Çok acayip” dedi. “Bütün bu işte bir gariplik var.”

Miss Marple’ın ondan sonraki sözleri adeta nefesimizin kesilmesine neden oldu. “Şimdi de Mrs. Prothero mu cinayeti işlediğini iddia ediyor?”

Melchett bağırdı. “Bunu nasıl tahmin ettiniz, Miss Marple?”, Miss Marple “Böyle bir şey olacağını sanıyordum” diye cevap verdi. Sevgili Lettice de aynı fikirdeydi sanırım. O çok zeki bir kız. Fakat fazla dürüst değil... Demek Ann Prothero kocasını öldürdüğünü iddia ediyor. Bunun doğru olduğunu sanmıyorum. Ann Prothero gibi bir kadın... Hayır, doğru olduğunu sanmıyorum. Tabii insan hiç kimseden emin olamaz, o da başka. Ben bunu çoktan öğrendim. Ann, kocasını ne zaman vurduğunu iddia ediyor.”

“Altıyı yirmi geçe. Yani sizinle konuştuktan sonra.”

Miss Marple başını merhametle ağır ağır salladı. “Adamı neyle vurmuş?”

“Tabancayla.”

“Silahı nerede bulmuş”

“Yanında getirmiş.”

Miss Marple beklenmedik bir kesinlikle, “İşte bunu yapmadı” dedi. “Buna yemin edebilirim. Kadının yanında öyle bir şey yoktu.”

“Silahı görmemiş olabilirsiniz.”

“Pekâlâ, da görürdüm.”

“Belki tabanca çantasındaydı.”

“Ann Prothero'nun çantası yoktu.”

“Belki de bunu...şey...üzerinde bir yere sakladı.”

Miss Marple Melchett'e küçümseme ve merhametle baktı. “Genç kadınların ne kılıkta dolaştıklarını biliyorsunuz. Allah’ın onları nasıl yarattığını herkese göstermekten hiç utanmıyorlar. Ann de çorabının koncuna bir mendil bile sokmamıştı. Bu bile belliydi.”

Melchett'in inadı tuttu. “Fakat her şeyin birbirine uyduğunu kabul etmelisiniz. Zaman... Yuvarlanan saatin altıyı yirmi iki geçe durmuş olması... “

Miss Marple bana döndü. “Yani ona saat meselesini hâlâ söylemediniz mi?”

“O saat meselesi de nedir, Clement?”

Anlattım. Melchett fena halde sinirlendi. “Neden bunu dün gece Slack'e söylemediniz?”

“Çünkü” dedim. “Adam beni konuşturmadı.”

“Saçma. Israr etmeliydiniz.”

Güldüm. “Müfettiş Slack'in size karşı bana davrandığı gibi davranmadığı muhakkak. ısrar etmem olanaksızdı.”

Melchett içini çekti. “Çok acayip bir olay bu. Eğer bir üçüncü şahıs daha çıkıp Prothero'yu öldürdüğünü söylerse muhakkak tımarhaneyi boylarım.”

Miss Marple mırıldandı. “Bir öneride bulunabilir miyim?”

“Evet?”

“Mr. Redding'e, Mrs. Prothero'nun ne yaptığını söyleyin. Sonra da ona katilin Ann olduğunu sanmadığınızı anlatın. Sonra da Mrs. Prothero'ya giderek Mr. Redding’in tehlikede olmadığını açıklayın. Herhalde o zaman ikisi de size gerçeği söylerler. Bunun da faydası olur tabii. Fakat o zavallıların da fazla bir şey bildiklerini sanmıyorum.”

“Fakat Prothero'yu ortadan kaldırmak sadece o kişinin işine yarardı.”

Miss Marple itiraz etti. “Öyle söylemeyin, Mr. Melchett.”

“Neden? Aklınıza başka bir aday mı geldi?”

“Tabii...” Yaşlı kadın, parmaklarıyla saydı. “Bir, iki, üç, dört, beş, altı -evet- hatta yedi kişi. Bu yedi kişi Prothero'nun ortadan kalkmasını istiyorlardı.”

Polis müdürü, yaşlı kadına şaşkın şaşkın baktı. “Yedi kişi? St. Mary Meade'de?”

Miss Marple şirin şirin başını salladı. “Fakat isim verecek değilim. Bu doğru olmaz. Korkarım bu dünya kötülük dolu. Sizin gibi dürüst

bir insanın böyle şeylerden haberi olmuyor, Mr. Melchett”

Polis müdürüne inme ineceğini sandım.

Miss Marple’ın evinden ayrıldıktan sonra Melchett'in yaşlı kadın hakkında söyledikleri pek de hoş sayılmazdı. “O kız kurusu her şeyi bildiğini sanıyor. Halbuki bu köyden başka yere de pek gitmemiş. Saçma! O hayat hakkında ne bilebilir ki?”

Usulca Miss Marple’ın köyde olan her şeyi bildiğini söyledim.

Melchett bunu istemeyerek kabul etti. “O değerli bir şahit. Özellikle Mrs. Prothero bakımından. Sözleri şüphe götürecek gibi değil.”

“Miss Marple kadının tabancası olmadığını söylüyor. Demek ki gerçekten öyle. Eğer Ann Prothero'nun yanında silah olsaydı Miss Marple bunu hemen fark ederdi.”

“Orası doğru. Şimdi gidip şu atölyeye bakalım.”

Atölye taştan yapılmış bir binaydı. Bir tek kapısı ve tepe camı vardı. Başka penceresi de yoktu. Ann Prothero'nun ve ressamın görünmeden buradan çıkamayacaklarına kesinlikle inanmam. Melchett “Ben şimdi merkeze gidiyorum” dedi. “Sonra Müfettiş Slack'le size geleceğim.”

Evin kapısından girerken kulağıma birtakım mırıltılar geldi. Misafir odasının kapısını açtım. Griselda heyecanlı heyecanlı Miss Cram'le konuşuyordu. Gladys Cram parlak pembe çoraplar giymiş, bacak bacak üstüne atmıştı. İçine pembe bir gömlek giymiş olduğu da görülüyordu.

Miss Cram “Günaydın, muhterem peder” dedi. “Prothero olayı ne korkunç değil mi? Zavallı adamcağız. Haberi duyduğum zaman çok şaşırdım. 'Cinayet mi?' dedim. 'Bu sessiz köyde mi?' Köyün pek sessiz olduğunu kabul edersiniz herhalde? Burada bir tek sinema

bile yok. Sonra öldürülenin Prothero olduğunu öğrenince, kulaklarıma inanamadım. Doğrusu o öldürülecek bir tipe benzemiyordu... Ama yine de heyecanlı bir şey bu. Doğrusu canım sıkılıyor, eğlence arıyordum. İşim fena olduğundan değil. İşim hoş aslında. İyi para da alıyorum. Dr. Stone'da tam bir 'centilmen.' Fakat insan iş saatleri dışında biraz eğlenmek istiyor. Burada sizden başka konuşulacak kimse yok, Mrs. Clement. Geri kalanların hepsi de bir sürü ihtiyar cadı."

"Lettice Prothero var" diye mırıldandım.

Gladys Cram başını şöyle bir salladı. "O benim gibileri aşağı görüyor. Kendisini pek kibar buluyor. Benim gibi çalışarak hayatını kazanan kızlarla konuşmaya pek yanaşmıyor. Hoş onun çalışarak hayatını kazanmak istediğinden söz ettiğini işitmedim de değil. Onu kim işe alır ki? Kendisini bir haftada kovarlar. Tabii iyice süslenip yaylana yaylana yürüyen o mankenlerden olabilir. Lettice bu işi yapabilir sanırım."

Griselda başını salladı. "Evet, Lettice iyi bir manken olabilir. Vücudu o kadar güzel ki." Karım Griselda hiç kıskanç değildir. "Lettice, çalışarak hayatını kazanmaktan ne zaman söz etti?"

Miss Cram bir an şaşalar gibi oldu. Fakat sonra yine o şuh tavırlarını takındı. "Bunu cevaplandırırsam başkalarının sırrını açıklamış olmaz mıyım? Ama Lettice gerçekten öyle söyledi. Ev hayatından pek memnun değil sanırım. Doğrusu ben üvey anneyle oturmaya kesinlikle yanaşmazdım. Buna bir dakika bile dayanamazdım."

Griselda ciddi ciddi cevap verdi. "Ama siz başına buyruk, karakter sahibi bir insansınız." Karıma kuşkuyla baktım.

Bu sözler Miss Cram'ın pek hoşuna gitti. “Orası öyle. Beni hiçbir şeye zorlayamazlar. Bunu bana kısa bir zaman önce el falına bakan bir kadın da söyledi. Öyle zorbalığa filan hiç gelemem. Dr. Stone'a da başlangıçta işi belirli saatlerde bırakacağımı söyledim. O bilim adamları insanın bir makine olduğunu sanıyorlar. Yardımcılarının farkına bile varmıyor veya onların yanlarında olduğunu unutuyorlar.”

“Dr. Stone'la kolaylıkla çalışılabiliniyor mu? Arkeoloji sizi ilgilendiriyorsa o zaman işinizden de memnunsunuz demektir.”

Kız, “Doğrusu bu konuyu pek bilmiyorum” diye itiraf etti. “Bana hâlâ yüz yıllar önce ölmüş olan kimselerin mezarlarını kazımak fazla meraklılıkmış gibi geliyor. Dr. Stone işine o kadar bağlı ki, ben olmasam yemek yemeyi bile unutacak.”

Griselda sordu. “O bu sabah mezara mı gitti?”

Miss Cram başını salladı. “Dr. Stone bu sabah biraz rahatsız. Onun için kalkmadı. Böylece küçük Gladys de işi tatil etmiş oldu.”

“Çok üzüldüm” dedim.

“Canım hastalığı öyle önemli bir şey değil. Köyde ikinci bir ölüm daha olmayacak. Fakat asıl siz anlatın, Mr. Clement. Duyduğuma göre bütün sabah polisle berabermişsiniz. Onlar ne düşünüyorlar?”

Ağır ağır cevap verdim. “Biraz kararsızlar...”

Miss Cram bağırdı. “Ah! Katilin Mr. Redding olmadığım düşünmüyorlar değil mi? Ressam ne kadar yakışıklı! Tıpkı film yıldızlarına benziyor, insana, 'Günaydın,' dediği zaman da öyle tatlı tatlı gülüyor ki. Polisin onu tutukladığım duyduğum zaman kulaklarıma inanamadım. Hoş, köy polislerinin aptal olduklarını daima işitmişimdir.”

“Bu sefer onları suçlu bulamazsınız” dedim. “Mr. Redding kendisi gidip teslim oldu.”

“Ne?” Kızın fena halde şaşırdığı belliydi. “Zavallı! Ben cinayet işleseydim, hemen gidip teslim olmazdım! Lawrence Redding'in daha akıllı olduğunu sanıyordum. Git teslim ol! Prothero'yu neden öldürmüş? Bunu açıklamış mı? Adamla kavga mı etmişler.”

“Prothero'yu onun öldürdüğü kesinlikle bilinmiyor” diye cevap verdim.

“Fakat madem ressam katil olduğunu söylemiş. O bunu herkesten daha iyi bilir herhalde?”

Onayladım. “Orası öyle. Fakat anlattığı hikâye polise yeterli gözükmedi.”

“Katil değilse, neden gidip teslim olsun?”

Bu konuda Miss Cram'i aydınlatmak istemiyordum. Onun için anlaşılmaz bir şeyler mırıldandım.

Gladys Cram içini çekti. “Artık gitmem gerek.” Ayağa kalktı. “Mr. Redding'in katil olduğunu iddia etmesi Dr. Stone'u şaşırtacak.”

Griselda sordu. “Bu olay onu ilgilendiriyor mu?” Miss Cram şaşkın şaşkın kaşlarını çattı. “Acayip bir adam o. Ne düşündüğünü anlamak çok güç. Geçmişe dalıp gitmiş. Yeni bir cinayetin işlenişini seyretmektense, eskiden kalma biçimsiz bir bronz bıçağı incelemeyi yeğliyor.”

Kapı Miss Cram'in arkasından kapandıktan sonra Griselda “Aslında kötü bir insan değil” dedi. “Çok basit tabii. Fakat Gladys Cram insanın nefret edemediği o neşeli, yumuşak huylu kızlardan... Neyse sen şimdi bana olanları anlat. Meraktan öleceğim.”

İstediğini yaptım. Griselda hayret ve ilgiyle bağırdı.

“Demek aslında Lawrence'in âşık olduğu Ann Prothero'ymuş. Lettice değilmiş. İnsanlar ne kör oluyor. Miss Marple dün bunu anlatmaya çalışıyordu sanırım. Öyle değil mi?”

Gözlerimi ondan kaçırdım. “Evet...” O sırada hizmetçi Mary içeri girdi. Ona döndüm. “Mary, dün akşam silah sesini duymadığından gerçekten emin misin?”

“Mr. Prothero öldürüldüğü zaman mı? Hayır. Duymadım tabii. Eğer duysaydım, hemen e olduğunu anlamaya koşardım.”

“Evet ama...” Miss Marple’ın koruda ateş edildiğine dair olan sözlerini hatırlamıştım. “Peki, başka bir silah sesi duydun mu? Koruda örneğin?”

“A, o mu?” Kız durdu. “Evet, şimdi düşünüyorum da, duydum sanırım. Bir tek silah sesi duydum. Acayip bir şeydi o.”

“Saat kaçta?” diye sordum.

“Onu bilemeyeceğim. Ama çay saatinden sonraydı.”

“Mr. Redding gelmeden çok önce miydi?”

“Hayır. On on beş dakika önceydi sanırım. Daha fazla değil.” Memnun bir tavırla başımı salladım.

Mary odadan çıktıktan sonra da Griselda'ya döndüm. “Tahmin ediyordum...”

Karım “Mary, Prothero'nun öldürülmesine hiç üzülmüyor” dedi. “Çünkü adam onun sevgilisini hapse attırmıştı.”

“Sevgilisini mi?”

“Evet. Archer denilen adamla iki yıldan beri sevişiyorlar. Prothero da Archer'ı izinsiz avlandığı için hapsettirmişti.”

“Bundan haberim yoktu.”

“Sevgili Len, senin hiçbir şeyden haberin yok.”

Mırıldandım. “Herkesin silah sesinin korudan geldiğini söylemesi çok garip.”

Griselda başını salladı. “Hiç de garip değil. Koruda sık sık avlanıyorlar. Onun için de insan bir silah sesi duyduğu zaman hemen bunun korudan geldiğini sanıyor.”

Kapı açıldı. “Albay Melchett geldi. Yanında da o müfettiş var. Yanlarına gittiğiniz takdirde memnun olacaklarmış. İkisi de çalışma odasında.”

Daha ilk bakışta olay konusunda Melchett'le müfettişin anlaşamadıklarını sezdim. Melchett'in yüzü kızarmıştı, öfkeli bir hali vardı. Slack ise somurtup duruyordu.

Melchett “Maalesef Müfettiş Slack, genç Redding'in masum olduğunu kabul etmiyor” dedi.

Slack kuşkuyla sordu. “Katil değilse, neden adamı öldürdüğünü iddia etti?”

“Mrs. Prothero'nun da aynı şekilde davrandığını unutma, Slack.”

“O başka. Kadın o. Kadınlar acayip bir şekilde hareket ederler. Ben Ann Prothero'nun katil olduğunu kabul etmiyorum. Ressamın tutuklandığını duyunca hemen o hikâyeyi uydurdu. Ben öyle oyunlara alışığımdır. Fakat Redding başka. Aklı başında onun. Katil olduğunu söylüyor. Demek ki Prothero'yu gerçekten o öldürmüş. Tabanca da onun. Bunu kimse yalanlayamaz. Mrs. Prothero

nedeniyle artık cinayetin niçin işlendiğini de biliyoruz. Daha önce bu nokta bir hayli karanlıktı. Ama artık işler yolunda.”

“Redding'in adamı daha önce vurmuş olması mümkün mü? Örneğin altı buçukta?”

“Bu imkânsız.”

“Redding'in o gün daha önce neler yaptığını öğrendin mi?”

Müfettiş başını salladı. “Altıyı on geçe köyde, Mavi Domuz hanının yakınlarındaymış. Arka yoldan yukarı çıkmış. Sizin ihtiyar kadın da onu görmüş. Doğrusu o ihtiyarın gözünden de bir şey kaçmıyor. Ressam atölyede Mrs. Prothero'yla buluşmuş. Altı buçukta birlikte çıkmışlar. Dr. Stone de onlara katılmış. Stone bunu doğruladı. Postanenin önünde durarak birkaç dakika konuşmuşlar. Sonra Ann Prothero bir bahçe dergisi almak için Miss Hartnell'e uğramış. Bu da doğru. Miss Hartnell'le de konuştum. Mrs. Prothero onunla yediye kadar konuşmuş. Sonra, 'Geç oldu,' diyerek ayrılmış.”

“Hali, tavrı nasılmış?”

“Gayet sakin ve rahatmış. Miss Hartnell onun neşeli olduğunu da söyledi. Öyle endişeli filan değilmiş.”

“Devam et.”

“Redding, Dr. Stone'la Mavi Domuz Hanı'na gitmiş. Orada içki içmişler. Ressam, yediye yirmi kala handan ayrılmış. Hızla köy yolundan buraya doğru çıkmış. Çok kişi görmüş onu.”

Melchett sordu. “Bu kez arka yoldan gelmemiş mi?”

“Hayır. Ön bahçe kapısından girmiş. Mr. Clement'i sormuş, Prothero'nun burada olduğunu öğrenmiş. Buraya girerek, onu

vurmuş. İşte o kadar. Artık olayı daha fazla incelememize hiç gerek yok.”

Melchett başını salladı. “Doktor Baydock'un sözlerini unutma. Prothero'yu altı buçuktan sonra vurmuş olmaları imkânsız.”

“Doktorlar!” Slack'in yüzünde küçümseme dolu bir anlam belirdi. “Doktorlara inanacak olursanız... Şimdiye kadar hangi hastalığa doğru teşhis koydular?”

“Bu bir teşhis meselesi değil. Dr. Baydock ölüm saati konusunda kesin şekilde konuştu. Buna aldırmazlık edemezsin, Slack.”

Birdenbire aklıma bir şey geldi. “Beni de unutmayın. Ben cesede dokundum. Ve bu soğuktu. Buna yemin de edebilirim.”

Melchett “Duyuyor musun, Slack?” dedi.

“Madem öyle... Halbuki meseleyi ne kolaylıkla halledecektik. Mr. Redding de asılmak için acele ediyordu adeta.”

Melchett mırıldandı. “Bu da bana garip gelmişti.”

Müfettiş, “Zevkler tartışılmaz” diye homurdandı. “Belki de Redding anormal... Neyse... Şimdi her şeye yeniden başlayacağız.” Bana döndü. “Neden beni saat konusunda şaşırtmaya çalıştınız? İşte bunu anlayamıyorum. Bu adaletin yerini bulmasına engel olmak demektir.”

“Bunu size üç kez söylemeye çalıştım” diye cevap verdim. “Her seferinde de beni susturdunuz ve dinlemeye yanaşmadınız.”

“O lafın gelişiydi, efendim, isteseydiniz bana durumu pekâlâ anlatabilirdiniz.”

Melchett hemen araya girdi. “Şimdi Mrs. Prothero'yla Redding'den işin iç yüzünü öğrenmemiz gerek. Baydock'a telefon ederek, Mrs.

Prothero'yu buraya getirmesini söyledim. On, on beş dakika sonra burada olurlar. Fakat Redding'i daha önce getirmemiz iyi olur.”

“Pekâlâ.” Müfettiş Slack telefona uzandı. Biraz konuştuktan sonra ahizeyi yerine bırakarak, bana anlamlı bir şekilde baktı. “Şimdi bu odada çalışalım.”

“Belki benim çıkmamı istersiniz” dedim.

Slack hemen kapıyı açtı. Fakat Melchett arkamdan seslendi. “Redding'i getirdikleri zaman siz de gelin, Mr. Clement. Onunla dostsunuz. Belki kendisini gerçeği söylemeye inandırırsınız.”

İçeride Griselda'yla Miss Marple kafa kafaya vermişlerdi.

Griselda “İhtimalleri gözden geçiriyoruz” diye gülümsedi. “Şu cinayetin esrarını siz çözüverseniz, Miss Marple.”

Yaşlı kadın, başını salladı. “Bana güldüğünüzü biliyorum. Fakat insan esrarlı olayları, buna benzer diğer konuları hatırlayarak pekâlâ çözebilir.”

“Ne demek istediğinizi anlıyorum” dedim. “Peki, Prothero'nun ölümü size neyi hatırlatıyor?”

Miss Marple içini çekti. “İşin güç tarafı da bu ya. İnsanın aklına bir sürü benzer olay geliyor...”

“Bana şüphelendiğiniz o yedi kişinin kimler olduğunu söylemenizi isterdim...”

“Yedi kişi?”

“Prothero'nun ölümüne sevinebilecek yedi kişi olduğunu söylemiştiniz ya.”

“Öyle mi? Sahi, böyle bir şey söyledim gerçekten.”

“Bu doğru muydu?”

“Tabii doğruydu. Fakat isim vermem doğru değil. Düşünürseniz bu yedi kişiyi siz de bulursunuz. Bundan eminim.”

“İmkânsız. Tabii Lettice Prothero var. Babasının ölümü yüzünden bir hayli zenginleşecek. Fakat onun katil olduğunu düşünmek saçma. Aklıma Lettice'den başkası da gelmiyor.”

Miss Marple, Griselda'ya döndü. “Ya siz, yavrum?”

Griselda'nın kızardığını görünce bayağı şaşırdım. Gözleri de dolar gibi olmuştu. Yumruklarını sıkarak bağırdı. “İnsanlar çok kötü! Öyle iğrenç şeyler söylüyorlar ki!...”

Ona merakla baktım. Griselda öyle kolay kolay üzülmezdi. Karım kendisine baktığımı anlayarak, gülümsemeye çalıştı. “Bana anlayamadığın bir yaratıkmış gibi bakma, Len. Neyse, şimdi bunu bırakalım. Katilin Lawrence ya da Ann olduğunu sanmıyorum. Lettice'in üzerinde durmak da yersiz. Fakat bize yardım edecek bazı ip uçları olmalı.”

Miss Marple “O pusula var” dedi. “Bu sabah o mektubu çok garip bulduğumu söyledim. Bunu hatırlıyorsunuz, herhalde?”

“Bu pusula ölüm dakikasını inanılmayacak bir kesinlikle tespit ediyor” diye cevap verdim. Fakat bu kabil mi? Mrs. Prothero o sırada çalışma odamdan yeni çıkmıştı. Atölyeye de henüz erişmemişti. Belki de Prothero o pusulayı yazarken kendi saatine baktı. Adamın saati biraz geriydi herhalde. Bence en uygunu bu.”

Griselda atıldı. Benim aklıma başka bir şey geldi. Belki de bizim saat gerilemişti, Len... Ama bu da aynı kapıya çıkar. Ne aptalım.”

“Ben evden ayrılırken saat geri değildi” diye cevap verdim. “Bir ona, bir kolumdaki saate baktığımı hatırlıyorum.”

Griselda sordu. “Siz ne düşünüyorsunuz, Miss Marple?”

“Ben pusulayı saat bakımından düşünmüyordum, yavrum. Benim tuhaf bulduğum mektubun konusu.”

“Bunun neresi tuhaf?” dedim. “Prothero bana artık bekleyemeyeceğini yazıyordu...”

Miss Marple başını salladı. “Saat altıyı yirmi geçe mi? Hizmetçiniz Mary adama sizin en erken altı buçukta döneceğinizi söylemişti. Prothero'nun da sizi o zamana kadar beklemeye razı olduğu anlaşılıyordu. Ama buna karşın altıyı yirmi geçe masanın başına oturarak o pusulayı yazmaya başladı.”

Yaşlı kadına baktım. Onun kafa gücüne karşı gitgide artan bir saygı duyuyordum. O ince zekâsıyla bizim fark edemediğimiz bir şeyi görmüştü. Evet, bu pusula olayı gerçekten çok tuhaftı. “Pusulanın başına saat yazılmamış olsaydı... “

Pusulayı hatırlamaya çalıştım. 6.20 tepeye dikkatle yazılmıştı. Fakat galiba bu sayılar, pusuladaki diğer yazıdan biraz daha iriydi. Birdenbire bağırdım. “Belki pusulanın başına saat yazılmamıştı. Prothero altı buçukta sabırsızlanmaya başladı ve masanın başına geçerek pusulayı yazmaya başladı. O sırada bahçeye açılan camlı kapılardan biri içeri girdi.”

Griselda atıldı. “Ya da asıl kapıdan.”

“Bunu duydu ve başını kaldırdı.”

Miss Marple hatırlattı. “Prothero biraz sağırdı. Bunu unutmayın.”

“Evet, doğru. Adam geleni duyamazdı. Katil kapıların birinden girdi. Prothero'ya arkadan yaklaşarak, adamı vurdu. Sonra pusulayı ve saati gördü. O zaman aklına bir şey geldi. Mektubun başına 6.20 yazarak, saati geriletti. Zekice bir buluştu bu. Böylece cinayet

saatinde başka yerde olduğunu kanıtlayabilecekti. Ya da öyle sanıyordu.”

Miss Marple ayağa kalktı. “Neyse... Ben artık gideyim...”

Onu geçirip geri döndüğüm zaman Griselda derin derin düşünüyordu.

“Hâlâ, o pusula meselesini mi düşünüyorsun?” diye sordum.

“Hayır.” Hafifçe titredi, sonra da sabırsız sabırsız omzunu silkti. “Len... Biri Ann Prothero'dan çok nefret ediyor olmalı.”

“Nefret mi ediyor?”

“Evet. Anlamıyor musun? Lawrence'in aleyhinde gerçek delilller yok aslında. O sadece kalkıp buraya gelmiş. Eğer gelmeseydi hiç kimse onun cinayetle bir ilgisi olduğunu düşünmezdi. Fakat Ann'in durumu başka... Belki de biri onun 6.20 de buraya geldiğini biliyordu. Onun için de pusulaya özellikle o saati yazdı. Saati de bu yüzden geriletti. Bence katil, cinayet saatinde başka yerde olduğunu kanıtlamak için değil, suçlunun Ann olduğunu vurgulamak istediğinden yaptı bu işi. Eğer Miss Marple çıkıp Ann'in yanında tabanca olmadığını, kadının bir iki dakika önce atölyeye gittiğini söylemeseydi...” Tekrar titredi. “Len, bana biri Ann Prothero'dan çok nefret ediyormuş gibi geliyor... Bu...bu hiç hoşuma gitmiyor.”

Lawrence Redding getirilince beni de çalışma odasına çağırdılar. Genç ressamın yorgun ve şüpheli bir hali vardı.

Melchett nazik bir tavırla, “Size burada bazı sorular sormak istiyoruz” dedi.

Lawrence, hafifçe dudak büktü. “Fransız usulü değil mi bu? Cinayetin tekrarlanması...”

Melchett “Bizimle bu şekilde konuşmayın, oğlum” diye cevap verdi. “İşlediğinizi iddia ettiğiniz cinayeti başka birinin daha üzerine aldığını bilmiyor musunuz?”

Bu sözlerin ressamın üzerinde büyük bir etkisi oldu. “Başka biri?” diye kekeledi.

“Kim...kim?”

Melchett dikkatle ona bakıyordu. “Mrs. Prothero.”

“Saçma. O cinayet işlemedi. İşlemiş olamaz. Bu imkânsız.”

Melchett onun sözünü kesti, “İşin garibi biz de onun anlattığı hikâyeye inanmadık. Sizinkine de inanmadığımız gibi. Dr. Baydock cinayetin sizin söylediğiniz saatte işlenmiş olmasının olanaksız olduğunu kesinlikle belirtti.”

“Dr. Baydock öyle mi söyledi?”

“Evet. Anlayacağınız, isteseniz de istemeseniz de temize çıktınız. Şimdi bize yardım etmenizi ve olayı olduğu gibi anlatmanızı istiyoruz.”

Lawrence hâlâ kararsızdı. “Beni, Mrs. Prothero konusunda aldatmıyorsunuz ya?”

Melchett “Şerefim üzerine yemin ederim” dedi.

Ressam, derin bir nefes aldı. “Ben budalanın biriyim. Hem de ne budala... Cinayeti onun işlediğini nasıl da düşünebildim”

Melchett “Olayı bize anlatsanız” diye mırıldandı.

“Anlatacak fazla bir şey yok. O akşam üzeri Mrs. Prothero'yla buluştum.” Durakladı.

Polis Müdürü, “Bütün bunları biliyoruz” dedi. “Mrs. Prothero'yla birbirinize olan ilişlerinizin bir sır olduğunu sanıyorsunuz. Halbuki bunu bilenler, bundan söz edenler vardı.”

“Pekâlâ. Herhalde haklısınız. Muhterem pedere...” Bir an bana baktı. “Hemen buradan gideceğime dair söz vermiştim. O akşam altıyı çeyrek geçe atölyede Mrs. Prothero'yla buluştum. Ona kararımı söyledim. O da bundan başka yapılacak bir şey olmadığına inanıyordu. Birbirimizle vedalaştık... Atölyeden çıktık ve hemen Dr. Stone'la karşılaştık. Ann o kadar tabii şekilde hareket etti ki. Ben bunu yapacak halde değildim. Stone'la Mavi Domuz'a giderek bir içki içtim. Sonra eve dönmeyi düşündüm. Fakat bu yolun köşesine gelince fikrimi değiştirdim. Buraya uğrayıp, muhterem pederle konuşmaya karar verdim. Konuşmaya ihtiyacım vardı. Hizmetçi bana Mr. Clement'in evde olmadığını fakat biraz sonra döneceğini, Prothero'nun da onu çalışma odasında beklediğini söyledi. Buradan hemen uzaklaşmak işime gelmedi. Sanki Prothero'dan kaçıyormuş gibi olacaktım. Onun için Mr. Clement'i bekleyeceğimi söyleyerek çalışma odasına geldim.” Durdu.

Melchett “Evet?” dedi.

“Prothero yazı masasının başında oturuyordu. Onu bulduğunuz durumda yani. Yanına giderek, ona dokundum. Ölmüştü. Başımı eğince yerde, ayağının dibinde duran tabancayı gördüm. Silahı aldım ve o zaman bunun benim tabancam olduğunu fark ettim. O zaman da fena halde şaşırdım. Tabancam! Hemen aklıma bir tek şey geldi. Ann, daha önce ben farkına varmadan tabancamı çalmıştı. Herhalde duruma fazla dayanamayacağını, intihar etmesinin doğru olacağını düşünmüştü. Belki de tabancayı o gün yanına almıştı. Ve o gün, o anda çıldırmıştım sanırım. Fakat cinayeti Ann'in işlediğini sandım. Tabancayı cebime atarak, dışarı çıktım... Bahçe kapısının önünde

Mr. Clement'le karşılaştım. Bana normal bir tavırla Prothero'yu göreceğini söyledi... O zaman delice bir gülme arzusuna kapıldım. Çıldırmak üzereydim sanırım. Ondan ayrılarak, yürüdüm, yürüdüm... Nihayet duruma dayanamayacağımı anladım. Bu cinayeti Ann işlemişti ama aslında suçlu bendim. Bu yüzden polise teslim oldum."

Uzun bir sessizlik oldu. Sonra polis müdürü ciddi bir tavırla, "Size birkaç soru soracağım" dedi. "Hiç cesede dokundunuz mu? Ya da onu herhangi bir şekilde yerinden oynattınız mı?"

"Hayır, ona hiç dokunmadım. Ona dokunmadan da ölü olduğu anlaşılıyordu."

"Sümenin üzerinde yatan pusulayı fark ettiniz mi? Bu cesedin altında yarı gizliydi."

"Hayır."

"Saate el sürdünüz mü?"

"Hayır, el sürmedim. Sanırım saat devrilmişti. Fakat ona da dokunmadım."

"Tabancanıza gelelim. Silahı en son ne zaman gördünüz?"

Lawrence Redding düşündü. "Bunu kesinlikle söylemek güç."

"Tabanca nerede duruyordu?"

"Kaldığım kulübede, oturma odasında. Kitaplığın raflarından birinde."

"Onu ortada bırakıyordunuz demek?"

"Evet. Tabancayı pek düşündüğüm yoktu. Orada duruyordu işte."

"Kulübenize gelen herkes tabancayı görebilirdi?"

"Evet."

“Ve tabancanızı en son ne zaman gördüğünüzü hatırlamıyorsunuz?”

Lawrence, kaşlarını çatarak hatırlamaya çalıştı. “Tabancanın önceki gün yerinde olduğundan hemen hemen eminim. Eski bir pipoyu almak için silahı bir kenara ittiğimi hatırlıyorum. Bunun önceki gün olduğunu sanıyorum. Fakat ondan bir gün önce de olabilir.”

“Son zamanlarda kulübenize kim geldi.”

“Bir sürü insan. Bana muhakkak uğrarlar. Önceki gün çay gibi bir şey de verdim. Lettice Prothero, Dennis ve onların arkadaşları geldi. Sonra zaman zaman o ihtiyarcıklar da uğrarlar.”

“Sokağa çıktığınız zaman kulübenin kapısını kilitliyor musunuz?”

“Hayır. Neden kilitleyeyim? Evde çalınacak bir şey yok ki. Sonra köyde kimse kapısını kilitlemiyor.”

“Buradaki işlerinize kim bakıyor?”

“İhtiyar Mrs. Archer her sabah gelip, evi topluyor, temizlik yapıyor.”

“Acaba o tabancanın en son ne zaman rafta olduğunu hatırlar mı?”

“Bilmiyorum. Belki hatırlar. Ama doğrusu kadının titizlikle toz aldığını da iddia edemem.”

“Yani durum şöyle: tabancayı herhangi bir kimse almış olabilir.”

“Evet, öyle gözüküyor.”

Kapı açıldı ve Dr. Baydock yanında Ann Prothero'yla içeri girdi. Kadın, Lawrence'i görünce fena halde irkildi. Ressam ise ona doğru bir iki adım attı. “Beni affet, Ann. O şekilde düşünmem iğrenç bir şeydi.”

“Ben...” Kadın, durakladı. Yalvarır gibi Melchett’e baktı. “Dr. Baydock'un bana söyledikleri doğru mu?”

“Mr. Redding'den kuşkulanmadığımıza dair olanları mı? Evet. Şimdi o sizin hikâyenize gelelim, Mrs. Prothero.”

Genç kadın, biraz da utangaç bir tavırla gülümsedi. “Kim bilir benim hakkımda ne kötü şeyler düşünüyorsunuz?”

“Sadece sizin çocukça davrandığınızı düşünmekteyiz. Fakat artık bunların hepsi de geride kaldı. Şimdi bize gerçeği, bütün gerçeği olduğu gibi anlatmanızı istiyoruz, Mrs. Prothero.”

Kadın, ciddi bir tavırla başını salladı. “Anlatacağım... Herhalde, her şeyi biliyorsunuz?”

“Evet.”

“Lawrence'la -Mr. Redding'le o akşam atölyede buluşacaktım. Altıyı çeyrek geçe. Kocamla birlikte arabayla köye indik. Alış veriş yapmam gerekti. Tam ayrılacağımız sırada kocam Mr. Clement'e gideceğini söyledi. Tabii Lawrence'la atölyede buluşmam...biraz...biraz acayip olacaktı.” Bu sözleri söylerken yanakları iyice kızarmıştı. Çok zor bir durumdu bu onun için. “Sonra kocamın burada fazla kalmayacağını düşündüm. Bunu anlamak için arka yoldan gelerek, bahçeye girdim. Beni kimsenin görmeyeceğini umuyordum. Ama tabii ihtiyar Miss Marple bahçesindeydi. Beni durdurdu. Biraz konuştuk. Ona kocamı alacağımı söyledim. Durumu açıklamam gerektiğini düşünüyordum. Bilmiyorum bana inandı mı? Biraz tuhaf bir hali vardı... Ondan ayrılınca doğru buraya geldim. Köşeyi dönerek, çalışma odasının penceresine yaklaştım, içeriden sesler geleceğini sanıyor ve usulca yürüyordum. Fakat içeride çıt çıkmadığını duyunca şaşırdım, içeri baktım. Oda boştu. O zaman döndüm ve çabucak atölyeye gittim. Biraz sonra da Lawrence geldi.”

“Demek oda boştu, Mrs. Prothero?”

“Evet. Kocam içeride değildi.”

“Tuhaf...”

Müfettiş atıldı. “Yani kocanızı görmediniz mi?”

“Evet, görmedim.”

Müfettiş Slack Polis Müdürüne bir şeyler fısıldadı. Melchett başını salladı. “Mrs. Prothero o akşam bize neler yaptığınızı lütfen gösterir misiniz?”

“Tabii.” Müfettiş Slack camlı kapıyı açtı. Genç kadın verandaya çıkarak, sol köşeye doğru gitti.

Müfettiş Slack bana otoriter bir tavırla yazı masasının başına oturmamı işaret etti. Nedense bunu yapmak hiç hoşuma gitmedi. Ama tabii istenileni yerine getirdim. Sonunda dışarıdan ayak sesleri geldi. Kısa bir duraklama oldu. Sonra ayak sesleri uzaklaştı. Müfettiş Slack bana odanın öbür yanına gidebileceğimi işaret etti. Mrs. Prothero da camlı kapılardan tekrar içeri girdi.

Melchett sordu. “O akşam tam bu şekilde mi hareket ettiniz?”

“Öyle sanıyorum.”

Müfettiş Slack atıldı. “O halde rahibin demin nerede oturduğunu bize söyleyebilirsiniz.”

“Rahip mi? Korkarım bunu söyleyemeyeceğim. Çünkü kendisini görmedim.”

Müfettiş, başını salladı. “Kocanızı da bu yüzden görmediniz. Zira o şu köşede, yazı masasının başındaydı.”

“Ya?” Genç kadın, durakladı. Birdenbire gözleri dehşetle iyice irileşti. “Yani o...yani o...”

“Evet, Mrs. Prothero. Kendisini orada otururken vurdular.”

Kadın, titredi. “Allah’ım... “

Melchett sorularına devam etti. “Mr. Redding'in tabancası olduğunu biliyor muydunuz, Mrs. Prothero?”

“Evet. O bana bir keresinde bunu söylemişti.”

“O tabancayı hiç aldınız mı?”

Ann, başını salladı. “Hayır.”

“Tabancanın nerede durduğunu biliyor muydunuz?”

“Pek emin değilim. Sanırım...evet. Tabancayı kulübesindeki rafta gördüm. Silah orada durmuyor muydu, Lawrence?”

“Kulübeye en son ne zaman gittiniz, Mrs. Prothero?”

“Üç hafta kadar önce. Kocamla orada çay içtik.”

“Kulübeye ondan sonra gitmediniz mi?”

“Hayır. Hiçbir zaman gitmedim. Çünkü bu köyde dedikodu çıkmasına neden olurdu.”

Melchett alayla mırıldandı. “Herhalde. Mr. Redding'i nerede gördüğünüzü sorabilir miyim?”

“O köşke gelirdi. Lettice'in resmini yapıyordu. Daha sonra da, koruda buluşurduk.”

Melchett başını salladı.

“Bu kadar yetmez mi?” Kadının sesi birdenbire titremeye başladı. “Size, bütün bunları anlatmak zorunda kalmam korkunç bir şey. Oysa

aramızda kötü bir şey de yok. Gerçekten yok! Onunla sadece arkadaştık. Elimizde olmadan birbirimize bağlandık.” Yalvarırcasına Dr. Baydock'a baktı. Bizim yufka yürekli doktor da hemen atıldı.

“Mrs. Prothero gerçekten yoruldu, Melchett. O korkunç bir şok geçirdi. Hem de birkaç şekilde.”

Polis Müdürü başını salladı. “Size soracağım başka bir şey yok, Mrs. Prothero. Sorularıma açık açık cevap verdiğiniz için teşekkür ederim.”

“O halde, gidebilir miyim?”

Baydock bana baktı. “Karın evde mi, dostum? Mrs. Prothero onu görmeyi ister sanırım.”

“Evet” dedim. “Griselda evde. Misafir odasında sanırım.”

Ann Prothero'yla doktor dışarı çıktılar. Lawrence Redding de peşlerinden gitti.

Melchett dudaklarını büzmüş kâğıt bıçağıyla oynuyordu. Slack ise pusulayı incelemekteydi. Onlara Miss Marple’ın teorisini anlattım. Slack kâğıda dikkatle baktı.

“A” diye bağırdı. “İhtiyar haklı galiba. Şuraya bakın. Saat başka mürekkeple yazılmış. Eğer bu sayılar dolma kalemle yazılmamışsa, potinlerimi yerim.”

Hepimiz de heyecanlandık.

Polis müfettişi, “Pusuladaki parmak izlerini incelediniz tabii” dedi.

“Biliyor musunuz, kâğıtta bir tek parmak izi bile yoktu? Tabancadakiler ise Lawrence Redding'in parmak izleriydi.”

Melchett düşünceli düşünceli mırıldandı. “Başlangıçta durum Ann Prothero'nun aleyhineydi. Onun durumu Redding'inden de

tehlikeliydi. Tabii Miss Marple onun yanında tabanca olmadığını söylüyordu ama yaşlı kadınlar kolaylıkla yanılabilirler.”

Sesimi çıkarmadım ama Miss Marple’ın yanılmadığından da emindim. Melchett emretti. “Slack, git hizmetçiye sor. Silah sesi duymuş mu bakalım?”

Müfettişe döndüm. “Ona evde silah sesi duyup duymadığım sormayın. O zaman kesinlikle, 'Duymadım,' der. Koruda ateş edilip edilmediğinden söz ederseniz, o zaman cevap alabilirsiniz.”

“Ben hizmetçilerle nasıl konuşulacağını bilirim.” Slack kapıdan fırladı.

Melchett düşünceli düşünceli mırıldandı. “Miss Marple daha sonra silah sesi duyduğunu söylüyor. Zamanı kesinlikle söylemesini isteyelim ondan.”

Melchett odada dolaşmaya başladı. “Biliyor musunuz, Clement. Bu olay gitgide daha karışacak. Bakın görürsünüz. Ama sonunda esrarı çözeceğimizden eminim.” Melchett birdenbire duraklayarak, sordu. “Yandaki evde kim oturuyor?”

“Yolun sonundaki evde mi? Mrs. Price Ridley.”

“Slack sizin hizmetçiyle konuştuktan sonra ona gidelim. Belki o da bir şey duymuştur. Kadın sağır filan değil ya?”

“Kulakları keskindir onun. Onun, 'Kulağıma çalındı,' sözleriyle başlayarak, neden olduğu dedikodulara dayanarak söylüyorum bunu.”

“Bize de öyle bir kadın gerek. Hah, Slack de geldi.”

Müfettiş zorlu bir savaştan çıkmış gibiydi. “Offf... Sizin hizmetçi bir canavar efendim.”

“Mary aslında iyi huylu bir kızdır” diye cevap verdim.

“Polisten hiç hoşlanmıyor” dedi. “Bütün uyanlarıma karşın bana yine de meydan okudu.”

Mary'e ısınmaya başlıyordum. “Cesur ve bağımsızdır o.”

“Ama neyse istediğimi öğrendim. Bir tek silah sesi duymuş. Galiba altı buçukta olmuş bu.”

Melchett “Hım...” dedi.

Slack adeta üzüntüyle, “Mrs. Prothero'nun cinayetle bir ilgisi olmadığı iyice anlaşılıyor” diye içini çekti. “Bir kere kocasını öldürecek zaman bulamazdı. Sonra kadınlar ateşli silahlarla oynamaktan hiç hoşlanmazlar. Daha ziyade arsenik kullanmaya meraklıdır onlar. Hayır, katil değil. Yazık!...”

Melchett Mrs. Price Ridley'e gideceğini söyledi. Müfettiş Slack bunu onayladığını belirtecek bir şekilde başını salladı.

“Ben de sizinle gelebilir miyim?” diye sordum. “Olay beni ilgilendirmeye başladı.”

Buna razı oldular. Hep birlikte bahçe kapısından çıkarken, yeğenim Dennis koşarak köy yolundan çıktı ve yanımıza geldi. Müfettişe, “Buraya bakın” dedi. “Size söz ettiğim o ayak izi ne oldu?”

Müfettiş kısaca cevap verdi. “Bahçıvanınmış.”

“Başka biri bahçıvanın potinlerini giymiş olamaz mı?”

“Hayır.”

Ama Dennis'in cesareti kırılmadı, Müfettişe birkaç tane uçları yanmış kibrit uzattı. “Bunları bahçe kapısının önünde buldum.”

Slack kibritleri cebine attı. “Teşekkür ederim.”

Dennis alayla, “Len amcayı tutuklamadınız ya?” diye güldü.

Müfettiş, kaşlarını kaldırdı. “Neden tutuklayalım?”

Dennis bağırdı. “Onun aleyhinde delil çok. İsterseniz Mary'e sorun. Daha cinayetten bir gün önce Prothero'nun ortadan kaldırılmasını diliyordu. Öyle değil mi, Len amca?”

“Şey...” diye başladım.

Slack dönerek kuşkuyla bana baktı. Bütün vücudumu bir ter bastı. Dennis bazen çok can sıkar. Yeğenim polislerin şakadan hiç anlamadıklarını bilmeliydi.

Öfkeyle, “Saçmalama Dennis” diye homurdandım.

Masum çocuk gözlerini hayretle açtı. “Benimki sadece bir şaka. Len amca, Mr. Prothero'yu öldüren bir kimsenin bütün dünyaya iyilik etmiş olacağını söylediydi.”

Müfettiş Slack “Ah” dedi. “Böylece hizmetçinin ne demek istediğini de anlamış oldum.”

Hizmetçiler de pek şakadan anlamazlar zaten. İçimden bu konuyu açtığı için Dennis'e küfrettim. Hem bu olay, hem de saat yüzünden Müfettiş hayatımın sonuna kadar benden kuşkulanacaktı.

Melchett “Haydi gelin, Clement” diye seslendi.

Dennis sordu. “Nereye gidiyorsunuz? Ben de gelebilir miyim?”

Homurdandım. “Hayır, gelemezsin.”

O kırgın bir tavırla arkamızdan bakarken Mrs. Price Ridley'in evine gittik. Kapıyı bize temiz görünüşlü bir hizmetçi açtı.

Melchett Mrs. Price Ridley evde mi?” dedi.

“Hayır, efendim.” Hizmetçi bir an durdu. “Hanımefendi polis merkezine gitti.”

İşte bu beklenmedik bir şeydi. Geri dönerken Melchett kolumdan tutarak, “Eğer kadın da katil olduğunu itirafa gittiyse” diye mırıldandı. “Çıldırırım.”

Mrs. Price Ridley'i gerçekten merkezde bulduk. Kadın, şaşkın şaşkın kendisine bakan bir memura hızlı hızlı bir şeyler anlatıyordu. Onun öfkeli olduğunu şapkasındaki fiyongun titremesinden anladım. Biz içeri girince Mrs. Price Ridley'in söz seli de kesiliverdi.

Melchett şapkasını çıkardı. “Mrs. Price Ridley?”

“Sizi Polis Müdürü Albay Melchett'le tanıştırayım, Mrs. Price Ridley” dedim.

Kadın bana buz gibi gözlerle baktı. Fakat Melchett'e kibar bir tavırla gülümsemeyi de başardı. Melchett açıkladı. “Biraz önce size gittik, Mrs. Price Ridley. Hizmetçiniz burada olduğunuzu söyledi.”

Kadın, iyice yumuşadı. “Ah! Olaya biraz ilgi gösterilmesi beni memnun etti. Rezalet bu. Bence rezalet.”

Evet, cinayet hoş bir şey değildir ama böyle bir vakanın 'rezalet' olarak tanımlandığını da ilk kez duyuyordum. Melchett'in de şaşırdığı belliydi. “Meseleyi aydınlatabilecek misiniz?” diye sordu.

“Bu sizin işiniz. Polisin işi. O kadar vergiyi neden ödüyoruz.” Polis Müdürü, “Elimizden geleni yapıyoruz” diye mırıldandı. Kadın, bağırdı. “Fakat sizin memur bu olayı duymamış bile!

Benden öğrendi!”

Hepimiz de memura baktık. Adam, “Hanımefendiye telefon ediyorlarmış” dedi. “Anladığıma göre kötü bir dil kullanıyorlarmış.”

“Anlıyorum...” Melchett'in yüzü aydınlandı... “Başka şeylerden söz ediyormuşuz. Buraya şikâyete geldiniz değil mi?”

Mrs. Price Ridley öfkeyle konuşmaya başladı. “Böyle rezaletlere engel olunmalıdır. Evine telefon etsinler ve türlü hakaretler yağdırsınlar! Son zamanlarda ahlâk çok bozuldu. Kimse konuşmasına dikkat etmiyor... Hele giydikleri elbiseler!”

Melchett telâşla, “Evet, evet” dedi. “Ne oldu?”

Mrs. Price Ridley derin bir nefes alarak tekrar konuşmaya başladı. “Bana telefon ettiler”

“Ne zaman?”

“Dün öğleden sonra. Daha doğrusu akşam. Altı buçukta. Hiçbir şeyden şüphelenmediğim için telefonu açtım. Ve hemen karşımdaki hakarete başladı. Tehditler savurdu.”

“Bu şahıs ne söyledi?”

Kadın, hafifçe kızardı. “Bunu söyleyemem.”

Memur mırıldandı. “Kötü bir dil kullanılmış.”

Melchett sordu. “Kötü bir dil mi kullanıldı?”

“Bu 'kötü dil'den amaçladığınız şeye bağlı.”

Sordum. “Söylenilenleri anladınız mı?”

“Tabii anladım.”

“O halde kötü bir dil kullanılmış olamaz” dedim.

Mrs. Price Ridley bana kuşkuyla baktı.

Kadın, “Gerçekten öyle bir şey değildi, “Önce iyice inandığımı itiraf etmeliyim. Gerçekten bana bir haber olduğunu sandım. Sonra o

şahıs küfre başladı.”

“Kötü küfürler mi ediyordu?”

“Evet. Bayağı korktum.”

“Demek tehditler de savurdu?”

“Evet. Ben tehdit edilmeye alışık değilim.”

“Sizi neyle tehdit etti? Yaralamakla filan mı?”

“Pek değil.”

“Mrs. Price Ridley korkarım meseleyi iyice anlatmanız gerek. Sizi neyle tehdit ettiler?”

Nedense kadın bu soruyu cevaplandırmayı istemiyordu. “Tam olarak hatırlamıyorum. Çok şaşırdım, sarsıldım. Ve sonunda o ahlâksız kahkahayla güldü.”

“Konuşan erkek miydi, kadın mı?”

Mrs. Price Ridley gururla cevap verdi. “Bozuk bir sesti. O bir sapık sesi. Bazen homurtu, bazen adeta gıcırtı halini alıyordu. Pek tuhaf bir sesti.”

Melchett “Meseleyi soruştururuz” dedi. “Bize o şahsın ne söylediğini daha kesin bir şekilde anlatamayacak mısınız, Mrs. Price Ridley?”

Kadının, için için savaştığı belliydi. Sonunda intikam arzusu, sıkı ağızlılığım yendi. “Bu aramızda kalacak tabii” diye başladı.

“Tabii, tabii.”

“O iğrenç yaratık, 'Sen dedikodu kumkuması bir kocakarısın, dedi. 'Fakat bu sefer çok ileri gittin. Scotland Yard hakaret ve iftira suçundan seni arıyor.'“

Melchett güldüğünü gizlemek için pos bıyığını ısırdı. “Pek tabii siz de telaşlandınız.”

“Evet. 'Eğer ileride dilini tutmazsan, durumun daha da kötü olacak,' dedi. Bunu söylerken sesi öyle tehdit doluydu ki, tarif edemem. Usulca, 'Siz kimsiniz?' diye sordum. Ses hemen cevap verdi. 'Ben intikamcıyım.' Dayanamayarak bağırmışım. O zaman, o ahlâksız bir kahkaha attı. Sonra da telefon kapandı...

Neredeyse bayılacaktım. Bu yüzden koruda ateş edildiği zaman aklım başımdan çıktı.”

Müfettiş Slack canlanıverdi. “Koruda ateş edildiği zaman mı?”

“Evet. O heyecan arasında bana top patlamış gibi geldi.”

Melchett “Vah, vah” diye mırıldandı. “Vah, vah... Demek silah sesi size pek yüksek geldi. Sanki yakında bir yerde ateş edilmiş gibi.”

“Sinirlerim bozulduğu için tabii.”

“Tabii, tabii... Bütün bunlar ne zaman oldu? Suçluyu bulmamız için bunu öğrenmemiz gerek.”

“Altı buçuk sularında.”

“Daha kesin bir şey söyleyemez misiniz?”

“Şöminenin rafındaki saat altı buçuğu çalmıştı. 'Bu saat ileri,' dedim. Kolumdaki saate baktım. Fakat o da durmuştu. Onun üzerine 'Neredeyse kilisenin saati çalar,' diye düşündüm. Sonra telefon çalmaya başladı. Ben de her şeyi unuttum.” Nefes nefese durdu.

Melchett “Güzel” dedi. “Bu olayı soruşturacağız, Mrs. Price Ridley.”

Ben de söze karıştım. “Bunu terbiyesizce yapılan bir şaka olarak kabul edin.” Kadın bana soğuk soğuk baktı. O bir sterlinlik banknot meselesini hâlâ unutmamış olduğu belliydi.

Melchett'e döndü. “Son zamanlarda bu köyde tuhaf şeyler oluyor. Çok tuhaf şeyler. Mr. Prothero bunları inceleyecekti? Zavallıcığa ne oldu? Acaba ondan sonra listede ben mi varım?” Başını üzüntüyle sallayarak çıktı.

Müfettiş Slack “Silah sesini üç kişi duymuş” dedi. “Şimdi kimin ateş ettiğini öğrenmemiz gerek. Bu Mr. Redding meselesi işleri ağırdan almamıza neden oldu. Ama artık durum değişti. Önce o telefon meselesini çözmeliyiz.”

“Mrs. Price Ridley'e edilen telefon meselesini mi?”

Müfettiş güldü. “Hayır, hayır. Ama onu da kaydedelim. Yoksa kadın yakında yine üzerimize saldırır. Benim söylediğim Mr. Clement'i evinden uzaklaştırmak için ona edilen telefon.”

Melchett başını salladı. “Evet, bu önemli.”

“Ondan sonra o akşam herkesin altıyla yedi arası ne yaptığını öğrenmemiz gerek. Hem köşktekilerin hem de köydekilerin.”

İçimi çektim. “Ne kadar da hareketlisiniz, Mr. Slack.”

“Ben sıkı çalışmaya inanırım. İşe sizden başlayalım, Muhterem Peder.”

“Olur. Bana beş buçukta telefon ettiler.”

“Konuşan kadın mıydı, erkek mi?”

“Kadın... Daha doğrusu kadın sesine benziyordu. Tabii ben konuşanın Mrs. Abbot olduğuna inandım.”

“Sesi tanımış mıydınız?”

“Hayır, tanıdığımı söyleyemem. Fakat bunun üzerinde de durmadım doğrusu.”

“Ve hemen yola çıktınız. Yürüdünüz mü? Bisikletiniz yok mu?”

“Hayır.”

“Anlıyorum. Yol üç dört kilometre sanırım... Mrs. Clement neredeydi?”

“O gün Londra'ya inmişti. 6.50 treniyle döndü.”

“Güzel... Hizmetçinizle de konuştum. Böylece sizin evdekilerle görüşmüş oluyorum. Bundan sonra gidip Mrs. Lestrange'le konuşacağım. Onun Prothero'yu adam öldürülmeden bir gece önce aramış olması acayip. Zaten bu olay acayip şeylerle dolu.”

Ben de aynı fikirdeyim. Saate bakınca öğle vaktinin gelmiş olduğunu gördüm. Melchett'i yemeğe davet ettim ama bana Mavi Domuz'a gideceğini söyledi. Doğrusu hanın yemekleri iyidir. Melchett'e imrendim. Zira Mary polisle konuştuktan sonra yemekleri kim bilir ne hale sokmuştu.

Tam eve dönerken Miss Hartnell'le karşılaştım. Kadın beni durdurarak o kalın sesiyle yakınmaya başladı. Anlaşılan fakirler Miss Hartnell'i evlerinde istemiyorlardı. İçin için onlara hak verdim. Kadını elimden, geldiğince yatıştırdıktan sonra yanından kaçtım.

Fakat bu kez de köşede Dr. Baydock'un arabasıyla karşılaştım. Doktor, “Mrs. Prothero'yu evine götürdüm” diye seslendi. “Dostum, bir iki dakika için gelmez misin?”

Bu daveti kabul ettim. Doktor, muayenehanesinin kapısını açarak, şapkasını bir sandalyenin üzerine fırlattı. “Acayip bir vaka bu.” Yorgun ve şaşkın bir hali vardı.

Ona silah sesinin duyulduğu dakikayı kesinlikle öğrendiğimizi anlattım. Adeta dalgın bir tavırla dinledi.

Sonra da, “Böylece Ann Prothero temize çıkmış oluyor” dedi. “O ikisinin de katil olmadığına seviniyorum. Her ikisini de severim.”

Ona inandım ama nedense, “O halde neden bu kadar üzüntülü?” diye düşünmekten de kendimi alamadım. “Bu sabah neşeliydi. Şimdi çok şaşkın ve endişeli. Halbuki Ann'i de ressamı da gerçekten sevdiğini biliyorum.”

Dr. Baydock daldığı düşüncelerden sıyrılmaya çalıştı. “Sahi, seninle Hawes hakkında konuşacaktım.”

“Yardımcım gerçekten hasta mı?”

“Tehlikeli bir durum yok. Fakat Hawes uyku hastalığı geçirmiş. Bunu biliyordun değil mi?”

Büyük bir hayretle ona baktım. “Yoo, bilmiyordum. Bana bundan hiç söz etmedi. Ne zaman olmuş bu?”

“Bir yıl kadar önce. İyileşmiş. Tabii o hastalığa tutulanlar ne kadar iyileşebilirlerse. Tuhaf bir hastalıktır. İnsanın ahlâkı üzerinde garip etkiler yapar. “Bir an durdu, sonra da ekledi. “Bugün eskiden yakılan cadıları düşünerek irkiliyoruz. Bana kalırsa bir gün gelecek asılan canileri düşünerek titreyeceğiz.”

“Ölüm cezasını doğru bulmuyor musun?”

“Mesele o değil.” Durdu. “Biliyor musun kendi işimi seninkine yeğ tutarım.”

“Neden?”

“Çünkü senin işin doğru ve yanlış diye tanımladığımız şeylerle ilgili. Halbuki ben böyle şeylerin var olduğundan pek emin değilim. Ya bütün bunlar salgı bezleriyle ilgiliyse. Bir bezin salgısı fazlalaşır,

diğerininki de azalırsa, karşında bir cani bulursun. Ama aslında o yalnızca hastadır. Bir adamı veremi var diye asar mısın?”

“Veremli cemiyet için tehlikeli değildir.”

“Bir bakıma tehlikelidir. Hastalığını başkalarına aşılar. Bence cani de hastadır.”

Ona dikkatle baktım. “Şimdiye kadar senin böyle konuştuğunu hiç duymamıştım.”

“Ben ekseri düşüncelerimi açıklamaktan kaçınırım. Bugün gevezeliğim tuttu.”

Birdenbire, “Baydock” dedim. “Bir kimsenin katil olduğundan kuşku etseydin... Ya da bunu bilseydin, onu kanuna teslim eder miydin? Yoksa kendisini korur muydun?”

Bu sözlerimi hiddet ve öfkeyle karşılayınca epeyce şaşırdım. “Bu nereden aklına geldi? Neden böyle konuşuyorsun? Dilinin altındaki baklayı çıkar.”

Hayretle, “Dilimin altında bir şey yok” diye cevap verdim. “Yalnız, şu ara hepimiz cinayeti düşünüyoruz. Gerçeği anladığın anda ne yapacağını merak ettim, işte o kadar.”

Öfkesi geçti. “Eğer kuşkulansaydım, bilseydim, görevimi yerine getirirdim, Clement.”

“Bütün mesele görevinin ne olduğu?”

Anlaşılmaz bakışlarla beni süzdü. “Her insan günün birinde bu soruyla karşılaşır, Clement. Ve her insan bu konuda kendince bir karara varır.”

“Bilmiyor musun?”

“Hayır. Bilmiyorum.”

Konuyu değiştirmenin daha doğru olacağını düşündüm. “Yeğenim cinayetin zevkini iyice çıkarıyor... Durmadan ayak izleri ve sigara külü arıyor.”

Baydock güldü. “Kaç yaşında o?”

“On altı. İnsan o yaşta felâketlere aldırmıyor. Sherlock Holmes'un ya da Arsene Lupin'in bir serüvenini okuduğunu sanıyor.” Gözüm saate ilişti. “Artık gitmem gerek” diye bağırdım. “Yemeğe yarım saat geç kalmışım.”

Neyse bizimkiler de tam yemeğe oturuyorlardı. Israrları üzerine onlara olanları anlattım. Miss. Price Ridley'e edilen telefon Dennis'in pek hoşuna gitti. “O hınzıra iyi olmuş” diye bağırdı. “Bu köyün en zehirli dili o kadında. Keşke ona telefon edip ödünü patlatmayı ben akıl etseydim. Len amca, ona ben de telefon, edeyim mi?”

Telâşla ona böyle bir şey yapmamasını söyledim. Dennis'in de hali birdenbire değişti. Ciddi ve olgun bir adam tavrıyla, “Bu sabah Lettice'le beraberdim” dedi. “Biliyor musun, Griselda o gerçekten çok endişeli. Bunu belli etmeyi istemiyor ama ben anladım. Çok endişeli o.”

Griselda başını salladı, “öyle olması da doğal.” Karım, Lettice'i pek sevmez.

“Lettice'e karşı haksızlık ediyorsun. Neticede çok kimse yas elbisesi giymiyor.” Griselda da, ben de sesimizi çıkarmadık. Dennis sözlerine devam etti. “Lettice herkesle konuşmaz. Fakat bana açılıyor. Bu konu onu çok endişelendiriyor. Bir şeyler yapması gerektiğini düşünüyor.”

“Müfettiş Slack'in de aynı görüşte olduğunu neredeyse öğrenir” dedim. “Adam bugün öğleden sonra eski köşke gidecek. Herhalde oradakileri, gerçeği öğrenmeye çalışırken epeyce üzecek.”

Griselda aniden sordu. “Sence gerçek nedir, Len?”

“Bu soruyu cevaplandırmak güç, yavrum. Şu anda bu konuda hiç bir fikrim yok.”

“Demek Müfettiş, Abbotlara gitmene neden olan telefonun nereden geldiğini öğrenmeye çalışacak?”

“Evet.”

“Fakat bunu yapabilir mi? Bu güç değil mi?”

“Sanmıyorum. Köy santralinde böyle şeyleri kaydederler.”

“Ya...” Karım tekrar derin derin düşünmeye başladı.

Yeğenim, “Len amca” dedi. “Sabahleyin Mr. Prothero'nun öldürülmesini istemen konusunda şaka yaptığım zaman neden o kadar kızdın?”

“Çünkü” diye cevap verdim. “Her şeyin bir zamanı ve yeri vardır. Müfettiş Slack şakadan anlayan bir adam değil. O senin sözlerini ciddiye aldı. Herhalde Mary'i iyice sorguya çekecek ve beni tutuklamaya kalkışacak.”

“Şaka yaptığımın farkında değil mi o?”

“Hayır, değil” dedim. “O şimdiki durumuna çok çalışarak ulaşmış. Bu yüzden de hayatında eğlenceli şeylere yer kalmamış.”

“Ondan hoşlanıyor musun, Len amca?”

Homurdandım. “Hayır. Ondan kendisini ilk gördüğüm an hoşlanmadım. Fakat mesleğinde başarılı bir adam olduğu gerçek.”

Mary kapıda belirdi. “Mr. Hawes sizi görmek istiyor. Onu konuk odasına aldım. Bir de mektup geldi... Sizden cevap bekliyorlarmış.”

Zarfı çabucak açtım.

“Sevgili Mr. Clement,

Bugün, en kısa zamanda gelip beni görürseniz çok sevinirim. Başımda büyük bir dert var. Sizden fikir almak istiyorum.

Selâmlar

Estelle Lestrange.”

Mary'e döndüm. “Yarım saat sonra orada olacağımı adama söyle.” Sonra da Hawes'i görmek için konuk odasına geçtim.

Hawes'in hali beni çok kaygılandırdı. Elleri titriyor, yüzündeki kaslar seğiriyordu. Kendisine gidip yatmasını söylediğim zaman hemen karşı çıktı. “Emin olun, efendim, çok iyiyim... Buraya, evinizde öyle kötü bir olay olduğu için çok üzüldüğümü söylemeye geldim. Demek Mr. Redding'i tutukladılar?”

“O bir hataydı. Mr. Redding aptalca bir itirafta bulunmuştu.”

“Polis artık onun masum olduğundan emin mi?”

“Kesinlikle.”

“O halde, başka birinden mi şüphe ediyorlar?”

“Şu anda polis soruşturmayı yapmakta.”

“Evet. Evet. Fakat böyle feci bir şeyi kim yapmış olabilir?”

Başımı salladım. “Bilmiyorum.”

“Tabii Mr. Prothero pek de sevilen bir adam değildi. Fakat onu öldürmeleri için ortada pek önemli bir neden olması gerek.”

“Öyle olmalı.”

“Herhalde adamın düşmanları vardı. Düşündükçe onu böyle birinin öldürdüğüne inanıyorum. Kendisinin çok sert bir yargıç olduğundan da bahsediyorlardı.”

“Evet.”

“Hatırlıyor musunuz, efendim? Daha dün sabah size Archer denilen adamın kendisini tehdit ettiğinden söz ediyordu.”

“Sahi ya” dedim. “Şimdi hatırladım. Siz o sırada bize çok yakındınız.”

“Evet, onun size söylediklerini duydum. Mr. Prothero'nun sözlerini işitmemek olanaksızdı. Adamın sesi öyle yüksekti ki. Sözlerinizin beni çok etkilediğini de hatırlıyorum. Zamanı gelince Allah’ın da ona merhamet değil, sadece adalet göstereceğinden söz ettiniz.”

“Öyle mi dedim?” Kaşlarım çatılmıştı. Sözlerimi biraz daha değişik şekilde hatırlıyordum.

“Bunu çok etkili bir şekilde söylediniz, efendim. Sözleriniz beni çok düşündürdü. Adalet korkunç bir şey. Zavallı adamın ondan kısa bir zaman sonra ölüverdiğini düşünüyorum da. Sanki yaklaşan felâketi sezmiştiniz.”

Kısaca, “Hiç de değil” dedim. Hawes'un bu mistik tarafı çok sinirime dokunur.

“Polise Archer denilen o adamdan söz ettiniz mi, efendim?”

“Onun hakkında hiçbir şey bilmiyorum.”

“Polise Mr. Prothero'nun Archer'in savurduğu tehditler hakkındaki sözlerini tekrarladınız mı, demek istedim?”

Ağır ağır, “Hayır” dedim. “Tekrarlamadım.”

“Bunu yapacak mısınız?”

Cevap vermedim. Bir insanı öfke anında söylediği sözler yüzünden güç duruma düşürmek hiç hoşuma gitmez. Nihayet, “Konuşmayı siz de duydunuz” diye mırıldandım. “Polise gitmeniz gerektiğini düşünüyorsanız bunu yapın.”

“Durumu sizin anlatmanız daha doğru olur, efendim.”

“Belki... Fakat doğrusunu isterseniz bu hiç de hoşuma gitmeyecek. Masum bir adamın boynuna ilmeğin geçirilmesine yardım etmiş olabilirim.”

“Fakat Mr. Prothero'yu vurduysa...”

“Bunu yaptığını gösteren bir delil yok.”

“Tehditleri... “

“Aslında tehdit savuran Archer değil, Prothero'ydu. Adam, Archer'i bir daha yakaladığı zaman ona neler yapacağını anlatıyordu.”

“Tavırlarınızı anlayamıyorum, efendim.”

Yorgun yorgun, “Öyle mi?” diye mırıldandım. “Gençsiniz. Adaletin hemen yerini bulması için elinizden geleni yapmaya haznesiniz. Fakat benim yaşıma geldiğiniz zaman bu konularda acele edilmemesi gerektiğini anlarsınız.”

“Yoksa katilin kim olduğunu biliyor musunuz?”

“Allah, Allah? Ne münasebet!”

Hawes üsteledi. “Ya da cinayetin nedenini?”

“Hayır. Ya siz?”

“Ben mi? Hayır, hayır. Sadece merak ettim. Belki Prothero size bir şeyler söylemiştir diye düşündüm...”

Alayla, “Adamın bana dün söylediklerim bütün köy duydu” diye cevap verdim.

“Evet, evet. Doğru. Peki, Archer meselesi”

“Polis yakında Archer meselesini nasıl olsa öğrenecek” dedim. “Eğer ben onun Prothero'yu tehdit ettiğini duysaydım, o zaman değişirdi. Fakat Archer adamı gerçekten tehdit ettiyse, köyün yarısı bunu işitmiş demektir. Bu da polisin kulağına nasıl olsa gider. Fakat siz bu konuda istediğiniz gibi hareket etmekte serbestsiniz.”

Fakat Hawes nedense bir şey yapmayı istemiyordu. Yardımcım istemeye istemeye yanımdan ayrıldı. Ben de Mrs. Lestrange'ın evine gittim. Kadın beni küçük konuk odasında bekliyordu. Siyah bir elbise giymişti. Bu, cildinin beyazlığını büsbütün ortaya koyuyordu. Tavırları sakindi ama gözlerinin tuhaf bir şekilde parladığını da fark ettim.

Elimi sıkarken, “Gelmek nezaketini gösterdiğiniz için teşekkür ederim. Bana yardım etmek isteyen pek olmadı, Mr. Clement.” Sesi iyice acılaşmıştı. “Neyse... Oturmaz mısınız?”

Gösterdiği koltuğa yerleştim. O da karşıma geçti. Bir an duraksadıktan sonra ağır ağır konuşmaya başladı. “Çok garip bir durumdayım, Mr. Clement. Sizden fikir almak istiyorum. Bundan sonra ne yapmam gerektiğini bana söyleyeceksiniz. Olanlar geçmişte kaldı, artık bunları düzeltmek de olanaksız. Anlıyor musunuz?”

Ben daha cevap veremeden kapı açılarak hizmetçi eşikte belirdi. Yüzünde korku dolu bir anlamla, “Ah, hanımefendiciğim” dedi. “Polis müfettişi geldi. Sizinle konuşmak istiyormuş.”

Kısa bir sessizlik oldu. Mrs. Lestrange'ın yüzü değişmedi. Sadece gözlerini ağır ağır kapayıp, açtı. Bir iki kez yutkundu. Sonra yine o sakin ve tatlı sesiyle, “Müfettişi buraya al, Hilda” diye emretti. Ben

kalkacaktım. Fakat Mrs. Estelle Lestrange bir kraliçe edasıyla bana oturmamı işaret etti. “Kalırsanız minnet duyarım.”

Tekrar arkama yaslandım. “Madem istiyorsunuz” diye mırıldanırken Slack de sert adımlarla içeri girdi.

“Günaydın, madam” diye başladı.

“Günaydın... “

Müfettiş aynı anda beni görerek kaşlarını çattı... Slack'in benden hiç hoşlanmadığı belliydi.

“Muhterem Pederin yanımızda olmasına herhalde bir itirazınız yok?”

Herhalde Slack “Var” diyemezdi. İstemeye istemeye, “Hayır, hayır” diye mırıldandı. “Tabii eğer o...”

Mrs. Lestrange Müfettişin uyarısına aldırmadı bile. “Size ne gibi bir yardımda bulunabilirim?” diye sordu.

Mesele şu, madam: Mr. Prothero'nun öldürülmesi. Olayı ben soruşturuyorum.”

Kadın, başını salladı.

“Herkese dün akşam altıyla yedi arası nerede olduklarını soruyoruz. Sadece bir formalite bu.”

Mrs. Lestrange'in öyle şaşalamış gibi bir hali yoktu. “Dün akşam saat altıyla yedi arasında nerede olduğumu öğrenmeyi mi istiyorsunuz?”

“Evet, madam.”

“Durun bakayım.” Kadın, bir an düşündü. “Buradaydım. Evde.”

“Ya?” Müfettişin gözlerinde bir pırıltının belirip kaybolduğunu gördüm. “Hizmetçiniz bu sözü destekleyecek mi? Bir tek hizmetçiniz var sanırım?”

“Onun bu sözlerimi onaylayacağını sanmıyorum. Çünkü Hilda dün izinliydi.”

“Anlıyorum.”

Mrs. Lestrange tatlı tatlı, “Korkarım benim sözümü olduğu gibi kabul etmek zorunda kalacaksınız” dedi.

“Yani ciddi bir şekilde dün akşam evde olduğunuzu mu söylüyorsunuz?”

“Siz altı ile yedi arası, dediniz, Müfettiş bey. Daha önce yürüyüşe çıktım. Beşten önce de eve döndüm.”

“O halde bir hanım -örneğin Miss Hartnell- buraya altıya doğru geldiğini, zili çaldığını fakat kapı açılmadığı için tekrar dönüp gittiğini söylese ne olur? Onun yanıldığını mı iddia edersiniz?”

“Hayır, hayır...” Mrs. Lestrange başını salladı.

“Fakat... “

“Hizmetçiniz evde olursa kapıyı açarak, sizin sokakta olduğunuzu söyler. Fakat yalnızsanız ve misafirlerle uğraşacak haliniz de yoksa, o zaman kapının çalınmasına aldırmazsınız.”

Müfettiş Slack biraz şaşırmış gibiydi.

Mrs. Lestrange “Yaşlı kadınlardan çok sıkılırım” diye ekledi. “Miss Hartnell özellikle pek sıkıcı bir insandır. Kapıyı belki altı yedi kez çaldı.” Müfettişe tatlı tatlı gülümsedi.

Adam, hücum taktiğini değiştirdi. “O halde biri sizi sokakta gördüğünü iddia ederse...”

“Fakat böyle bir iddiada bulunan yok. Öyle değil mi?” Kadın, Müfettişin zayıf noktasını sezmişti. “Beni sokakta gören olmadı. Çünkü evdeydim.”

“Anlıyorum, madam.” Müfettiş sandalyesini Mrs. Lestrange'e biraz yaklaştırdı. “Anladığıma göre ölümünden bir gece önce eski köşke giderek Mr. Prothero'yu görmüşsünüz. Bu konuşmanın neyle ilgili olduğunu söyleyebilir misiniz?”

“Bu özel bir şeyle ilgiliydi, Müfettiş Bey.”

“Korkarım sizden bu özel konuyu açıklamanızı isteyeceğim.”

“Böyle bir şeyi yapmaya hiç niyetim yok. Yalnız o konuşmanın cinayetle hiçbir ilgisi olmadığından emin olabilirsiniz.”

“Siz bunu bilemezsiniz.”

“Korkarım bu konuda da sözlerimi olduğu gibi kabul etmek zorundasınız, Müfettiş bey.”

“Yani her konuda sizin sözlerinizi olduğu gibi kabullenmeye mecburum.”

Mrs. Lestrange yine sakin sakin gülümsedi. “Evet, korkarım öyle.”

Müfettiş Slack kıpkırmızı kesildi. “Bu önemli bir olay, Mrs. Lestrange. Gerçeği öğrenmeliyim...” Yumruğunu masaya vurdu. “Ve öğreneceğim de.”

Mrs. Lestrange hiç sesini çıkarmadı.

Slack “Ne kadar kuşku uyandıracak bir durumda olduğunuzun farkında değil misiniz?” dedi.

Kadın yine cevap vermedi.

“Resmi Soruşturma'da tanıklık edeceksiniz.”

“Olur.” Bir tek kelime. Kayıtsız, sakin bir sesle söylenen tek kelime.

Müfettiş tekrar taktik değiştirdi. “Mr. Prothero'yu tanıyordunuz, değil mi?”

“Evet, tanıyordum.”

“Çok iyi dostunuz muydu?”

“Hayır.”

“Kusura bakmayın ama kendisini görmeye tuhaf bir saatte gitmişsiniz.”

“Bence hiç de tuhaf bir saat değildi.”

“Ne demek istiyorsunuz?”

“Mr. Prothero'yu yalnız görmek istiyordum. Mrs. Prethero'yu ya da Lettice Prothero'yu görmek arzusunda değildim. Onun için o saatte gitmenin iyi olacağını düşündüm.”

“Mrs. ya da Miss Prothero'yu görmeyi neden istemiyordunuz?”

“Bu yalnız beni ilgilendirir.”

“Bundan daha fazla bir şey söylemek niyetinde değil misiniz?”

“Değilim.”

Müfettiş Slack ayağa kalktı. “Eğer dikkatli davranmazsanız, durumunuzu çok güçleştirirsiniz, madam. Bu durum hiç iyi değil. Hiç değil.”

Kadın, güldü. Müfettiş Slack'e Mrs. Lestrange'ın öyle kolay kolay korkacak kadınlardan olmadığını söylemeyi isterdim.

Slack gururlu bir tavır takındı. “İleride ihtar etmedi, demeyin. İyi akşamlar, madam. Gerçeği mutlaka öğreneceğimizi unutmayın.”

Müfettiş çıktı. Mrs. Lestrange de ayağa kalkarak bana elini uzattı. “Sizi yollayacağım... Evet, böylesi daha iyi. Çünkü artık fikrinizi almakta çok geç kaldım. Yolumu seçtim.” Üzüntülü bir sesle tekrarladı. “Yolumu seçtim.”

Dışarıda, kapıda Baydock'la karşılaştım. Doktor, bahçe kapısından çıkmakta olan Slack'in arkasından telâşla baktı. Sonra da bana, “Mrs. Lestrange'i sorguya mı çekti?” diye sordu.

“Evet.”

“Terbiyesizlik etmediğini umarım.”

Bence Müfettiş Slack hiçbir zaman terbiyeli olamayacaktı. Fakat Baydock'u sinirlendirmeyi istemiyordum. Zaten endişeli ve üzgün bir hali vardı. Onun için, “Evet” dedim.

Baydock başını sallayarak, eve girdi. Ben de köy yolundan ilerledim ve biraz sonra da Müfettişe yetiştim. Galiba Slack de bunu yapmam için ağır ağır yürüyordu. Adam benden hiç hoşlanmamasına karşın ağzımdan laf alabilmek için her şey razıydı.

Hemen bana, “O hanım hakkında bir şey biliyor musunuz?” diye sordu.

“Hiçbir şey bilmiyorum” dedim.

“Buraya neden yerleştiğine dair hiçbir şey söylemedi mi?”

“Hayır.”

“Fakat buna karşın kendisini görmeye gittiniz.”

Kadının beni çağırttığını söylememek için, “Cemaatimi sık sık ziyaret ederim” diye mırıldandım.

“Hım... Herhalde.” Birkaç dakika sesini çıkarmadı. Fakat sonra dayanamayarak yine son başarısızlığından bahsetmeye başladı.

“Durum şüphe uyandıracak gibi!”

“Öyle mi dersiniz?”

“Bana kalırsa şantajla ilgili bu. Mr. Prothero'nun nasıl bir insan olduğunu düşündüğünüz zaman bu tuhafınıza gidiyor. Fakat insanların içyüzü hiç belli olmaz. Çapkınlık eden ilk kilise mütevellisi o değil ya!”

“Bunu düşünüyor musunuz gerçekten?”

“Bu olaylara uyuyor, efendim. Şık, zarif bir kadın kalkıp bu sessiz, sıkıntılı köye neden gelsin? Neden kadın o tuhaf saatte gidip adamı gördü? Niçin Mrs. ve Miss Prothero'yu görmekten kaçındı? Evet, hepsi birbirini tutuyor bunların. Tabii Mrs. Lestrange'in bunu itiraf etmesi olanaksız. Çünkü şantajın cezası ağır. Ama ona gerçeği söyleteceğiz. Neticede bunun cinayetle bir ilgisi olabilir. Belki Mr. Prothero'nun çirkin bir sırrı vardır. Utanılacak bir sır. Bunu göz önüne alırsanız, bir sürü ihtimalin ortaya çıktığını da görürsünüz.”

“Herhalde...”

“Uşağı konuşturmaya çalıştım. Belki Prothero'yla Mrs. Lestrange’in konuşmalarını duymuştur diye. Uşakların kulağı delik olur. Fakat adam onların ne hakkında konuştuklarını bilmediğine yemin ediyor. Ha aklıma gelmişken, adam bu yüzden işinden olmuş. Prothero onu kadını içeri aldığı için iyice azarlamış. Uşak da işten çıkacağını söylemiş. Zaten köşkten memnun değilmiş. Bir müddetten beri oradan ayrılmayı düşünüyormuş.” “Öyle mi?”

“İşte size Prothero'ya düşman olan biri daha.”

“Uşaktan ciddi şekilde kuşkulanmıyorsunuz ya? Sahi, onun adı neydi?”

“Reeves. Ondan kuşkulandığımı söyleyecek değilim. Ama böyle şeyler bilinmez ki. Ayrıca adamın o fazla terbiyeli ve dalkavukça hareketleri hiç hoşuma gitmiyor.”

Acaba Reeves, Müfettişin hareketleri hakkında ne düşünüyordu?

“Şimdi de şoförü sorguya çekeceğim.”

“O halde” dedim. “Beni de arabanızla götürebilirsiniz. Mrs. Prothero'yla kısa bir konuşma yapmak istiyorum.”

“Ne hakkında?”

“Cenaze hakkında.”

“Ah...” Müfettiş Slack biraz şaşalamıştı. “Resmi Soruşturma yarın. Cumartesi günü.”

“Ya?... Herhalde cenaze Salı günü kaldırılır.”

Müfettiş, kabalığından biraz utanmış gibiydi. Arayı düzeltmek için şoför Manning'i sorguya çekerken orada bulunabileceğini söyledi.

Manning, yirmi beş yirmi altı yaşlarında, yakışıklı bir gençti. Müfettişten biraz korktuğu da anlaşılıyordu. Slack “Oğlum” dedi. “Senden biraz bilgi istiyorum.”

Şoför, kekeledi. “Pe.. peki efendim. Tabii, efendim.” Cinayeti kendisi işlemiş olsaydı ancak bu kadar korkardı.

“Mr. Prothero'yu dün köye götürdün, değil mi?”

“Evet, efendim.”

“Kaçta?”

“Beş buçukta.”

“Mrs. Prothero da geldi değil mi?”

“Evet, efendim.”

“Doğru köye mi gittiniz?”

“Evet, efendim.”

“Yolda bir yerde durmadınız ya?”

“Hayır, efendim.”

“Köye gidince ne oldu?”

“Mr. Prothero arabadan inerek, otomobile artık ihtiyacı olmadığım söyledi. Köşke yürüyerek dönecekti. Mrs. Prothero ise alışveriş edecekti. Paketleri arabaya koyduk. Mrs. Prothero 'Bu kadar,' dedi. Ben de arabayla köşke döndüm.”

“Mrs. Prothero'yu köyde mi bıraktın?”

“Evet, efendim.”

“Saat kaçtı o sırada?”

“Altıyı çeyrek geçiyordu, efendim. Tam tamına.”

“Mrs. Prothero'yu nerede bıraktın?”

“Kilisenin yanında, efendim.”

“Mr. Prothero nereye gideceğinden söz etti mi?”

“Beyefendi veterinere uğrayacağını söyledi. Atlarla ilgili bir mesele vardı sanırım.”

“Anlıyorum... Ve sen doğruca buraya döndün.”

“Evet, efendim.”

“Köşke iki kapıdan giriliyor. Kuzey ve Güney kapılarından, köye inerken herhalde Güney kapısından çıktınız?”

“Evet, efendim. Daima öyle yaparız.”

“Eve yine aynı yoldan mı döndün?”

“Evet, efendim.”

“Hım... Soracaklarım bu kadar. Hah, işte Miss Prothero.”

Lettice, bize doğru geldi. “Fiat'ı istiyorum, Manning. Onu getiriver.”

Slack “Bir dakika, Miss Prothero” dedi. “Dün akşam herkesin neler yaptığını öğrenmemiz gerek. Kötü bir niyetimiz yok tabii.”

Lettice ona baktı. “Ben saati hiçbir zaman bilmem ki.”

“Anladığıma göre dün öğle yemeğinden hemen sonra köşkten ayrılmışsınız.”

Kız, başını salladı.

“Nereye gittiniz?”

“Tenis oynamaya.”

“Kiminle?”

“Hartley Napier'lerle.”

“Benham'da mı?”

“Evet.”

“Ne zaman döndünüz?”

“Bilmiyorum. Size söyledim. Ben böyle şeyleri fark etmem.”

“Yedi buçukta döndün” dedim.

Lettice, “Doğru” diye cevap verdi. “Tam kargaşalığın ortasına düştüm. Ann, kriz geçiriyor, Griselda onu teselliye çalışıyordu.”

Müfettiş, “Teşekkür ederim, efendim” dedi. “öğrenmek istediğim buydu.”

Lettice, mırıldandı. “Çok tuhaf. Hiç de ilgi çekici şeyler değil bunlar.” Fiat'a doğru gitti.

Slack elini usulca alnına götürdü. “Biraz anormal galiba?”

Başımı salladım. “Hiç de değil. Fakat herkesin kendisini öyle sanması hoşuna gidiyor.”

“Şimdi gidip hizmetçileri sorguya çekeceğim.”

Birbirimizden ayrıldık. Uşak Reeves'e Mrs. Prothero'yu görüp göremeyeceğimi sordum.

“Hanımefendi yatıyor, efendim.”

“O halde kendisini rahatsız etmeyeyim.”

“Acaba biraz bekleyebilir misiniz, efendim? Hanım efendi sizi görmeyi çok istiyordu. Bunu öğle yemeğinde söylediğini duydum.” Beni salona sokarak, perdeler kapalı olduğu için ışıkları yaktı.

“Çok kaygılandırıcı bir durum bu” dedim.

“Evet, efendim.” Sesi soğuk fakat nazikti.

Dikkatle ona baktım. Bu sakin adamın kalbinde ne gibi hisler vardı? Neler biliyordu o? İyi bir uşağın maskesi kadar insanlıktan uzak hiçbir şey yoktur.

“Başka bir emriniz var mı, efendim?”

Ann Prothero bir iki dakika sonra yanıma geldi. Onunla cenaze konusunu konuştuk. Sonra genç kadın, “Mr. Baydock ne kadar iyi bir insan” dedi.

“Gerçekten Baydock dünyanın en iyi kalpli adamlarındandır.”

“Bana inanılmayacak kadar şefkat gösterdi. Fakat çok kederli bir hali var. Öyle değil mi?”

Bu hiç aklıma gelmemişti. Düşündüm. “Bunun farkına vardığımı sanmıyorum.”

“Ben de öyle. Bunu bugün fark ettim.”

“Bazen insanın dertleri gözlerinin keskinleşmesine neden olur” diye cevap verdim.

“Doğru.” Ann, bir an durdu. Sonra ekledi. “Anlayamadığım bir şey var, Mr. Clement. Kocam ben ayrıldıktan hemen sonra vurulduysa ben neden silah sesini duymadım?”

“Polis daha sonra ateş edildiğini düşünüyor.”

“Fakat pusuladaki 6.20 yazısı?”

“Bunu başka biri eklemiş olacak. Katil örneğin.”

Ann Prothero'nun rengi uçtu. “Ne korkunç!”

“Saatin kocanızın el yazısıyla yazılmamış olduğunu fark etmediniz mi?”

“Pusuladaki yazıyı da kocamınkine benzetemedim.”

Gerçekten yazı Prothero'nunki gibi okunaklı değildi.

“Mr. Clement, polisin artık Lawrence'dan şüphelenmediğinden kesinlikle eminsiniz değil mi?”

“O tamamen temize çıktı.”

“Fakat katil kim olabilir? Lucius'u pek sevmezlerdi ama onun öyle korkunç düşmanları olduğunu da sanmıyorum.”

Başımı salladım. “Esrarlı bir olay bu.”

Ann'den ayrıldıktan sonra kafamda tasarladığım planı tatbike koyuldum. Köşkten inen özel yoldan yürümeye başladım. Sonra da çitten atlayarak, sık otların arasından ilerlemeye çalıştım. Aniden Lawrence Redding karşıma çıktı. Elinde de kocaman bir taş vardı. Herhalde iyice şaşırmıştım ki, genç adam kahkahalarla gülmeye başladı.

“Hayır, hayır, ipucu değil bu. Barış hediyesi.”

“Barış hediyesi mi?”

“Daha doğrusu barış görüşmelerine başlamak için bir bahane. Komşumuz Miss Marple'a gitmek için bir bahane arıyorum. Bana onun yapmakta olduğu Japon bahçesi için güzel taşlar aradığını söylediler.”

“Doğru” dedim. “Fakat onunla ne işiniz var?”

“Eğer dün bir şeyler olduysa Miss Marple bunları muhakkak görmüştür. Belki bu olayları cinayete bağlamadı. Ama bazı tuhaf olaylar sayesinde ipuçları bulabiliriz.”

“Olabilir.”

“Bir deneme yapmaya değer. Clement, bu işin esrarım çözeceğim. Başka kimse için değilse bile Ann uğruna. Slack'e fazla güvenim yok. Çalışkan bir adam ama bu kafasının çalıştığını hiçbir zaman göstermez.”

“Demek amatör dedektifliğe başladınız. Fakat onların gerçek hayatta polisi yenebildiklerini hiç sanmıyorum.”

Zeki gözlerle bana baktı ve birdenbire güldü. “Siz koruda ne yapıyordunuz, muhterem peder?”

Kızardım.

“Benim yaptığımı sanırım. İkimiz de aynı şeyi düşünmüşüz anlaşılan. Katil, çalışma odasına hangi yoldan geldi? Bir üçüncü yol var mı?... Öyle değil mi? Ama doğrusu benim araştırmalarım henüz fazla ilerlemiş sayılmaz. Herhalde önce Miss Marple'ı görmem daha iyi olacak...”

Birlikte Miss Marple’ın evine gittik. Yaşlı kadın bahçede çalışıyordu. Bize seslendi. Çitin üzerinden atlayarak yanına gittik. Lawrence'in o koskocaman taşı, Miss Marple'ın pek hoşuna gitti.

“Çok ince düşüncelisiniz, Mr. Redding. Çok ince düşünceli.”

Bundan cesaret bulan ressam yaşlı kadına sorular sormaya başladı. Miss Marple onu dikkatle dinledikten sonra başını salladı. “Fakat söz ettiğiniz gibi hiçbir olay olmadı.”

“Bundan emin misiniz?”

“Tabii eminim.”

Ben sordum. “O akşam koru yolundan giden oldu mu?”

“Evet, evet. Dr. Stone'la Miss Cram örneğin. Mezara en yakın olan yol o. Saat ikiye geliyordu. Dr. Stone daha sonra döndü. Ve sizle Mrs. Prothero'ya katıldı, Mr. Redding.”

Atıldım. “Aklıma gelmişken. Miss Marple sizin duyduğunuz o silah sesi. Bunu Mr. Redding'le Mrs. Prothero'nun da işitmiş olmaları gerek.” Merakla ressama baktım.

Kaşlarını çattı. “Evet... Silah sesleri duydum sanırım. Bir ya da iki el ateş edildi mi?”

Miss Marple “Ben bir tek silah sesi duydum” dedi.

Lawrence, “Bunu hayal meyal hatırlıyorum” diye mırıldandı. “Hay Allah! Şunu doğru dürüst hatırlasaydım ya! Fakat anlayacağınız

Ann'le...” Mahcup bir tavırla sustu.

Ben öksürdüm. Geri kafalılığı tutan Miss Marple da konuyu değiştirdi. “Müfettiş Slack, silah sesini Mr. Redding'le Mrs. Prothero atölyeden çıktıktan sonra mı, yoksa daha önce mi duyduğumu öğrenmeye çalıştı. Bunu kesin olarak söylemem olanaksızdı. Fakat bana silah sesini onlar çıktıktan sonra duymuşum gibi geliyor.”

“O zaman ünlü Dr. Stone temize çıkmış oluyor.” Ressam içini çekti. “Hoş onun zavallı Prothero'yu vurduğundan kuşkulanan da yoktu ya.”

Miss Marple mırıldandı. “Ah! Ben herkesten biraz şüphelenilmesinin doğru olacağına inanırım. Yani insan kesin olarak bilemez demek istiyorum.”

Lawrence'a silah sesi konusunda Miss Marple'la aynı görüşte olup olmadığını sordum.

“Bilmiyorum ki... Galiba biz atölyedeyken ateş edildi. Ses oraya daha az geliyor... Bunu Ann'a sormalıyım. Ha, aklıma gelmişken. Esrarlı bir nokta daha var. Mrs. Lestrange Çarşamba gecesi ihtiyar Prothero'yu görmeye gitmiş. Kimse kadının ne amaçla gittiğini bilmiyor, Prothero, karısına da, Lettice'e de bir şey söylememiş.”

Miss Marple bana baktı. “Belki bunu siz biliyorsunuz.”

Bu kadın o gün Mrs. Lestrange'a gittiğimi nasıl öğrenmişti. Başımı salladım. “Bu konuda hiçbir bilgim yok.”

Miss Marple sordu. “Müfettiş Slack ne düşünüyor?”

“Adam, uşağın gözünü korkutmak için elinden geleni yapmış. Fakat uşağın Prothero'yla Mrs. Lestrange'in konuşmalarını dinleyecek kadar meraklı olmadığı anlaşılıyor.”

Yaşlı kadın, “Ama yine de biri bir şeyler duymuştur” dedi. “Daima öyle olur.”

“Fakat Mrs. Prothero hiçbir şey bilmiyor.”

Miss Marple “Ben Ann Prothero'yu kastetmedim” diye cevap verdi. “Kastettiğim hizmetçi kadınlardı. Onlar polise açılmazlar ama haksızca itham edilen genç bir adama her şeyi söylerler. Bu şekilde konuştuğum için kızmıyorsunuz ya, Mr. Redding?”

Ressam, hemen, “Bu akşam gider, onların ağzını ararım” dedi. “Bu ipucu için teşekkür ederim.”

Ondan sonra Lawrence'la koruyu araştırmaya gittik. Ama şansımız pek yoktu. Tam ezilmiş otlardan meydana gelmiş izi incelerken, Müfettiş Slack'le karşılaştık. “Siz ikiniz ne yaptığınızı sanıyorsunuz?”

Biraz da utangaç bir tavırla durumu açıkladık.

Müfettiş, “Aynı şey benim de aklıma geldi” diye cevap verdi. “Bir saatten beri buradayım. Prothero'nun katilinin bu taraftan gelmediği anlaşılıyor. Katilin evin ön kapısından girdiği muhakkak.”

Bağırdım. “İmkânsız!”

“Neden imkânsız? Kapı hiç kilitlenmiyor. İçeri girenin mutfaktan görünmesi de imkânsız...” İçimden Müfettişe hak verdim.

Müfettiş Slack ertesi sabah beni görmeye geldi. Galiba bana yavaş yavaş ısınıyor. Belki zamanla saat olayını unutur.

“Size o akşam nereden telefon edildiğini öğrendik, efendim.”

Heyecanla sordum. “Sahi mi?”

“Evet. Ama durum biraz tuhaf. Buraya, köşkün kuzey kapısındaki kapıcı kulübesinden telefon edilmiş. Orası şu ara boş. Telefonun üzerinde bir tek parmak izi bile bulamadık. Bu dikkatle silinmişti.

Bütün bunlardan da sizi özellikle buradan uzaklaştırmak için telefon edilmiş olduğu anlaşılıyor. Yani, cinayet önceden dikkatle planlanmış. Hiç kimse zararsız bir şaka için telefonu silmez.”

“Orası öyle.”

“Ayrıca katilin eski köşkü ve civarını da iyi bildiği belli. Telefon eden Mrs. Prothero değil. Onun o akşam üzeri neler yaptığını iyice öğrendim. Miss Lettice ise o saatte Benham'daymış.”

“Evet” dedim. “Yeğenim de oradaydı.”

“Evet... Biliyor musunuz bu arada pek tuhaf bir şey öğrendik. Komşunuz Mrs. Price Ridley'in kendisine telefon edildiği için ne kadar gürültü ettiğini herhalde hatırlıyorsunuz.”

“Evet?” dedim.

“Ona nereden telefon edildiğini öğrendik. Kadını Mr. Lawrence Redding'in kulübesinden aramışlar.”

Hayretle, “Ne?” diye bağırmışım.

“Evet. Tuhaf değil mi? Mr. Redding'in bu işle hiçbir ilgisi yok. Çünkü kendisi o saatte yani altı buçukta Dr. Stone'la Mavi Domuz'a gidiyormuş. Anlaşılan biri ressamın boş kulübesine girerek, Mrs. Price Ridley'e telefon etmiş. Kim olabilir bu? Bir günde iki tuhaf telefon konuşması... İnsan bunların arasında bir ilgi olduğunu düşünmeye başlıyor. O iki telefonu da aynı şahıs etmediyse şapkamı yerim.”

“Fakat Mrs. Price Ridley'e telefon etmelerinin nedeni ne olabilir?”

“İşte bizim de bunu öğrenmemiz gerek. İşin ilginç tarafını fark ettiniz mi? Mr. Redding'in evinden telefon edilmiş... Mr. Redding'in

tabancası kullanılmış... Yani kuşkuların ressam üzerinde toplanmasına çalışılmış.”

Karşı çıktım. “O zaman ilk telefonu da ressamın evinden ederlerdi.”

“Ah, ama ben bunu da düşündüm. Mr. Redding akşam üzerleri ne yapıyordu? Köşke giderek, Miss Prothero'nın resmi üzerinde çalışıyordu. Kulübesinden motosikletine biniyor ve kuzey kapısından köşkün bahçesine giriyordu. Buraya, kuzey kapısındaki kulübeden telefon edilmesinin nedenini anladınız mı şimdi? Katil, Mr. Redding’in Frothero’yla kavga ettiğini ve artık köşke gitmediğini bilmeyen biri...”

Müfettişin sözleri bana çok mantıklı geldi. “Mr. Redding'in kulübesindeki telefonda parmak izleri var mıydı?”

Müfettiş, acı acı, “Yoktu” diye cevap verdi. “O gündelikçi kadının telefonun tozunu alacağı tutmuş. Aptalın biri o. Tabancayı en son ne zaman gördüğünü de hatırlamıyor...” Bir an durdu. “Formalite gereği gidip Dr. Stone'u da gördüm. Çok nazik davrandı. Dün iki buçukta Miss Cram'le birlikte mezara gitmişler. Dr. Stone yalnız dönmüş. Kız daha sonra gelmiş. Dr. Stone silah sesini duymamış. Fakat çok dalgın olduğunu da itiraf ediyor.”

İçimi çektim. “Bütün, bunlar iyi ama katili henüz yakalayamadınız.”

Müfettiş başını salladı. “Hım... Telefonda konuşan kadınmış. Ben onun kim olduğunu pekâlâ biliyorum.”

“Kim?”

“Bunu açıklamam doğru olmaz, efendim.”

Hiç utanmadan ona porto içmemizi söyledim. Aslında sabahın on birinde içilmez bu ama ne yaparsınız? Bende eski, nefis porto şarabı vardır. Müfettiş Slack ikinci kadehi de yuvarladıktan sonra iyice

yumuşamaya başladı. “Cinayet sizin evinizde işlendiğine göre katilin kim olduğunu bilmek de hakkınız. Tabii bütün bunlar aramızda kalacak.”

“Tabii, tabii.”

“Pekâlâ... O halde cinayetten bir gece önce Mr. Prothero'yu görmeye giden hanıma ne dersiniz?”

Hayretimden avaz avaz bağırmışım. “Mrs. Lestrange!”

Müfettiş bana sitemle baktı. “Sesinizi o kadar yükseltmeyin. Size şantajdan söz ettiğimi hatırlıyorsunuz, değil mi?”

“Fakat bu cinayet nedeni olamaz ki. Bu altın yumurta yumurtlayan tavuğu öldürmek gibi bir şey.”

Slack bayağı bir tavırla bana göz kırptı.. “Ah, o kadın daima centilmenlerin korumaya çalışacağı bir tip... Ben şöyle düşünüyorum. Kadın yıllar önce Prothero'ya şantaj yaparak ondan bol bol para sızdırdı. Aradan uzun bir zaman geçti. Mrs. Lestrange, Prothero'nun izini tekrar bularak kalkıp buraya geldi. Yine şantaja kalkıştı. Fakat aradan geçen yıllar süresinde durum değişmişti. Kanuna, şantajcılar hakkında gayet ağır hükümler konmuştu. Prothero kadına kendisini tutuklatacağını söyledi. Mrs. Lestrange güç bir duruma düştüğünü anladı. Kendisini şantaj yaptığı için hapse atacaklardı. Yakasını kurtarmak için tek çarenin adamı ortadan kaldırmak olduğunu düşündü.”

Müfettişin varsayımı doğruydu. Fakat ben Mrs. Lestrange'ın öyle bir kadın olduğuna kesinlikle inanmıyordum. “Bence, Mrs. Lestrange de bir şantajcı hali yok, kelimenin tam anlamıyla bir Lady,.”

Bana acır gibi baktı. “Ne de olsa siz rahipsiniz. Olanların farkında bile değilsiniz... Mrs. Lestrange kibar olabilir. Fakat o gözünü

kırpmadan cinayet işleyebilecek bir tip.”

İşin tuhafı Mrs. Lestrange'ın şantajcı olduğuna inanmama rağmen, onun kolaylıkla cinayet işleyebileceği fikrine de aklını yattı.

Müfettiş, sözlerine devam etti. “Tabii hem komşunuza telefon etmiş, hem de aynı zamanda Prothero'yu öldürmüş olamaz.” Birdenbire elini dizine vurdu. “Tamam, tamam. Şimdi anladım. Mrs. Price Ridley'e bu yüzden telefon edildi. Bir nevi şahit o. Katil, iki telefonu birbirine bağlayacağımızı biliyordu. Bu işi inceleyeceğim. Belki de Mrs. Lestrange köyden birine para vererek ona telefon ettirdi. Bu işi yapan adam telefon konuşmasının cinayetle ilgili olduğunu akıl bile edemez.” Müfettiş, telâşla ayağa fırlayarak evden ayrıldı.

Griselda kapıdan başını uzatarak, “Miss Marple seni görmek istiyor” dedi. “Kendisi nedense evden ayrılamıyormuş. Haydi çabuk ol.”

Telâşla komşuya koşarken yaşlı kadının beni neden çağırttığını tahmine çalışıyordum. Miss Marple beni heyecanla karşıladı. Yanakları hafifçe kızarmıştı... Bazı sözlerinden de pek anlam çıkmıyordu. “Yeğenim” diye açıkladı. “Yeğenim Raymond West... Yani şu yazar... Bugün buraya geliyor. Her şeyin hazır olması gerek. İçki, soda.”

“Eğer yapılacak bir şey varsa” diye başladım.

“Ah. Çok naziksiniz. Ben, onu kastetmedim. Vaktim var. Zaten Raymond kendi pipolarıyla tütününü getirir.”

Hâlâ neden çağırıldığımı anlayamamıştım. “Onu bize akşam yemeğine getirir misiniz?”

Miss Marple “Hayır, hayır, teşekkür ederim” dedi. “Çok naziksiniz.”

Nihayet dayanamadım. “Beni bir sebepten görmek istiyordunuz sanırım?”

“Ah tabii. Bu kargaşalıkta unuttum bunu.” Bir an durdu. “Dün gece çok tuhaf bir şey oldu. Şu anda buna bir anlam da veremiyorum. Ama olayı öğrenmek isteyeceğinizi düşündüm. Dün gece hiç uykum yoktu nedense. Kalkıp pencereden baktım. Kimi gördüm dersiniz?”

Merakla sordum. “Kimi?”

Miss Marple kelimelere basa basa cevap verdi. “Gladys Cram'i. Elinde bir bavulla koruya giriyordu.” “Bavulla mı?”

“Ne tuhaf değil mi? Gece on ikide elinde bavulla koruda ne işi vardı?” Miss Marple bir an durdu. “Herhalde bu olayın cinayetle bir ilgisi yok. Fakat bu yine de tuhaf.”

“Şaşılacak bir şey bu” dedim. “Acaba kız, mezarda mı uyuyacaktı?”

Miss Marple başını salladı. “Gladys Cram öyle bir şey yapmadı. Kısa bir zaman sonra geri döndü. Bavul da elinde değildi.”

Resmi soruşturma o gün öğleden sonra saat ikide Mavi Domuz hanında yapıldı. Tabii köyü bir heyecan dalgasının sardığını söylememe gerek yok. St. Mary Meade'de en aşağı on beş yıldan beri hiç cinayet işlenmemişti. Üstelik Prothero gibi birinin evde vurulmuş olması, olayı daha renkli bir hale sokuyordu.

Kulağıma bazı sözler de gelmedi değil.

“İşte rahip. Rengi ne kadar uçuk değil mi? Acaba bu işte onun parmağı var mı? Neticede Prothero'yu onun çalışma odasında vurmuşlar.”

“Böyle konuşmaya utanmıyorsunuz? Zaten rahip o arada Abott'ların çiftliğindeymiş...”

“Fakat onun Mr. Prothero'yla kavga ettiğinden söz ediyorlar. Mary'e bakın Mary'e. Rahibin evinde çalışıyor diye kurumundan geçilmiyor.”

Resmi soruşturmada olanları uzun uzun anlatmam sıkıcı olacak. Lawrence Redding cesedi nasıl bulduğunu anlattı. Silahın da kendisinin olduğunu söyledi. Mrs. Prothero kocasını en son altıya çeyrek kala köyde birbirlerinden ayrıldıkları zaman gördüğünü açıkladı. Sonra ben tanık yerine çıktım. Prothero'yla olan randevumuzdan, beni telefonla Abbott'ların çiftliğine nasıl çağırdıklarından söz ettim.

Beni Dr. Baydock izledi. Ondan sonra da Müfettiş Slack ve nihayet bizim Mary konuştu. Kızın bir hayli aksilendiğini de söyleyeyim.

Mrs. Lestrange'i de şahitliğe çağırmışlardı. Fakat kadın çok hasta olduğunu bildiren bir rapor gönderdi... Bunu Dr. Baydock imzalamıştı.

Mrs. Archer da tanık yerine çıktı. Müfettiş Slack’in onun hakkındaki sözlerine rağmen kadın Redding'in tabancasını en son cinayet günü öğle vakti gördüğünü söyledi. Hatta bunda da ısrar etti.

Nihayet jüri kararını verdi. “Bu bilinmeyen bir kimse ya da kimseler tarafından işlenmiş bir cinayettir.”

Tam odadan çıkarken, ileride gazetecilerin beklediğini fark ettim. Son zamanlarda bizim evin etrafında dolaşmaya başlamışlardı onlar. Telâşla dönerek tekrar Mavi Domuz hanına daldım ve arkeolog Dr. Stone'la karşılaştım. Selâm sabahı bir tarafa bırakarak, adamı kolundan yakaladım. Kısaca, “Gazeteciler” diye açıkladım. “Beni onlardan kurtarabilir misiniz?”

“Tabii Mr. Clement. Benimle yukarı gelin.” Beni dar merdivenlerden çıkararak, oturma odasına soktu. Miss Cram masanın başına geçmiş daktilo makinesinde yazı yazıyordu. Beni gülerek selâmladıktan sonra bu fırsattan yararlanarak işi bıraktı. “Ne kötü değil mi? Yani katilin kim olduğunun bilinmemesi demek istiyorum. Resmi soruşturma da beni hayal kırıklığına uğrattı. Hiç heyecanlı bir şey olmadı.”

“Demek siz de oradaydınız, Miss Cram?”

“Tabii oradaydım. Beni görmemiş olmanıza şaştım. Kalbimi kırdınız. Gerçekten kırdınız. Bir centilmen, rahip bile olsa, gözlerini iyi kullanmasını bilmelidir.”

Bu şakalardan kurtulmak için Dr. Stone'a döndüm. “Siz de soruşturmada mıydınız?”

“Hayır. Korkarım böyle şeyler beni ilgilendirmiyor. Ben yalnızca mesleğimle ilgiliyim.”

“Mesleğiniz çok ilgi çekici olmalı” dedim.

“Herhalde bu konuda bazı şeyler biliyorsunuz?”

Hemen hemen hiçbir şey bilmediğimi itiraf etmek zorunda kaldım. Ama Dr. Stone böyle şeylerden yılacak bir adam değildi. Sanki mezar kazmanın en büyük zevkim olduğunu söylemişim gibi konferansa başladı. Ufak tefek, kabak kafalı, pembe yüzlü bir adamdı Dr. Stone. Kalın gözlüklerinin altından neşeyle bakıyordu insana. Dr. Stone nihayet Prothero'yla yaptıkları tartışmaya geldi.

Öfkeyle, “Ukalâ ve kaba bir adamdı” diye kükredi. “Biliyorum, öldü artık. Ölülerin arkasından da kötü konuşmamak gerek. Ama ölüm gerçekleri değiştirmez. Prothero kaba ve ukalâ bir adamdı. Bir iki kitap okudum diye her şeyi bildiğini sanıyordu. Benim gibi hayatını

bu mesleğe adamış bir adamla tartışmaya kalkışıyordu. Mr. Clement, ben bütün hayatımı bu işe verdim...” Heyecanından kekelemeye başlamıştı.

Gladys Cram sert bir sesle onun aklını başına getirdi. “Neredeyse treninizi kaçıracaksınız!”

“Ah!” Ufak tefek arkeolog birdenbire duraklayarak, cebinden saatini çıkardı. “Hay Allah! Çeyrek var ha? İmkânsız!”

“Konuşmaya başladınız mı, zamanı unutuyorsunuz. Eğer ben olmasaydım ne yapardınız bilmem?”

“Haklısın yavrum, haklısın.” Adam, şefkatle kızın omuzuna vurdu. “Gladys fevkalâde iyi bir kızdır, Mr. Clement. Hiçbir şeyi unutmaz. Onun gibi birini bulduğum için çok şanslıyım.”

Kız, “Haydi, haydi, Dr. Stone” diye güldü. “Beni çok şımartıyorsunuz.”

Kendi kendime, “Miss Cram'in Dr. Stone'la evlenmek niyetinde olduğunu söyleyenler galiba haklı” diye düşündüm. “Gladys Cram çok zeki bir kız.”

Miss Cram “Artık gitmemiz gerek” dedi.

“Evet, evet. Öyle.” Dr. Stone yandaki odaya girdi. Ve sonra elinde bir bavulla döndü.

Biraz da hayretle sordum. “Buradan ayrılıyor musunuz?”

“Birkaç gün şehirde kalacağım.” diye açıkladı. “Yarın annemi göreceğim. Pazartesi günü de avukatlarımla bir işim var. Salı günü döneceğim. Ha aklıma gelmişken. Prothero'nun ölümü durumumuzu değiştirmez sanırım. Yani Mrs. Prothero kazıya devam etmemize herhalde karşı çıkmaz?”

“Herhalde.”

Dr. Stone hem çantayı, hem iri bir şemsiyeyi ve bir battaniyeyi taşımaya çalıştı, beceremedi. Yardımına koştum. İtiraz etti. “Zahmet etmeyin, zahmet etmeyin. Hepsini de rahatlıkla taşıyabilirim. Herhalde aşağıda da çocuk vardır.”

Fakat aşağıda da hamala benzer kimse yoktu. Vakit az olduğu için Dr. Stone'la birlikte istasyona doğru yola çıktık. Ben, battaniyeyle şemsiyeyi aldım. Dr. Stone ise bavulu taşıyordu. Telâşla yürürken adamcağız, nefes nefese kalmış olmasına rağmen yine de benimle konuşmaya çalışıyordu.

“Çok naziksiniz... Size zahmet vermek istemezdim... Treni kaçırmayacağımı umarım... Gladys iyi bir kız... Fevkalâde bir insan... Çok yumuşak başlı... Ailesinden hiç memnun değil... Korkarım kalben çocuk gibi... İnanın, yaşlarımız arasındaki farka rağmen müşterek taraflarımız çok...”

İstasyona saparken Lawrence Redding'in kulübesine gözüm takıldı. Bunun etrafında hiç başka ev yoktu. İki gazetecinin pencerelerden içeri baktığını fark ettim. Dr. Stone'un ne diyeceğini merak ettiğim için, “Lawrence Redding iyi bir insan” diye mırıldandım.

Adam, kesik kesik soluyordu artık. Fakat, “Tehlikeli” diyebildi.

“Tehlikeli mi?”

“Çok tehlikeli. Masum kızlar -onun nasıl bir insan olduğunu- anlayamıyorlar... Daima kadınların peşinde... Hiç de iyi değil...”

Bu sözlerden köydeki tek yakışıklı gencin Gladys Cram'ın dikkatini çekmiş olduğunu anladım.

Dr. Stone bağırdı. “Eyvah!... Tren!”

İstasyona iyice yaklaşmıştık. Koşmaya başladık... Gidecek tren perondaydı. Londra treni ise istasyona yeni giriyordu. Tam gişenin önünde şık bir gençle çarpıştık. Onun Miss Marple'ın yeğeni olduğunu tahmin ettim. Çarpışmamız hiç hoşuna gitmemişti. Ben telâşla özür diledim ve yolumuza devam ettik. Dr. Stone trene atladı. Ben ona şemsiye ve battaniyesini uzattığım sırada tren de şöyle bir sarsıldı. Ve ağır ağır hareket etti. Adama elimi sallayarak, döndüm.

Raymond West, istasyondan ayrılmıştı. Eczacı Cherubim, köye doğru gidiyordu. Birlikte yürümeye başladık. Bana Resmi Soruşturma'nın neticesini sordu. Anlattım.

“Demek öyle? Ben de tahmin ediyordum zaten. Dr. Stone nereye gitti?”

Arkeoloğun anlattıklarını tekrarladım.

Cherubim, “Şansı varmış da treni kaçırmadı. Doğrusu bu hatta ne olacağı da pek anlaşılmıyor ya. Bu geldiğim tren on dakika gecikti. Hele Çarşamba günü -hayır hayır Perşembe 5.50 treni ne kadar gecikti biliyor musunuz? O cinayet günü? Tam yarım saat! On dakikaya aldırmıyorum ama yarım saat. Tren ancak yediyi yirmi geçe gelirse, sen de eve buçukta dönebilirsin. Bu trene neden 6.50 derler bilmem.”

“Doğru...” Adamın konferansa devam edeceği belliydi. Onun için Lawrence Redding'in karşıdan geldiğini görünce hemen ressamı bahane ederek eczacı Cherubim'in yanından ayrıldım.

Lawrence, “Sizi gördüğüme çok sevindim” dedi. “Bize gelin.” Cebinden bir anahtar çıkararak, kilide soktu.

Mırıldandım. “Artık kapınızı kilitliyorsunuz demek?”

“Evet.” Acı acı güldü. “At kaçtıktan sonra ahırın kapısını kilitlemişsin ne fayda.” Kapıyı itti, içeri girdim. “Biliyor musunuz, muhterem peder, bütün bu işte hoşuma gitmeyen bir şeyler var. Biri benim tabancam olduğunu biliyormuş. Bundan da katilin buraya gelen, hatta belki de benimle birlikte içki içen biri olduğu anlaşılıyor.”

İtiraz ettim. “Bu şart değil. Herhalde bütün köy diş fırçanızı nereye koyduğunuzu, ne tip bir macun kullandığınızı biliyor.”

“Fakat bu onları neden ilgilendirsin?”

“Nedenini bilmiyorum ama ilgilendiriyor işte. Tıraş kremini değiştirmeniz de uzun konuşmalara yol açar.”

“Peki ama bütün bunları onlara kim söylüyor?”

“Herhalde Mrs. Archer?”

“O ihtiyar cadı mı? Anladığım kadarı kadın geri zekâlı.”

Açıkladım. “Bu fakirlerin bir nevi savunma silahıdır. Bir budalalık maskesi arkasına gizlenirler. Örneğin soruşturmada tavırları gayet kesindi. Tabancayı Perşembe günü öğle vakti burada gördüğünü söyledi. Ha, aklıma gelmişken. Tabanca dolu muydu?”

Lawrence, başını salladı. “O kadar da tedbirsiz değilim artık. Tabanca boştu. Ama yanında bir kutu kurşun duruyordu.”

“Cinayet sırasında tabancada altı kurşun olduğu ve tek el ateş edildiği anlaşılıyor.”

Lawrence, başını salladı. “Evet. Fakat tabancayı kim kullandı. Hepsi iyi güzel ama, katil bulunmadığı takdirde ömrümün sonuna kadar benden kuşkulanacaklar.”

“Böyle söylemeyin, oğlum.”

“Söylemeyip de ne yapayım, efendim?” Kaşlarını çatarak derin derin düşünmeye başladı. Sonra da bana döndü. “Dün gece neleri yaptığımı size anlatayım. Doğrusu Miss Marple çok şey biliyor.”

“Bu yüzden de kendisine kızan çok.”

“Miss Marple’ın tavsiyesine uyarak dün gece köşke gittim. Ann’in yardımıyla hizmetçileri sorguya çekmeye çalıştım. Önce onun oda hizmetçisini... Sonra da bulaşıkçı kızı. Rose adlı bu kızın Mrs. Lestrange'in köşke geldiği gece bazı şeyler duymuş olduğu anlaşılıyordu. Önce konuşmak istemedi. Nihayet ona, 'Beni asılmaktan kurtaracaksın,' dedim. O zaman Rose, acı acı bağırdı. 'Aman böyle bir şey olmasını hiç istemem, efendim. Şey... O gece pek az bir şey duydum... Bu da kazara oldu... Bizim beyefendinin çok kızmış olduğu sesinden anlaşılıyordu. Bu kadar yıl sonra buraya gelmeye cüret edebildin ha?... diye homurdanıyordu. Rezalet bu! Mrs. Lestrange'in ne söylediğini duymadım. Sonra Mr. Prothero, Reddediyorum, dedi. Bu asla olamaz. Buraya gelmen rezillik! Onu görmeyeceksin! Seni bundan men ediyorum! Bu sözleri duyunca daha dikkatle dinlemeye başladım. Mrs. Lestrange'in bizim hanımefendiye bazı şeyler söylemek istediği, bunun beyefendinin işine gelmediği anlaşılıyordu. Demek ki Mr. Prothero bütün yaşlılığına ve çirkinliğine rağmen el altından birtakım işler karıştırmıştı. Rose, erkekler konusundaki fikirlerini iyice açıkladı. Ben de sabırla bekledim tabii. Sonra sordum: 'Başka bir şey duymadın mı?' Kız, biraz düşündü. 'Konuşmaları hatırlamak çok güç, efendim. Ha, evet. Mr. Prothero bir iki kez, Buna inanmam, dedi. Baydock ne söylerse söylesin, buna inanmam. Bütün bunlar bir oyun, dedi. Ben bütün bu konuşma sırasında bahçedeydim...' Rose'a, Mrs. Lestrange'in sözlerinin bir kısmını olsun duyup duymadığım sordum. 'Duymadım,' dedi. 'Yalnız en son söylediklerini işittim. Kalkıp pencerenin önüne gelmişti. Sözlerini duydukça kanım dondu adeta.

Mrs. Lestrange, ‘Yarın bu saatte ölmüş olabilirsin’ dedi. İşte böyle muhterem peder. Bu işe ne dersiniz?”

İçimden bir ses, “Mrs. Lestrange katil olamaz” diyordu. Sonra kafam, “Böyle düşünmenin nedeni kadının çok güzel olması” diye cevap verdi.

Miss Marple’ın dediği gibi hepimizin insanca zayıflıkları var.

Eve döndüğüm zaman Griselda'yı telaş içinde buldum. “O gidiyor.”

“Giden kim?”

“Mary. Bana çıkacağını söyledi.”

Doğrusu bu haberi büyük bir üzüntüyle karşılamadım, “İyi ya. Bir başkasını buluruz.”

Griselda bana sitemle baktı. “Len, bazen çok kalpsiz oluyorsun. Duruma aldırdığın yok.”

Gerçekten de aldırmıyordum. Hatta yanmamış tatlı yiyebileceğimi düşünerek seviniyordum bile.

Griselda kendi kendisine çok acıdığını belirten bir sesle, “Yeni bir kız bulmam, onu yetiştirmem gerekir.”

“Ay, Mary yetiştirilmiş miydi?” dedim.

“Tabii, ya.”

“Herhalde” dedim. “Biri Mary'nin bana 'Beyefendi,' sana da, 'Hanımefendi,' diye diye kibar bir dille konuştuğu duydu ve kızı hemen ayarttı. Eğer öyleyse düş kırıklığı büyük olacak.”

Griselda “Mesele o değil” diye cevap verdi. “Mary'i isteyen yok. Onu kim tutar ki, Mary kırılmış. Çünkü Lettice Prothero ona iyi toz almadığını söylemiş.”

“Bizim tozların Lettice'i neden ilgilendirdiğini anlayamadım” diye mırıldandım.

“Ben de öyle. Haydi git Mary'le konuş. Kendisi mutfakta.” Mary'le konuşmaya hiç de niyetim yoktu. Fakat çevik ve enerjik bir kadın olan Griselda ben daha itiraz etmeden beni mutfak kapısından içeri itiverdi.

Mary musluğun başında patates soyuyordu. Beceriksizce bir tavırla, “Şey, merhaba” dedim.

Mary başını kaldırarak, burnunu çekti fakat bana cevap da vermedi.

“Mrs. Clement, yanımızdan ayrılmak istediğini söyledi” diye mırıldandım.

Kız, buna cevap vermek nezaketini gösterdi. “Bir kızdan bazı şeylere katlanması istenemez.”

“Bana neden üzüldüğünü anlatır mısın?”

“Bunu size iki kelimeyle anlatabilirim. Ben yokken buraya gelip burunlarım üzerlerine vazife olmayan işlere sokuyorlar. Çalışma odası iyice süpürülüp, tozları alınmamışsa bundan ona ne? Siz ve hanımefendi yakınmadıktan sonra bu kimi ilgilendirir. Madem siz memnunsunuz, ondan ötesi kimi ilgilendirir?”

Doğrusu ben Mary'den hiçbir zaman memnun değildim. Her sabah temizlenip, tozu alınan bir odaya da özlem çekiyordum. Fakat o anda bu konuyu açmanın yersiz olacağını da biliyordum.

Mary devam etti. “Resmi Soruşturma'ya gitmemem gerekmez miydi? Benim gibi dürüst bir kız, tam on iki erkeğin karşısına çıkıp konuşmak zorunda kaldı. Bana türlü sorular sordular. Size şunu

söyleyeyim: şimdiye kadar cinayet işlenen bir evde çalışmadım. Bundan sonra da çalışmak istemem.”

“Çalışmayacağını da umarım” diye cevap verdim. “Burada bir sürü Prothero yok.”

“Olmaması da iyi. O hâkimdi. Bir sürü fukarayı da tavşan vurdular diye hapse attırttı. Yok sülünlerini avlıyorlarmış, yok bilmem ne. Ve daha adam gömülmeden kızı buraya geldi ve bana doğru dürüst çalışmadığımı söyledi.”

“Yani Lettice Prothero buraya mı geldi?”

“Mavi Domuz'dan döndüğüm zaman onu burada buldum. Çalışma odanızdaydı. Beni görünce, 'Ah,' dedi. 'Sarı beremi arıyorum... Şöyle küçük sarı bir şapka gördün mü? Onu geçen gün burada bırakmışım,' 'Ben öyle bir şey görmedim,' diye cevap verdim. 'Perşembe sabahı burayı temizlediğim zaman şapka falan yoktu.' O zaman, 'Ya,' dedi. 'Ama senin onu göremeyeceğin de muhakkak. Bir odayı uzun uzun temizlemek adetinde değilsin sanırım.' Sonra parmağını şöminenin rafına sürerek baktı. Sanki böyle bir günde raftaki bütün süsleri indirip, orayı silecek vaktim olurmuş gibi. Zaten polis de odayı dün gece açtı. Miss Prothero'ya, 'Rahip hazretleriyle hanımefendi memnun olduktan sonra kime ne söylemek düşer?' dedim. Gülerek, camlı kapıdan çıktı. Sonra omzunun üzerinden seslendi. 'Ama onların senden memnun olduklarından emin misin?'“

“Ya?” dedim.

“İşte böyle. Herkesin gururu var. Siz ve hanımefendi için saçımı süpürge ediyorum. Hanımefendi yeni bir yemeği denememi istediği zaman hiç itiraz etmiyorum.”

Onu yatıştırmaya çalıştım. “Bundan eminim.”

“Fakat Miss Prothero bir şey duymuş olmalı. Yoksa öyle konuşmazdı. Madem benden memnun değilsiniz, ben de çıkar giderim. Hoş, Miss Prothero'nun sözlerine de aldırdığım yok ya. Köşkte onu hiç sevmiyorlar. Bundan emin olabilirsiniz. Orada çalışanlara ne, 'Lütfen,' diyormuş, ne de, 'Teşekkür ederim.' Eşyalarını sağa sola atıyormuş. Mr. Dennis onu çok beğeniyor ama bence Miss Lettice beş para etmez. O kız, genç bir centilmeni parmağının ucunda oynatacak bir tip.”

Bütün bu konuşma sırasında Mary hiddetle patateslerdeki yumruları alıyor ve bunlar da etrafa fırlıyorlardı. Biri de gelip benim gözüme çarptı. Bu yüzden konuşmaya biraz ara verdik.

Mendilimle gözümü silerken, “Boş yere alındığının farkında değil misin?” dedim. “Hanımefendinin gitmene çok üzüleceğini biliyorsun tabii.”

“Hanımefendiye hiç itirazım yok, efendim. Size de öyle beyefendi.”

“O halde çocukluk etmiyor musun?”

Mary burnunu çekti. “Sinirlerim biraz bozuk. Resmi Soruşturma yüzünden. Sonra benim de gururum var. Fakat hanımefendiyi üzmek istemem.”

“Aferin” dedim.

Mutfaktan çıktığım zaman Griselda'yla Dennis beni holde bekliyorlardı. Karım bağırdı. “E?”

“Kalıyor.” İçimi çektim.

Griselda “Len” dedi. “Çok zekice davrandığın anlaşılıyor.”

Ben hiç de o fikirde değildim. Bence hiç bir hizmetçi Mary'den daha kötü olamazdı. Bu konuda yapılacak herhangi bir değişiklik

muhakkak ki durumun eskisinden daha iyi olmasını sağlayacaktı. Fakat Griselda'yı memnun etmek hoşuma gider. Ona Mary'nin şikâyetlerini ilettim.

Dennis “Tam Lettice'in yapabileceği bir şey bu” diye başını salladı. “O sarı beresini Çarşamba günü burada bırakmış olamaz. Çünkü Perşembe günü şapkayı teniste giymişti.”

“Olabilir” dedim.

Dennis pek gereksiz bulduğum bir gurur ve hayranlıkla, “Lettice eşyalarını nerede unuttuğunu hiçbir zaman hatırlamıyor” diye devam etti. “Her gün düzinelerle eşya kaybediyor.”

Mırıldandım. “Pek hoş bir huy.”

Dennis alayımın farkına varmadı. Derin derin içini çekti. “Lettice çok hoş bir kız. Kendisine daima evlenme teklif ediyorlar. Bunu bana Lettice söyledi.”

“O halde bu teklifler ahlâksızca şeyler olmalı.” diye cevap verdim. “Zira köyde bir tek bekâr yok.”

Griselda'nın gözleri neşeyle parlıyordu. “Dr. Stone var ya?”

İtiraf ettim. “Adam geçen gün Lettice'i mezarı görmeye davet etmiş.”

Griselda “Evet” dedi. “Lettice gerçekten hoş bir kız, Len. Kabak kafalı bir arkeolog bile bunu fark etmiş.”

Dennis büyük adam tavrıyla, “Çekiciliği var” dedi.

Buna karşın Lettice'in cazibesi Lawrence Redding'i hiç etkilememişti.

Griselda bunu, haklı olduğunu çok iyi bilen insanlara özgü bir tavırla açıkladı. “Lawrence’ın alımı da fazla. O tipler daima sakin

duruşlu kadınlardan hoşlanırlar. Sessiz içine kapanık. Herkesin 'soğuk' dediği kadınlardan. Bence Lawrence'i elinde tutabilecek tek kadın Ann. Onların birbirlerinden bıkacaklarını hiç sanmıyorum. Buna rağmen Lawrence’ın bir bakımdan aptallık ettiğini de düşünüyorum. Ressam, Lettice'den faydalandı. Kızın kendisinden hoşlanacağı hiç aklına gelmedi. Çünkü, Lawrence bu bakımdan kendisini beğenen bir erkek değil. Kızın kendisini beğendiğini sanmıyor. Fakat bana Lettice ressamdan çok hoşlanıyormuş gibi geliyor.”

Dennis kesin bir tavırla, “Lettice'in ressama hiç tahammülü yok” dedi.

Griselda bu sözleri merhamet dolu bir sessizlikle karşıladı.

Ben, çalışma odama geçtim. Bana odada hâlâ acayip bir hava varmış gibi geliyordu. Bunu yenmem gerektiğini biliyordum. Aksi takdirde odayı bir daha kullanamayacaktım. Düşünceli bir tavırla yazı masama doğru yürüdüm. Kendisini pek beğenen, kırmızı suratlı, adil olduğuna inanan Prothero orada oturmuştu. Ve sonra bir dakika içerisinde ölüp gitmişti. Burada durduğum yerde düşmanı durmuştu.

Ve böylece Prothero ölüp gitmişti.

İşte adamın parmaklarının arasına aldığı kalem buydu.

Yerde, tahta zeminde hafif koyu renk bir leke vardı. Halı temizleyiciye gönderilmişti ama kanın tahtaya kadar sızdığı anlaşılıyordu.

Titredim.

Yüksek sesle, “Bu odayı kullanamam” dedim. “Kullanamam.”

Sonra gözüm bir şeye ilişti. Pırıltılı, koyu mavi bir şeye. Masanın yanında, yerde duruyordu bu. Eğilip aldım.

Avucumda duran bu şeye dikkatle bakarken Griselda içeri girdi. “Sana söylemeyi unuttum, Len. Miss Marple, bu gece yemekten sonra onlara gitmemizi istiyor. Yeğenini eğlendirmek için. Adamın sıkılmasından korkuyor. Ben daveti kabul ettim.”

“Pekâlâ, yavrum.”

“Neye bakıyorsun?”

“Hiç...” Parmaklarımı büktüm sonra karıma bakarak, “Eğer Dr. Raymond West'i oyalamazsan” diye mırıldandım. “O zaman adamın hiçbir şeyden hoşlanmadığı anlaşılır.”

Karım kızardı. “Saçmalama, Len.”

O dışarı çıktı. Ben de parmaklarımı açtım.

Avucumda etrafı küçük incilerle çevrili lapis lazuliden bir küpe vardı.

Bu ilgi çekici bir mücevherdi. Küpeyi en son nerede gördüğümü de gayet iyi biliyordum.

Mr. Raymond West'e karşı büyük bir hayranlık beslediğimi söyleyemem. Onun tanınmış bir romancı olduğunu, şiirleriyle de isim yaptığını biliyordum. Şiirlerinde hiç büyük harf yoktu. Bu da sanırım modernliğin esaslarından biri. Adamın kitapları inanılmayacak kadar sıkıcı bir hayat süren kötü insanlarla ilgili.

Raymond West'in, Jane halasına karşı hoşgörüyle karışık bir sevgi duyduğu belli. Kadının önünde bile ondan, 'eskiden kalma' diye söz ediyor.

Yaşlı kadın ise yeğeninin konuşmasını onun hoşuna gidecek bir ilgiyle dinliyor. Bazen gözlerinde muzipçe bir pırıltı belirdiği oluyor ama yazar bunun farkına varmıyor.

Karımla önce modern piyeslerden, ondan sonra da modern dekorasyondan söz ettiler. Griselda, Raymond West'le alay ettiğini söyleyip duruyor ama karımın yazarın konuşmasından çok hoşlandığından eminim.

Miss Marple'la yaptığım sıkıcı konuşma sırasında kulağıma birkaç kez adamın, "Bu köye gömülmüş olduğunuz için" dediği ilişti.

Buna sinirlenmeye başladım. Ve nihayet birdenbire, "Herhalde bizim burada her şeyden uzak bir hayat sürdüğümüzü sanıyorsunuz" dedim.

Raymond West, piposunu salladı. "Bence burası küçük, yosunlu bir gölcük." Otoriter bir tavırla konuşuyordu. Dikkatle de bizlere bakmaktaydı. Bu sözlerine öfkeyle itiraz edeceğimizi sanıyordu galiba. Hiç birimiz sesimizi çıkarmayınca şaşaladı.

Sonra Miss Marple başını salladı. "Bu güzel bir benzetme değil, Raymond'cuğum. Mikroskopla bakıldığı zaman durgun bir gölcüğün bir sürü, kıvıl kıvıl şeylerle dolu olduğu görülür."

Romancı itiraf etti. "Evet, orası öyle. O da bir çeşit hayat sayılır."

Miss Marple "Hayat her yerde aynıdır" diye cevap verdi. "Öyle değil mi?"

"Sen kendini yosunlu bir gölcükte yaşayan o kıvıl kıvıl şeylere mi benzetiyorsun, Jane hala?"

"Yanılmıyorsam sen de son kitabında böyle bir şey yazmıştın, yavrum."

Hiçbir zeki genç kendisine kitabından cümleler tekrarlanmasından hoşlanmaz. Raymond West de bu bakımdan bir istisna teşkil etmiyordu. Homurdandı. "O tamamıyla başka."

Miss Marple sakin sakin, “Neticede hayat her yerde aynıdır” dedi. “Doğarsın... Büyürsün... Başka insanlarla karşılaşırsın... İtilip kakılırsın... Evlenirsin... Çocukların olur.”

Raymond West, atıldı. “Ve nihayet ölürsün. Ama sana daima defin ruhsatı vermezler. Bazıları yaşayan ölüdür çünkü.”

Griselda “Ölümden söz ettiğiniz de aklıma geldi” diye mırıldandı. “Burada bir cinayet işlendiğinden haberiniz var mı?”

Raymond West, cinayeti önemsiz bulduğunu belirtmek için piposunu şöyle bir salladı. “Cinayet kaba bir şeydir. Bu beni hiç ilgilendirmez.”

Bu sözlere bir an bile kanmadım... “Bütün dünya âşıkları sever” derler. Bu sözü cinayete tatbik ederseniz, yanılmaz bir kural elde etmiş olursunuz. Griselda ve ben gibi basit insanlar buna açıkça itiraz ederiz. Fakat Raymond West gibiler böyle şeylerin canlarını sıktığını söylerler. Hiç olmazsa beş dakika kadar bu iddiada bulunurlar.

Fakat Miss Marple yeğenini çabuk ele verdi. “Raymond'la yemekte cinayetten başka bir şeyden söz etmedik.”

Romancı telâşla, “Köy haberleri beni çok ilgilendirir” diye bağırdı. Sonra da Miss Marple'a hoş görürlük ve şefkatle gülümsedi.

Griselda sordu. “Cinayetle ilgili bir teoriniz var mı, Mr. West?”

Romancı, yine piposunu salladı. “Mantık yolundan gidilirse, Prothero'yu ancak bir tek kişinin öldürmüş olabileceği ortaya çıkar.”

Griselda “Evet?” dedi.

Adamı memnun edecek bir ilgiyle ona bakıyorduk.

Romancı, “Rahip” diyerek, beni suçlarmış gibi parmağını uzattı.

Hayretle bağırmışım.

Raymond West, hemen, “Tabii” diye ekledi. “Cinayeti sizin işlemediğinizi biliyorum. Hayat, mantıkla hiç uyuşmaz. Ama şu dramı, atmosferin uygunluğunu bir düşünün. Kilise mütevellisi, rahibin çalışma odasında, onun tarafından öldürülüyor. Nefis bir şey bu.”

Sordum. “Ya cinayet nedeni?”

“A, bu ilgi çekici.” Raymond West, doğrulup oturdu. Piposunun sönmesine de aldırmadı. “Aşağılık duygusu sanırım. Herhalde daima baskı altında olmanın doğurduğu bir netice. Bu olayın hikâyesini yazmayı isterim. Şaşılacak kadar karışık bir şey bu. Yıllar yılı her hafta, her gün adamı görüyor. Kilise toplantılarında. Korodaki çocuklar için tertiplenen gezintilerde. Adam daima nefret ediyor. Ve daima bu nefretini yenmeye çalışıyor. Çünkü bir din adamına yakışacak bir duygu değil bu. Bu yüzden bu nefret için için onu kemiriyor. Ve nihayet bir gün...” Eliyle belirli bir işaret yaptı.

Griselda bana döndü. “Hiç öyle hissettin mi, Len?”

Doğruyu söyledim. “Hiçbir zaman.”

Miss Marple atıldı. “Fakat duyduğuma göre onun ortadan kalkmasını dilemişsiniz.”

(O Allanın cezası Dennis! Ama böyle bir laf söylediğim için suçun büyüğü bendeydi.)

“Korkarım öyle bir şey söyledim” dedim. “Budalaca bir laftı bu. Fakat doğrusu o sabah adam canımı çok sıkmıştı.”

Raymond West, mırıldandı. “Düş kırıklığına uğradım. Çünkü bilinç altınız onu ortadan kaldırma hazırlığı yapıyor olsaydı, hiçbir zaman o sözleri açık açık söylemezdiniz.” İçini çekti. “Teorim alt üst oldu. Herhalde bu basit bir cinayet. İzinsiz avlanan biri adamdan intikam almaya kalkmış olacak. Ya da böyle bir şey.”

Miss Marple “Miss Cram öğleden sonra beni görmeye geldi” dedi. “Onunla köyde karşılaştık. Kıza bahçemi görmek isteyip istemediğini sordum.”

Griselda kaşlarını kaldırdı. “O bahçelerden hoşlanıyor mu?”

Miss Marple’ın gözlerinde hafif bir pırıltı belirdi... “Sanmıyorum. Ama bu konuşmak için güzel bir bahaneydi.”

Griselda sordu. “Kız hakkında fikriniz? Gladys Cram'in o kadar kötü bir insan olduğunu sanmıyorum.”

Miss Marple “Kız bana kendisi hakkında bir hayli bilgi verdi” dedi. “Bir hayli bilgi. Kendisinden ve ailesinden söz ettik. Anladığım kadarı hepsi ya ölmüşler, ya da Hindistan’dalar. Çok acı! Ha, aklıma gelmişken. Kız hafta sonunu köşkte geçirecek.”

“Ne?”

“Evet. Anladığım kadarı Mrs. Prothero onu davet etmiş. Ya da Miss Cram bunu Ann'den istemiş. Artık nasıl olduğunu bilmiyorum. Kız, Ann Prothero'ya yardım edecekmiş. Yazılacak bir sürü mektup varmış. Dr. Stone da burada değilmiş, kızın da yapacak bir şeyi yokmuş. O mezar meselesi de çok heyecan uyandırdı.”

Raymond, “Stone?” dedi. “Arkeologdan mı söz ediyorsunuz?”

“Evet. Adam bir mezar kazıyor. Prothero'nun arazisinde bu.”

Romancı, başını salladı. “Adam iyi bir arkeologdur. Mesleğine de tutkundur. Kısa süre önce onunla bir ziyafette tanıştım. Kendisiyle pek ilginç bir konuşma yaptık. Gidip Stone'u göreyim.”

“Ne yazık ki o, hafta sonunu geçirmek üzere Londra'ya gitti” dedim. “A, sahi. Bu akşam üzeri onunla istasyonda karşılaştınız.”

“Sizinle çarpıştık. Yanınızda da ufak tefek, şişman bir adam vardı. Gözlüklü kabak kafalı.”

“Evet, Dr. Stone.”

“Fakat dostum o Stone değil ki.”

“Stone değil mi?”

“Arkeolog Dr. Stone o değil. Ben arkeoloğu gayet iyi tanıyorum. Yanınızdaki adam Stone değildi. Ona hiçbir şekilde benzemiyordu...”

Hayretle birbirimize baktık. Özellikle ben Miss Marple'a.

“Tuhaf” dedim.

Miss Marple bağırdı. “O bavul.”

Griselda “Ama neden?” diye sordu.

Miss Marple mırıldandı. “Aklıma havagazı tahsildarı olduğunu söyleyen adam geldi” diye mırıldandı.. “Çok para dolandırdı.”

Raymond West, “Demek buradaki bir sahtekâr” diye haykırdı, “işte bu çok ilginç.”

Griselda “Önemli olan şu” dedi. “Bu olayın cinayetle bir ilgisi var mı?”

“Şart değil. Fakat...” Miss Marple'a baktım.

Yaşlı kadın, içini çekti, “işte bu da başka tuhaf bir olay. Çok tuhaf bir olay.”

“Evet.” Ayağa kalktım. “Bunu Müfettişe hemen haber vermemiz gerekir sanırım.”

Müfettiş durumu anlar anlamaz, kısa ve kesin emirler verdi. Bu olay etrafa yansımayacak. Özellikle Miss Cram korkutulmayacaktı. O arada mezarın civarında bavul aranacaktı.

Bu yeni olay yüzünden Griselda'yla ben eve döndüğümüz zaman bir hayli heyecanlıydık. Müfettiş Slack'e kimseye bir şey söylemeyeceğimize dair söz vermiş olduğumuz için Dennis'in yanında fazla konuşamadık... Zaten yeğenimin de kendi derdi başından aşkındı. Çalışma odama girerek biblolarla oynamaya,

ayaklarını sürümeye ve gayet utangaç bir tavırla bana bakmaya başladı.

Nihayet, “Ne var Dennis?” diye sormak zorunda kaldım.

“Len amca, ben denizci olmak istemiyorum.”

Şaşırdım kaldım. Çocuk bunu aklına koymuştu halbuki. “Denizci olmayı çok istiyordun hani?”

“Evet ama fikrimi değiştirdim.”

“Peki, ne olmak istiyorsun?”

“Maliyeci.”

Daha da şaşırdım. “Ne demek maliyeci?”

“Maliyeci demek. Londra'da çalışmak niyetindeyim.”

“Fakat, yavrum, o hayat senin hiç hoşuna gitmez. Sana bir bankada iş bulsam bile.”

“Ben onu kastetmedim. Bankada çalışmak istemiyorum.”

“O halde istediğin nedir?”

Tahmin ettiğim gibi bunu kendisi de bilmiyordu... Maliyeci olmaktan vurguladığı, çabucak servet yapmaktı tabii. Gençliğin verdiği o iyimserlikle şehirde çalışmaya başlar başlamaz milyoner olacağını sanıyordu. Mümkün olduğu kadar şefkatle ona yanıldığını anlatmaya çalıştım.

Sonra, “Bu nereden aklına geldi?” diye sordum... “Denizci olmayı çok istiyordun.”

“Biliyorum, Len amca. Fakat son zamanlarda durumu çok düşündüm.” Günün birinde evlenmek istediğini anlamıştım. Şefkatle. “Bütün kızlar Lettice Prothero gibi değillerdir” diye cevap verdim.

Hemen alevlendi. “Ona karşı çok haksızlık ediyorsunuz. Lettice'den hoşlanmıyorsunuz. Griselda da öyle... O da Lettice'in çok can sıkıcı bir kız olduğunu söylüyor.”

Kadınca bir açıdan Griselda gerçekten çok haklı. Lettice gerçekten can sıkıcı bir yaratık. Fakat bir delikanlının bu söze kızması da normal bir şey.

Dennis devam etti. “Herkes biraz hoşgörülü olsa, ne çıkar? Hartley Napier'ler bile böyle bir zamanda Lettice'in aleyhinde konuşuyorlar. Çünkü kız tenis partisinden biraz erken ayrılmış. Madem canı sıkılmış, neden ayrılmasın? Bence Lettice'in onların partisine gitmesi bile büyük bir nezaket.”

“Gerçekten Lettice büyük bir özveride bulunmuş” dedim.

Fakat Dennis alayımın farkına varmadı... Hâlâ Lettice adına kaygılanıp duruyordu. “Aslında o hiç de kendini beğenmiş değil. Örneğin o gün tenis partisinde benim kalmam için ısrar etti. Oysa ben de gitmeyi istiyordum. Ama Lettice beni dinlemedi. Napier’lere ayıp olacağını söyledi. Salt onu hoşnut etmek için orada on beş dakika daha oturdum.”

Gençlerin bencil olmama konusunda garip fikirleri var.

Dennis “Ama şimdi duyduğuma göre Hartley Napier'lerin kızı Susan sağda solda Lettice'in çok terbiyesiz olduğunu söylüyormuş.”

“Ben senin yerinde olsaydım” dedim. “Bu kadar endişelenmezdim.”

“İyi hoş ama...” Durakladı. “Lettice için her şeyi yaparım.”

Mırıldandım. “Pek az kimse başkaları için her şeyi yapabilir. Ne kadar istersek isteyelim, yine de çaresiz kalırız.”

Dennis “Keşke ölsem” dedi.

Zavallı çocuk. O çağlarda aşk, ateşli bir hastalıktan farksızdır. İnsanın dilinin ucuna gelen o bilinen ve herhalde karşısındakini de bir hayli sinirlendiren sözleri tekrarlamaktan kaçındım. Onun yerine, “iyi geceler” diyerek yatmaya çıktım.

Ertesi sabah sekizdeki ayini ben yönettim. Eve döndüğüm zaman Griselda kahvaltı masasındaydı. Elinde de bir mektup vardı. Ann Prothero'dan gelmişti bu.

“Sevgili Griselda,

Eğer siz ve muhterem peder bu gün köşke gelip, benimle baş başa öğle yemeği yerseniz gerçekten derin bir minnet duyarım.

Çok tuhaf bir şey oldu, Mr. Clement'in fikrini almayı istiyorum.

Geldiğiniz zaman bundan söz etmeyin. Çünkü ben meseleyi henüz kimseye açmış değilim.

Sevgiler Ann Prothero.”

Griselda “Gitmemiz gerek” dedi.

“Tabii.”

“Acaba ne oldu?”

Bunu ben de merak ediyordum. “Biliyor musun Griselda, bana henüz olayların sonuna erişmemişiz gibi geliyor.”

“Yani biri tutuklanmadıkça iş sona ermeyecek mi demek istiyorsun?”

“Hayır” diye cevap verdim. “Söylemek istediğim o değildi... Bana birtakım bilmediğimiz şeyler, gizli akıntılar varmış gibi geliyor. Gerçeği öğrenmeden önce bir çok meseleyi çözmemiz gerek.”

“Önemli olmayan fakat gerçeği gizleyen meseleleri mi?”

“Evet. Onu demek istiyordum.”

Dennis marmelat aldı. “Bence hepimiz de işi boş yere büyütüyoruz. Prothero'nun ölmüş olması iyi bir şey. Onu kimse sevmezdi zaten. Biliyorum, polisin uğraşması gerekecek. Neticede bu onların işi. Fakat ben onların katili bulmamalarını yeğlerim.” Dennis bir an durdu. “Dr. Baydock da benim gibi düşünüyor. Bir katili hiçbir zaman adalete teslim etmeyecek. Bana öyle söyledi.”

Dr. Baydock'un düşüncelerinin tehlikeli tarafı da bu. Doktor sözlerinin gençler üzerinde nasıl bir etki yapacağını bilmiyor...

Daha sonra Griselda'yla köşke gittik. Uşak bizi salona aldı. içeride sadece Miss Cram vardı. Kız, elimizi sıkarak, “Ne hoş bir sürpriz değil mi?” diye güldü. “Aklıma hiç böyle bir şey gelmezdi. Fakat Mrs. Prothero çok iyi bir insan. Sonra genç bir kızın Mavi Domuz hanı gibi bir yerde yalnız başına kalması da doğru bir şey değil. Tabii benim de Mrs. Prothero'ya faydam dokundu. Böyle zamanlarda insanın bir sekretere ihtiyacı olur.” Lettice'a hâlâ düşman olduğunu fark ederek bıyık altından güldüm. Fakat Gladys Cram'ın Ann'e çok ısındığı belliydi... Yalnız bu davetin Ann tarafından geldiğini de pek sanmıyordum. Belki kız Mrs. Prothero'ya Mavi Domuz'da yalnız başına kalmasının hoş olmadığından söz etmişti. Bana Gladys Cram biraz yalancı bir kızmış gibi geliyordu.

Kapı açılarak, Ann Prothero içeri girdi. Genç kadın siyah, sade bir elbise giymişti. Birkaç dakika sonra sofraya oturduk. Lettice ancak yemeğin ortalarına doğru çıkageldi. Griselda'ya gülüp, bana da başıyla selam verdikten sonra yerine oturdu. Bazı özel nedenlerden dolayı onu dikkatle süzdüm. Ama yine o her zamanki dalgın yaratıktı. Fakat haksızlık etmemek için şunu da söyleyeyim. Gerçekten çok güzeldi, Lettice. Hâlâ matem kılığı giymemişti. Arkasında uçuk yeşil bir elbise vardı.

Kahvelerimizi içtikten sonra Ann, usulca, “Mr. Clement'le konuşmak istiyorum” dedi. “Onu kendi oturma odama götüreceğim.”

Nihayet genç kadının bizi çağırmasının nedenini öğrenecektim. Ayağa kalkarak, onun peşinden yukarı çıktım. Odanın kapısında durdu. Tam konuşacağım sırada elini uzatarak beni susturdu. Aşağıya hole doğru bakıyor ve dinliyordu. “İyi... Bahçeye çıkıyorlar. Hayır, oraya girmeyin. Sizinle yukarı çıkacağız.”

Biraz şaşırdım. Ann beni koridordan geçirerek, diğer bölüme götürdü. Burada dar bir merdiven vardı... Mrs. Prothero basamakları çıkmaya başladı. Ben de peşinden gittim. Kendimizi tozlu, pencerelerinde tahta çakılmış bir koridorda bulduk. Ann, bir kapıyı açtı ve beni geniş, loş bir tavan arası odasına soktu. Burada kırık eşyalar, sandıklar, birtakım eski tablolar duruyordu.

Çok şaşırdığım yüzümden belli oluyordu herhalde. Çünkü Ann Prothero bana bakarak güldü. “Önce size durumu açıklayayım. Son zamanlarda uykum çok hafif... Dün gece, daha doğrusu sabaha karşı üçte bana biri evde dolaşıyormuş gibi geldi. Bir süre dinledim. Nihayet kalkarak, bakmak için dışarı çıktım. Sahanlıktaki gürültünün aşağıdan değil, yukarıdan geldiğini anladım. Bu merdivenlerin altına yaklaştım. Yine bir gürültü olmuş gibi bir hisse kapıldım. 'Kim var orada?' diye seslendim. Fakat cevap veren olmadı. Başka ses seda da çıkmadı. Sinirlerimin bana oyun oynadığını düşünerek tekrar gidip yattım. Fakat, bu sabah salt merak yüzünden buraya çıktım. Ve bunu buldum.”

Eğilerek, duvara dayalı bir resme uzandı. Bunun yüzü duvara doğruydu.

Resmi çevirince hayretle bağırdım. Bunun yağlı boya bir portre olduğu belliydi. Fakat yüz, onu tanınmaz hale sokacak şekilde iyice

kesilip parçalanmıştı. Ayrıca bu kesiklerin çok yeni olduğu da belliydi. “Ne tuhaf şey!”

“Değil mi? Bunu bana açıklayabilir misiniz, Mr. Clement?”

Başımı salladım. “Bu harekette vahşice bir şeyler var. İşin en hoşuma gitmeyen tarafı da bu. Resim manyakça bir öfke sırasında parçalanmış.”

“Evet. Ben de öyle düşündüm.”

“Kimin portresi bu?”

“Hiç bilmiyorum. Bunu daha önce görmedim. Lucius'la evlenip köşke geldiğim zaman bütün bu eşyalar buradaydı. Onlarla hiçbir zaman ilgilenmedim.”

“Anlaşılmaz bir durum” dedim. Diğer resimlere baktım. Bunlar basit manzaralardı. Bir de köşede bir sandık duruyordu. Üzerinde de E. P. harfleri vardı bunun. Ama sandığın içi boştu.

Mırıldandım. “Garip bir olay... Hiçbir anlam çıkmıyor bundan.”

Ann, “Evet” dedi. “Bu yüzden biraz korkuyorum.”

Artık görülecek başka bir şey yoktu. Birlikte aşağıya indik. “Bu konuda bir şey yapmamı ister misiniz? Durumu polise bildireyim mi?”

Kararsızlıkla durdum. “Doğrusu bir şey söylemek zor. Çünkü bu olayın...”

Ann, benim yerime cümleyi tamamladı. “Cinayetle bir ilgisi olup olmadığını bilmiyoruz.”

Başımı salladım. “Evet... O da başka bir garip olay.”

İkimiz de kaşlarımızı çatmış sessiz duruyorduk. Nihayet ben genç kadına sordum. “Neye karar verdiğinizi sorabilir miyim?”

Başını kaldırdı. “Burada hiç olmazsa altı ay oturacağım.” Bunu meydan okurcasına söylemişti. “Aslında bunu istemiyorum. Burada yaşamak düşüncesinden bile nefret ediyorum. Fakat yapılacak başka bir şey olmadığından da eminim. Gittiğim takdirde herkes buradan kaçtığımı söyleyecek. Vicdan azabı çektiğimi, belki de suçlu olduğumu iddia edecekler.”

“Hiç de düşündüğünüz gibi değil.”

“Hayır. Bunu kesinlikle söyleyecekler. Özellikle...” Durakladı. Sonra ekledi. “Altı ay sona erince Lawrence'la evleneceğim.” Göz göze geldik. “İkimiz de daha fazla bekleyecek değiliz.”

“Böyle olacağını tahmin ediyordum” diye mırıldandım.

Birdenbire elleriyle yüzünü kapattı. “Size ne kadar derin bir minnet duyduğumu bilemezsiniz. Birbirimizle vedalaşmıştık. Lawrence artık buradan gidiyordu. Lucius'un ölümüne...Lucius'un ölümüne o kadar aldırmıyorum. Eğer Lawrence'la kaçmayı planlamış olsaydık ve kocam o sırada ölseydi, o zaman çok sarsılacaktım. Fakat siz bize o yolun ne kadar yanlış olduğunu gösterdiniz, işte bu yüzden size minnet duyuyorum.”

Ben de ciddi bir tavırla, “Ben de minnet duyuyorum” diye mırıldandım.

Doğrulup oturdu. “Fakat bildiğiniz gibi, katil bulunmadıkça kocamı Lawrence’ın öldürdüğünü düşünecekler. Evet, öyle düşünecekler. Bilhassa o benimle evlendikten sonra.”

“Yavrum, Dr. Baydock'un, tanık mevkiinde anlattıkları... “

“Halk böyle şeylere aldırır mı ki? Böyle şeyleri anlamıyorlar bile. Burada kalmamın diğer bir nedeni de bu. Mr. Clement, gerçeği

öğreneceğim.” Bu sözleri söylerken gözlerinde kıvılcımlar tutuştu. “Zaten kızı da o yüzden buraya çağırdım.”

“Miss Cram'i mi?”

“Evet.”

“Demek onu gerçekten siz çağırdınız? Onun buraya gelmesi sizin önerinizdi?”

“Tabii... O da sızıldanıp durmadı değil. Ben Resmi Soruşturmaya gittiğim zaman o da oradaydı. Fakat ben kendisini buraya özellikle davet ettim.”

“Fakat o gülünç kızın cinayetle bir ilgisi olduğunu sanmıyorsunuz ya?” diye bağırdım.

“Gülünç tavırlar takınmak çok kolaydır, Mr. Clement. Dünyanın en basit rolüdür bu.”

“Yani siz onun...”

“Hayır, hayır. Böyle bir şey düşünmüyorum. Fakat kızın bir şey bildiğinden eminim. Ya da bu bir varsayım. Onu yakından incelemeyi istiyorum.”

Düşünceli düşünceli mırıldandım. “Ve kızın köşke ilk geldiği gece portre parçalandı.”

“Bu işi o mu yaptı dersiniz? Ama neden? Bu o kadar saçma bir olay ki.”

Acı acı, “Kocanızın benim çalışma odamda öldürülmüş olması da bana çok saçma bir olaymış gibi geliyor” dedim.

“Biliyorum.” Ann, elini koluma koydu. “Güç durumdasınız. Bunun farkındayım ama şimdiye kadar bu konuyu açmayı istemedim.”

Cebimden mavi lapis lazuli küpeyi çıkararak ona gösterdim. “Bu sizin sanırım.”

“A, evet.” Memnun bir gülüşle küpeyi almak için elini uzattı. “Küpeyi nerede buldunuz?”

Fakat mücevheri genç kadının avucuna koymadım. “Bunun biraz daha bende durmasına bir itirazınız var mı?”

“Yok tabii.” Biraz şaşkın ve biraz da meraklı bir hali vardı. Fakat ona bir açıklamada bulunmadım. Onun yerine parasal durumunun nasıl olduğunu sordum.

“Bu küstahça bir soru” dedim. “Fakat küstahlık etmek gibi bir niyetim yok.”

“Küstahlık ettiğinizi düşünmüyorum bile. Siz ve Griselda en yakın dostlarımsınız. Sonra o şirin Miss Marple’ı da seviyorum... Bildiğiniz gibi Lucius'un hali vakti yerindeydi. Malını mülkünü Lettice'le bana eşit şekilde bırakmış. Bu köşk benim. Fakat Lettice buradaki eşyalardan istediklerini alacak. Küçük bir ev döşeyecek kadarını. Ayrıca durumun eşit olması için kocam ona bir ev alacak para da bırakmış.”

“Lettice'in planlarını biliyor musunuz?”

Ann, şirin bir tavırla yüzünü buruşturdu. “Lettice bunları bana anlatmıyor. Onun buradan mümkün olduğu kadar çabuk ayrılacağını sanıyorum. Lettice benden hoşlanmıyor. Hiçbir zaman da hoşlanmadı. Herhalde kabahat bende. Ama ben ona daima dürüst davranmaya çalıştım. Fakat herhalde her genç kız, genç bir üvey anneden hoşlanmaz.”

Açık açık sordum. “Lettice'i sever misiniz?”

Hemen cevap vermedi. Bundan da Ann Prothero'nun gerçekten dürüst bir kadın olduğunu anladım, “önceleri severdim. Şimdi sevdiğimi sanmıyorum. Bunun nedenini de bilmiyorum. Belki de bunun nedeni Lettice'in beni sevmediğini anlamış olmam. Ben sevilmekten hoşlanırım.”

“Hepimiz de öyleyizdir” dedim, Ann Prothero güldü.

Yapılacak bir işim daha vardı. Lettice'i yalnız yakalamak. Bunu da başardım. Kız, salonda tek başına oturuyordu. Griselda'yla Gladys Cram bahçedelerdi. Salona girerek kapıyı kapattım.

“Lettice, seninle konuşmak istiyorum.” Kayıtsız bir tavırla başını kaldırdı. “Evet?”

Önceden neler söyleyeceğimi kararlaştırmıştım. Lapis lazuli küpeyi ona doğru uzattım. “Bunu neden çalışma odama bıraktın?”

Bir an fena halde irkildi. Sonra da umursamaz bir tavırla, “Ben sizin çalışma odanıza bir şey bırakmadım” diye cevap verdi. “O küpe benim değil; Ann'in.”

“Biliyorum” dedim. “Mrs. Prothero cinayetten sonra benim çalışma odama bir kez girdi. O sırada arkasında siyah bir elbise vardı. Onun için de herhalde mavi küpe takmamıştı.”

Başını salladı. “Bu çok doğal.”

“Üvey annenin bu küpeleri en son ne zaman taktığını herhalde hatırlamıyorsun?”

“Ah...” Bana hem güven, hem de hafif bir hayretle baktı. “Çok önemli mi bu?”

“Olabilir” dedim.

“O halde hatırlamaya çalışayım.” Kaşlarını çattı. Lettice Prothero'yu hiçbir zaman o andaki kadar şirin ve güzel görmemiştim. “Ah, evet. Ann onları Perşembe günü takmıştı. Şimdi hatırladım.”

Ağır ağır, “Perşembe” diye tekrarladım. “Cinayet günü. Ann Prothero o gün bizim eve geldi. Fakat çalışma odamın önünde durdu. Bahçeden içeri girmedi.”

“Bunu nerede buldunuz?”

“Yazı masamın altında.”

Lettice, soğuk soğuk, “O halde” dedi. “Bundan da Ann'in doğruyu söylemediği anlaşılıyor.”

“Yani Ann çalışma odama girdi ve yazı masasının yanında durdu öyle mi?”

“Öyle gibi gözükmüyor mu?” Sakin sakin gözlerimin içine baktı. “Doğrusunu isterseniz ben başından beri Ann'ın doğruyu söylemediğini düşünüyordum.”

“Şu anda senin de doğruyu söylemediğini biliyorum, Lettice.”

“Ne demek istiyorsunuz?” Kız fena halde şaşalamıştı.

“Şunu demek istiyorum” diye cevap verdim. “Ben bu küpeleri en son Cuma sabahı Albay Melchett'le buraya geldiğim zaman gördüm. Diğer tekle üvey annenin tuvalet masasının üzerinde duruyordu. Hatta ikisini de elime alıp baktım.”

“Ahh!” Durakladı. Sonra da kanepede yüzü koyun uzanarak ağlamaya başladı. Sarı saçları yere doğru sarkıyordu. Birkaç dakika bekledim.

Sonra da büyük bir şefkatle, “Lettice” diye mırıldandım. “Bunu neden yaptın?”

“Ne?” Ayağa fırlayarak, saçlarını deli gibi arkaya itti. Çılgın, dehşete düşmüş gibi bir hali vardı... “Ne demek istiyorsunuz?”

“Bunu yapmanın sebebi nedir? Kıskançlık mı? Ann'den nefret etmen mi?”

“Ah, ah, evet!” Saçlarını yüzünden itti. Birdenbire sakinleşmiş gibiydi. “Buna kıskançlık diyebilirsiniz. Ann'den nefret ettim. Buraya bir kraliçe edasıyla yerleştiği günden beri. O küpeyi de yazı masasının altına ben bıraktım. Bu yüzden başının belâya gireceğini umuyordum. Eğer üzerinize vazife olmayan şeylere burnunuzu sokmasaydınız, Ann'in tuvaletini karıştırmasaydınız, istediğim de olacaktı. Zaten bir papazın görevi polise yardım etmek değildir.” Kin dolu, çocukça sözlerdi bunlar. Onun için aldırmadım. Zaten Lettice de o anda zavallı bir çocuğa benziyordu.

Ann'den çocukça bir şekilde intikam almaya kalkışmıştı. Bunun üzerinde durmaya bile değmezdi. Bunu kendisine de söyledim. “Küpeyi üvey annene geri vereceğim. Bunu nerede bulduğumu da söylemeyeceğim.”

Nedense bu sözüm ona dokundu. “Çok iyisiniz.” Bir an durdu. Sonra da başını çevirerek, ağır ağır konuşmaya başladı. Kelimeleri dikkatle seçiyordu. “Biliyor musunuz, Mr. Clement -ben sizin yerinizde olsaydım- Dennis'i çabucak buradan uzaklaştırırdım. Sizin yerinizde olsaydım öyle yapardım.”

“Dennis?” Kaşlarımı hafif bir hayretle kaldırdım. Bu sözleri beni eğlendirmemiş de değildi.

“Böylesi daha iyi olur sanırım.” Yine o beceriksizce tavırlarla ekledi. “Dennis için üzgünüm. Ben onun...ben onun... neyse. Çok üzgünüm.”

Konuşmayı burada kestik. Polisin iş başında olup olmadığını merak ediyordum. Fakat Griselda'nın evde yapılacak işleri vardı. Onun için mezara yalnız başıma gittim.

Dönüşte Griselda'ya mezara kadar gitmemizi söyledim.

Polis memuru Hurst oradaydı. “Henüz görünürde bir şey yok efendim” diye haber verdi. “Fakat burası tam bir şeyler saklanabilecek bir yer. O kız koru yolundan ilerlemiş. Ya buraya gelecekti, ya da köşke gidecekti.”

“Herhalde Müfettiş Slack kıza o gece ne yaptığını sormayı istemiyor” dedim.

Hurst, başını salladı. “Kızın durumu sezmesini istemiyor. Cram'in, Dr. Stone'a, adamın da kıza yazacağı mektuplar durumu aydınlatacak. Fakat kız kendisinden şüphelendiğimizi anlarsa bize bir tek kelime bile söylemez.”

“Doğru” diye mırıldandım. “Peki, bavulu buldunuz mu?”

“Elbet bulacağız, efendim. Bundan hiç şüpheniz olmasın.”

“Bundan pek emin değilim” diye cevap verdim. “Çünkü aklıma bir şey geldi. Miss Marple kızın koruya girdikten kısa bir süre sonra eli boş döndüğünü söyledi. Demek ki kızın buraya kadar çıkıp geri dönecek vakti olmadı.”

“Yaşlı kadınların sözlerine o kadar aldırmayın, efendim. Çünkü kadınların zaman hakkında hiçbir fikirleri yoktur.”

Hurst'le tartışmak niyetinde değildim. Adama başımla selam vererek, döndüm. Patikadan inmeye başladım. Tam eve yaklaştığım sırada aklıma bir şey geldi. Lawrence'la koruda karşılaştığımız gün bir izi takibe kalkışmış, fakat sonra Müfettişle karşılaşmıştık. Belki de

o izleri bırakan Miss Cram ya da Dr. Stone’du. Hatta yanılmıyorsam o gün birkaç kırık dal ve kuru yaprak da dikkatimi çekmişti.

Çok geçmeden Lawrence'le karşılaştığım yere geldim. Dikkatle ilerlemeye başladım. Evet, gerçekten dallar kırılmış, yapraklar kurumuştu. Birdenbire küçük bir açıklığa çıktım. Burasının yakın bir zamanda kazılmış olduğu da belliydi. İki fundanın arasındaki yer. O tarafa giderek, yere diz çöktüm. Dalları iki yana iter itmez parlak kahverengi bir şey meydana çıktı. Heyecanla elimi uzattım. Evet, bulduğum küçük kahverengi bir bavuldu. Zaferle bağırdım. Miss Cram'ın bavulu bu olacaktı. Açmaya çalıştım. Fakat bavul kilitliydi. Ayağa kalktım. Bavulu elime alarak geldiğim yoldan geri döndüm. Çitin üzerinden atlayarak, patikaya çıkarken yakınımda biri heyecanla bağırdı. “Ah, Mr. Clement! Demek buldunuz? Ne zekisiniz!”

Miss Marple'ın görünmeden herkesi görme sanatının ustalarından biri olduğunu düşünerek, bavulu yaşlı kadının bahçesinin etrafını çevreleyen alçak çitin üzerine koydum.

Miss Marple “Ta kendisi” dedi. “Bu bavul. Onu nerede görsem tanırdım.”

Bunun biraz abartıldığını düşündüm. Çünkü bu ucuz bavullardan pek çoktu.

“Kilitli değil mi, Mr. Clement?”

“Evet. Bavulu polis merkezine götürüyordum.”

“Oraya telefon etmeniz daha iyi olmaz mı?”

Bu doğruydu. Elimde bavulla köyden geçmem herkesin dikkatini üstüme çekmekten başka bir işe yaramayacaktı. Miss Marple'ın

bahçe kapısını açarak içeri girdim. Müfettiş Slack'e telefon eder etmez adam hemen, “Bir iki dakika sonra oradayım” dedi.

Miss Marple'ın evine eriştiği zaman da bütün aksiliği üzerindeydi. “Demek bavulu ele geçirdik. Biliyor musunuz, efendim? Her şeyi kendinize saklamamalısınız. Madem bavulun nereye saklandığını öğrenmiştiniz bunu polise bildirmeliydiniz.”

“Bavulu rastlantı sonucu buldum” diye cevap verdim. “Aklıma birdenbire bir şey geldi.”

“İşte tam inanılacak bir hikâye. Koskoca koruda, doğru bavulun bulunduğu yere gittiniz ve onu elinizle koymuş gibi buldunuz.”

Müfettiş Slack'e bavulu nasıl bulduğumu anlatırdım ama adam yine beni fena halde sinirlendirmişti. Hiç sesimi çıkarmadım.

Müfettiş Slack bavula tiksinti ve yapma bir kayıtsızlıkla baktı. “Eh, içindekileri bir görelim bakalım.” Yanında bir sürü anahtar ve tel getirmişti. Bir iki saniye içerisinde bavulu açıverdi. Bilmiyorum, neyle karşılaşacağımızı umuyorduk. Herhalde yüreğimizi ağzımıza getirecek bir şeyle, ilk gördüğümüz yağlı, kareli bir eşarp oldu, Müfettiş bunu aldı. Bunun altında eski, lâcivert bir palto ve kareli bir kasket vardı.

Slack mırıldandı. “Eski püskü şeyler.” Bavulda bulduğu yırtık potinleri bir kenara attı. En dipte gazete kâğıdına sarılmış bir paket vardı. Müfettiş acı acı homurdandı. “Herhalde bunun içinden de şık bir gömlek çıkacak.”

Fakat kâğıdı yırtar yırtmaz da nefesini tuttu.

Çünkü paketin içinde gümüşten yapılmış eşyalar vardı.

Miss Marple bunları tanımıştı. Tiz bir sesle bağırdı. “Mr. Prothero'nun antika gümüşleri. Duyulmuş şey mi bu?”

Müfettiş kıpkırmızı kesildi. “Demek oyunları buymuş? Hırsızlık! Ama anlayamadığım bir şey var. Köşktekiler böyle bir hırsızlığı haber vermediler.”

“Belki gümüşlerin çalındığının henüz farkında değiller” diye cevap verdim. “Herhalde bu kıymetli gümüşleri kullanmıyorlardı. Kesinlikle Prothero bunları bir yere kilitliyordu.”

Müfettiş, “Bu meseleyi soruşturmam gerek” dedi. “Hemen köşke gideceğim. Demek Dr. Stone bu yüzden buradan uzaklaştı.

Cinayet olayından sonra bizim onun karıştırdığı işlerin kokusunu alacağımızdan korktu. Eşyalarının aranacağından kuşkulandı. Gümüşlerle uygun; bir takım elbiseyi kıza ormana saklattı. Sonra Miss Cram şüphe uyanmaması için burada kaldı. Stone ise başka yoldan gelerek gümüşleri alacaktı. Neyse, bu bir işe yaradı. Stone cinayet bakımından temize çıktı. Onun oyunu başka.” Müfettiş, bavulu yerleştirerek evden ayrıldı.

Ben, içimi çektim. “Neyse, böylece bir esrar çözülmüş oldu. Slack'in söylediği, doğru. Stone'un katil olduğundan kuşkulanmak yersiz. Her şey uygun şekilde açıklandı.”

Miss Marple “Öyle gözüküyor” diye cevap verdi. “Ama insan hiçbir zaman emin olamaz, o da başka. Öyle değil mi?”

“Stone'un cinayet işlemesi için hiçbir neden yoktu” dedim. “Ama ele geçirmek için buraya kadar geldiği şeyi çalmıştı. Artık köyden gidecekti.”

“Evet...” Fakat yaşlı kadının buna tam anlamıyla inanmadığı açıktı. Kendisine merakla baktığımı görünce, telâşla, “Yanıldığımdan eminim” diye atıldı. “Çünkü ben böyle şeylerden pek anlamam. Fakat aklıma geldi. Yani, bu gümüş takım çok kıymetli değil mi?”

“Evet. Geçenlerde Prothero'nunki gibi gümüş bir tuzluk on bin sterline satıldı.”

“Yani, kıymetli olan madenin kendisi değil.”

“Hayır. Antika bunlar. Onun için de hepsi çok değerli.”

“İşte ben de bunu söylemek istiyorum. Böyle şeylerin satışını ayarlamak herhalde çok uzun sürer. Bu bakımdan hazırlık yapılsa, bile antika gümüşler ancak gizlice satılabilir. Yani, hırsızlık ortaya çıktığı, polis ayağa kalktığı takdirde gümüşler kolaylıkla satılamaz.”

“Ne demek istediğinizi pek anlayamadım” diye mırıldandım.

“Biliyorum, hiç de anlaşılır bir şekilde açıklamadım.” Daha şaşkın bir hal aldı. Bana özür diler gibi bakıyordu. “Yani, o antika gümüşler öyle çalınıp götürülemez. Onların yerine sahtelerini koymak gerekir. O zaman hırsızlık bir süre ortaya çıkmaz.”

“Çok zekice bir buluş.” dedim.

“Antikalar ancak böyle çalınabilir. Öyle değil mi? Stone de sahte takımı diğerlerinin yerine koyduktan sonra adamın Prothero'yu öldürmesi için bir neden de kalmazdı.”

Başımı salladım. “Evet. Ben öyle söyledim.”

“Evet... Fakat, aklıma bir şey geldi. Tabii kesin olarak bilmiyorum. Mr. Prothero bazı şeyleri yapmadan önce sanki bunlar olmuş bitmiş gibi konuşurdu... Bazen planladığı şeyleri yapmazdı bile. Fakat...”

“Evet?”

“Fakat adam Londra'dan bir uzman getirerek eşyalara kıymet biçtireceğini söylediydi. Galiba sigorta için. Biri ona bunu tavsiye etmişti. Prothero durmadan bundan söz ediyordu. Bu meselenin çok

önemli olduğunu söylemekteydi. Bilmiyorum, böyle bir uzmanı gerçekten çağırdı mı? Eğer öyleyse...”

Ağır ağır, “Anlıyorum” dedim.

“Tabii uzman antika gümüşlere bakar bakmaz durumu anlayacaktı. Tabii Mr. Prothero da takımı Dr. Stone'a gösterdiğini hatırlayacaktı. Ondan sonra da olanlar olacaktı. Acaba Dr. Stone antikaların yerine sahtelerini, Prothero takımı kendisine gösterdiği sırada mı koydu?... El çabukluğuyla mı başardı bunu?”

“Ne demek istediğinizi anlıyorum” diye gülümsedim. “Durumu kesinlikle öğrenmeliyiz.”

Tekrar telefona gittim. Bir iki dakika sonra Ann Prothero'yla konuşuyordum. “Hayır, hayır, önemli bir şey yok. Müfettiş geldi mi? Ya? O halde neredeyse gelir. Mrs. Prothero bana köşkteki eşyalara hiç değer biçilip biçilmediğini söyleyebilir misiniz? Ne dediniz?”

Ann'in sesi gayet iyi duyuluyordu. Genç kadının cevabını dinledikten sonra ona teşekkür ederek telefonu kapadım. Miss Marple'a döndüm. “Durum kesin. Prothero Londra'da bir uzmanla Pazartesi günü köşke gelmesi için anlaşmış. Yani adam yarın burada olacakmış. O zaman eşyalara değer biçecekmiş. Prothero'nun ölümü üzerine bu iş daha ileriye atılmış.”

Miss Marple usulca başını salladı. “O halde Stone'un Prothero'yu öldürmesi için bir sebep vardı.”

“Evet, sadece bir sebep. Fakat o kadar. Silah patladığı sırada Dr. Stone, Ann Prothero'yla Lawrence'a katılmıştı. Ya da katılmak üzere çitin üstünden atlıyordu.”

Miss Marple düşünceli düşünceli mırıldandı. “Evet. Bu yüzden onu şüpheliler listesinden çıkaracağız.”

Eve döndüğüm zaman Hawes çalışma odamda beni bekliyordu. Yardımcım sinirli bir tavırla bir aşağı bir yukarı dolaşmaktaydı. Ben içeri girince sanki biri kendisine vurmuş gibi fena halde irkildi. Alnını silerek, “Kusuruma bakmayın” dedi. “Sinirlerim son zamanlarda berbat halde.”

“Köyden uzaklaşıp, bir yerde dinlenmelisiniz, dostum. Yoksa yakında iyice hastalanacaksınız. Buna izin veremeyiz.”

“İşimi bırakamam. Böyle bir şeyi hiçbir zaman yapamam.”

“Bu işinizi bırakmak demek değil ki. Hastasınız. Dr. Bayldock'un da benim fikrimde olduğundan eminim.” “Baydock... Baydock. Ne biçim doktor o? Sadece cahil bir köy hekimi.”

“Ona karşı haksızlık ediyorsunuz. Onun çok iyi bir doktor olduğunu herkes bilir.”

“Belki, belki... Herhalde. Fakat ondan hoşlanmıyorum. Neyse... Buraya Baydock'tan söz etmeye gelmedim. Acaba bu gece benim yerime vaaz verir misiniz? Ben...bu işi yapacak halde değilim.”

“Sizin yerinize ayini ben idare ederim tabii.”

“Hayır, hayır. Ayini ben yönetirim. Bunu yapacak haldeyim. Fakat kürsüye çıkmak, bütün o gözlerin bana dikildiğini hissetmek...” Gözlerini kapayarak yutkundu. Hawes'in gerçekten bir derdi olduğu belliydi. Düşüncelerimi sezmiş gibi gözlerini açarak çabucak, “Öyle önemli bir şeyim yok” dedi. “Sadece başım çok ağrıyor. Çatlayacakmış gibi ağrıyor. Acaba bir bardak su içebilir miyim?”

Masadaki sürahiden bardağa su koyarak uzattım.

Hawes cebinden çıkardığı küçük bir kutuyu açarak bundan bir ilâç çıkardı. “Baş ağrısı ilâcı” diye açıkladı.

Birdenbire, “Acaba Hawes'da beyaz zehir iptilâsı mı var?” diye düşündüm. Bu şekilde adamın bütün tuhaflıkları açıklanmış olurdu.

“Fazla ilâç içmediğinizi umarım” dedim.

“Hayır, hayır. Dr. Baydock bana bunu ihtar etti. Fakat ilâç gerçekten olağanüstü. İnsanın ağrısını hemen geçiriyor.” Gerçekten de adam daha sakinleşmiş gibiydi. Ayağa kalktı. “Bu gece siz vaaz vereceksiniz değil mi? Çok iyisiniz.”

“Rica ederim. Ayini de ben idare ederim. Siz eve gidip dinlenin. Hayır, hayır, itiraza kalkışmayın.”

Bana tekrar teşekkür etti. Sonra da gözlerini benden kaçırarak, “Bugün köşke gittiniz değil mi, efendim?” diye sordu.

“Evet?”

“Affedersiniz, fakat sizi oradan mı çağırttılar?” Ona hayretle baktım. Kıpkırmızı kesildi. “Özür dilerim. Sa.. sadece yeni bir şey olduğunu ve Mrs. Prothero'nun sizi bu yüzden çağırttığını düşündüm de.”

Hawes'in merakını gidermeye hiç niyetim yoktu. “Mrs. Prothero’yla cenaze törenini görüştük.”

“Demek hepsi bu kadardı? Anlıyorum...”

Cevap vermedim.

Sıkıntılı sıkıntılı kımıldandı. Nihayet, “Mir. Redding dün gece beni görmeye geldi” dedi. “Bunun sebebini de bilmiyorum.”

“Bunu size söylemedi mi?”

“Geceleri biraz yalnızlık duyduğundan söz etti. Şimdiye kadar hiç böyle bir şey yapmamıştı.”

Gülümsedim. “Redding hoş sohbet bir adamdır.”

“Neden beni görmeye geldi? Bu hiç hoşuma gitmedi.” Sesi yükselerek dikleşti. “Bana tekrar uğrayacağından söz etti. Bütün bunlar ne anlama geliyor, ne düşünüyor o?”

“Redding'in gizli bir amacı olabileceği nereden aklınıza geldi?” diye sordum.

Hawes inatla tekrarladı. “Bu hiç hoşuma gitmedi. Ben hiçbir zaman onun aleyhinde hareket etmedim. O kendi kendisini suçladığı zaman bile onun katil olabileceğini söylemedim. Sadece bu hareketine bir anlam veremediğimden söz ettim. Eğer birinden kuşku ettiysem o da Archer'di. Ressamdan kuşkulanmak hiçbir zaman aklıma gelmedi. Archer tamamıyla başka bir mesele. Dinsiz, Allah korkusu olmayan bir serseri o. Sarhoş bir yaratık.”

“Fazla sert davranmıyor musunuz?” dedim. “Neticede adam hakkında fazla bir şey bilmiyoruz.”

“İzinsiz avlanan ve hapisten yeni çıkan bir adam her şey yapabilir.”

Merakla sordum. “Onun Prothero'yu vurduğundan gerçekten emin misiniz?”

Hawes nedense 'evet' ya da 'hayır' diye cevap vermekten hiç hoşlanmıyor. Bunu son zamanlarda fark ettim.

“Meselenin ancak Archer'in üzerinde durulduğu takdirde halledileceğinin farkında değil misiniz, efendim?” Başımı salladım. “Bildiğim kadarıyla adamın aleyhinde hiçbir delil yok.”

Hawes heyecanla bağırdı. “Savurduğu o tehditler. Onları unutuyorsunuz.”

Archer'in tehditlerini dinlemekten gına gelmişti bana. Ortada bunu gösterecek kesin bir delil olmadığı da anlaşılıyordu.

Yardımcım, “Adam Prothero'dan intikam almaya karar vermişti” dedi. “Önce içki içerek cesaretini arttırdı. Sonra da Proethero'yu vurdu.”

“Bu sadece bir tahmin.”

“Fakat mümkün olduğunu itiraf edersiniz.”

“Hayır.”

Hawes yan yan bana baktı. “Neden öyle düşünüyorsunuz?”

“Çünkü” diye cevap verdim. “Archer gibi bir adam düşmanını tabancayla vurmayı akıl etmez. Olaydaki silah uygunsuz.”

Kuşkuyla sordu. “Sizce bu itiraz etkili mi?”

“Bence bu Archer'in katil olmadığını ortaya koyuyor” dedim.

Hawes daha fazla bir şey söyleyemedi. Bana tekrar teşekkür ederek, yanımdan ayrıldı. Ben de hole çıktım. Oradaki küçük masanın üzerinde dört mektup durduğunu gördüm. Hepsinin üzerlerindeki yazı, kadın yazısıydı. Dört zarfa da şu kelimeler eklenmişti. “Acele-Elden.” Aradaki tek fark dördüncü zarfın bir hayli kirli olmasıydı.

Mutfaktan çıkan Mary benim mektuplara baktığımı gördü, “öğleden sonra elden gönderildi bunlar. Bir teki hariç. Onu mektup kutusunda buldum.”

Başımı sallayarak, zarfları aldım. Hemen çalışma odama gittim. İlk mektup şöyleydi.

Bir şey öğrendim. Bunu sizin de bilmeniz gerektiğini düşünüyorum. Bu zavallı Mr. Prothero'nun ölümüyle ilgili. Bu konuda fikrinizi almak

istiyorum. Polise gitmem gerekiyor mu? Sevgili kocamın ölümünden sonra böyle işlere karışmayı hiç istemiyorum. Belki bu akşam üzeri birkaç dakika için bana uğrayabilirsiniz.

Selamlar

Martha Price Ridley

İkinci mektubu açtım.

“Sevgili Mr. Clement,

Çok dertliyim. Ne yapmam gerektiğini düşünüp duruyorum. Kulağıma bir şey geldi, bu önemli olabilir. Fakat polis işlerine karışmaktan o kadar korkarım ki. Bana bir iki dakika için uğramanızı ve o harikulade zekânızla bu derdimi halletmenizi istersem, sizi rahatsız mı etmiş olurum? Rahatsız ettiğim için özür dilerim.

Selamlar

Caroline Wetherby.”

Bana üçüncü mektubu ezberden okuyabilirmişim gibi geliyordu artık.

“Sevgili Mr. Clement. Çok önemli bir şey duydum. Bunu önce sizin öğrenmeniz gerektiğini düşünüyorum. Bu akşam üzeri bana uğrar mısınız? Sizi bekleyeceğim.”

Bu otoriter pusulanın altında 'Amanda Hartnell' imzası vardı.

Dördüncü zarfı açtım. O zamana kadar fazla imzasız mektup almamıştım. Bence imzasız bir mektup dünyanın en aşağılık, en haince silahıdır. Bu elimdeki de öyleydi. Güya cahil bir insan tarafından yazılmıştı ama bazı şeylerden hiç de böyle olmadığı anlaşılıyordu.

“Muhterem Peder,

Neler olduğunu öğrenmeniz gerek. Karınızın Mr. Redding'in kulübesinden sinsi bir tavırla çıktığını görenler var. Bunun ne anlama geldiğini bilirsiniz. O ikisi burnunuzun dibinde birbiriyle sevişiyorlar. Bunu bilmeniz gerektiğini düşündüm.

Bir dost.”

Tiksintiyle hafifçe homurdanarak, kâğıdı buruşturdum. Ben bunu tam şömineye atarken Griselda da içeri girdi. “Öyle kızarak attığın nedir, Len?”

“Pislik” dedim.

Cebimden kibrit kutusunu çıkardım. Bir kibrit çakarak eğildim. Fakat Griselda benden atik davrandı. Ben daha ona engel olamadan eğildiği gibi buruşuk kâğıdı kaptı. Bunu açarak, okudu. Sonra da öfkeyle bağırarak mektubu bana attı. Kâğıdı tutuşturarak yanışını seyrettim.

Griselda yanımdan uzaklaşmıştı. Camlı kapıda durmuş bahçeye bakıyordu. Dönmeden, “Len” dedi.

“Evet, yavrum.”

“Sana bir şey söylemek istiyorum. Hayır, bana engel olma. Konuşmam gerekiyor. Lawrence Redding buraya geldiği zaman sana onu daha önce bir iki defa görmüşüm gibi bir tavır takındım. Aslında bu doğru değildi. Onu iyi tanıyordum. Hatta, seninle tanışmadan önce kendisine âşıktım da galiba. Zaten çok kişi Lawrence'e tutulur. Bir zamanlar onu çok beğenirdim. Hani şu romanlarda olduğu gibi... Ama dediğim gibi ressam bir zamanlar çok hoşuma giderdi.”

“Bunu bana neden söylemedin?” diye sordum.

“Bunun sebebini pek bilmiyorum. Fakat bazı bakımlardan tuhaf bir adamsın sen. Benden bir hayli büyük olduğun için, benim başkalarını

beğeneceğimi düşünüyorsun. Lawrence'la ahbaplık etmeme de bu yüzden sinirleneceğini sandım.”

Onun bana bir hafta önce bu odada söylediklerini hatırlayarak, mırıldandım. “Sırlarını saklamakta çok ustasın.”

“Evet. Bazı şeyleri saklamasını iyi bilirim. Bir bakıma bu hoşuma da gider.” Sesinde çocukça bir memnunluk vardı. “Fakat söylediklerim doğru. Onun Ann'la seviştiğini bilmiyordum. Bu yüzden de Lawrence'in bana neden aldırmadığını anlayamıyordum. Ben böyle şeylere alışık değilim.” Kısa bir sessizlik oldu. Griselda endişeyle sordu. “Beni anlıyorsun, değil mi, Len?”

“Evet” dedim. “Anlıyorum.”

“Ama gerçekten anlıyor musun?”

İmzasız mektubun yaptığı etkiden kolay kolay kurtulamadım. Bazı kirli şeyler etrafa bulaşırlar. Fakat diğer üç mektubu alarak evden çıktım. Galiba o üç yaşlı kadının kulağına da gelen yine aynı haberdi. Ama sonradan yanıldığımı anlayacaktım.

Yolumun Polis merkezinin önünden geçtiğini iddia edecek değilim. Ayaklarım beni kendiliklerinden oraya sürüklediler. Müfettiş Slack'in köşkten dönüp dönmediğini öğrenmek istiyordum.

Müfettiş dönmüştü. Hem de Gladys Cram'le birlikte. Kız, kurumla oturmuş, avaz avaz koruya bavul filan götürmediğini söylüyordu.

“O ihtiyar cadılardan birinin hiç işi kalmamış, gece vakti pencereden bakmış. Bu yüzden şimdi benimle uğraşıyorsunuz. O cinayet günü beni yolun ucunda gördüğünü söylediği zaman da yanılmıştı. Gündüz vakti böyle bir hataya düşen bir ihtiyar, gece daha da büyük yanlışlıklar yapar. Beni güneş ışığında tanımayan kadın ay ışığında nasıl tanır? Buradaki ihtiyar kadınların dedikoduculuğu da

bir felâket. Akıllarına gelen her şeyi söylüyorlar. Oysa ben yatağımda uyuyordum. Utanın, utanın.”

“Mavi Domuz hanının sahibi bavulun sizin olduğunu söylerse?”

“Öyle bir şey söylerse hata etmiş olur. Bavulun üzerinde isim yok. Hemen herkesin böyle bir çantası var. Hele zavallı adam tanınmış bir arkeolog.”

“Demek bize durumu açıklamaya yanaşmıyorsunuz, Miss Cram?”

“İtiraz ettiğim yok. Siz sadece bir hata yaptınız, işte o kadar. Siz ve dedikoducu Marple. Bundan başka bir tek kelime bile söyleyecek değilim. Artık yanımda bir avukat olursa konuşurum. Şimdi kalkıp gideceğim. Tabii beni tutuklayacaksanız o başka.”

Müfettiş cevap vereceği yerde ayağa kalkarak kıza kapıyı açtı. Miss Cram de başını şöyle bir sallayarak dışarı çıktı.

Slack tekrar koltuğa oturdu. “Takındığı tavır bu. Her şeyi inkâr ediyor. Tabii ihtiyar kadın da yanılmış olabilir. Hiçbir jüri mehtaplı bir gecede birini uzaktan tanıyabileceğine inanmaz. Sonra dediğim gibi Miss Marple’ın yanılmış olması ihtimali var.”

“Evet, var” dedim. “Fakat sanmıyorum. Miss Marple daima haklı çıkar. İşte bu yüzden onu pek sevmiyorlar.”

Müfettiş güldü. “Hurst de öyle söylüyor. Allah’ım, bu köyler!”

“Gümüş meselesi ne oldu?”

“Takımlar yerinde. Tabii bundan da o iki takımdan birinin sahte olduğu neticesi ortaya çıkıyor. Benham da iyi bir uzman var. Eski gümüşlerden çok iyi anlıyor. Ona telefon ettim. Adamı getirmesi için de araba yolladım. Hangi takımın sahte olduğunu öğreneceğiz. Hırsızlık yapıldı ya da sadece plan safhasında kaldı. Ama bizim

bakımımızdan ikisi de aynı kapıya çıkar. Hırsızlık, cinayetle kıyaslandığı zaman çok önemsiz biriyle adam hakkında bilgi ediniriz. Miss Cram'i onun için salıverdim.”

“Ben de bunun nedenini merak etmiştim” diye mırıldandım.

“Mr. Redding bakımından üzülüyorum. Hiç kimse polise onun kadar kolaylık göstermez.”

Güldüm. “Herhalde.”

Müfettiş, kararını verdi. “Kadınlar ortalığı çok karıştırıyor.” içini çekti. “Tabii. Archer'in üzerinde de durabiliriz.”

“Demek onu da biliyorsunuz?” Biraz şaşırmıştım.

“Tabii, efendim. Aklımıza ilk gelen o oldu. Bunun için o imzasız mektuplara da ihtiyacımız yoktu.”

Çabucak atıldım. “İmzasız mektuplar mı? Size imzasız mektup mu geldi?”

“Bu yeni bir şey değil, efendim. Günde düzinelerle mektup gelir bize. Evet, bize Archer'ı da haber verdiler. Sanki polis olayı kendi başına çözemezmiş gibi. Daha ilk andan itibaren şüpheler Archer'in üzerinde toplandı. Fakat adam o akşam üzeri arkadaşlarıyla olduğunu kanıtladı. Aslında bu önemli değil, Archer gibi bir adamın arkadaşları her şeye yemin edebilirler. Onların sözlerine inanılmaz. Biz bunu biliyoruz. Fakat halk bilmez. Jüri de ne yazık ki halkın arasından seçilir. Tabii Archer de ayrıca yemin eder.”

Gülümsedim. “Yani Archer, Redding gibi kolaylık gösterecek bir tip değil.”

“Öyle... “

“Fakat... Archer'in gerçekten katil olduğuna inanıyor musunuz?”

Adam, “Daha emin olmayı isterdim” diye itiraf etti. “Örneğin bir parmak izi. Ya da cinayet saatinde sizin o taraflarda görülmüş olmak. Archer'i böyle bir delil olmadan tutuklama tehlikesini göze alamayız. Archer ressamın evine de gitmiş. Fakat adam bunu annesini görmek için yaptığını iddia edecek tabii... Hayır ben yine Mrs. Lestrange'den kuşku ediyorum. Elime şantajla ilgili kesin bir delil geçseydi...”

Müfettiş Slack'dan ayrıldıktan sonra, önce Miss Hartnell'e gittim. Herhalde kadın pencereden dışarıyı gözlüyordu. Çünkü ben daha zili çalmadan kapıyı açarak, beni elimden yakaladı. Hızla içeri soktu. “Geldiğiniz için çok teşekkür ederim. Şöyle buyurun.”

Kümesten daha küçük bir odaya girdik. Miss Hartnell olağandan fazla ciddi bir tavırla kapıyı kapayarak, beni bir koltuğa oturttu. “Ben lafı ağzımda gevelemekten hoşlanmam. Böyle bir köyde konuşmaların etrafa ne kadar çabuk yayıldığını biliyorsunuz.”

“Maalesef biliyorum” diye cevap verdim.

“Size hak veriyorum. Kimse dedikodudan benim kadar nefret edemez. Ama ne yaparsınız? Cinayet günü Mrs. Lestrange'a uğradığımı ve onu evde bulamadığımı polise söylemem gerektiğini düşündüm. Görevimi yaptığım için bana teşekkür etmelerini beklemem. Sadece vazifemi yaptım. İnsan hayatta daima nankörlükle karşılaşıyor. Örneğin bu köydeki fakirler...”

Onun her zaman çektiği söyleve başlamasına engel olmak için hemen atıldım. “Evet, evet... Demek Müfettişe Mrs. Lestrange'a uğradığınızı söylediniz.”

“Evet. Ve adam bana teşekkür bile etmedi. Bilgi edinmek istediği zaman gerekli soruları soracağını söyledi. Son zamanlarda polislik mesleğine eskilerden farklı kimseler giriyor.”

“Belki... Bana bir şey mi anlatacaktınız?”

“Bu kez o terbiyesiz müfettişe yaklaşmamaya karar verdim.

Neticede bir rahip 'centilmen' sayılır. Daha doğrusu bazıları öyledir.”

Bu sınıfa beni de dâhil ettiği anlaşılıyordu. “Size ne şekilde yardım edebilirim?” diye başladım.

Miss Hartnell “Bu görevimi yerine getirme meselesi” diyerek dudaklarını büzdü. “Bütün bunları söylemeyi istemiyorum. Böyle şeyler hoşuma gitmez. Ama vazife, vazifedir.” Bekledim. Miss Hartnell sözlerine devam etti. Yüzü de kızarmıştı. “Anladığıma göre Mrs. Lestrange o sırada evde olduğunu iddia ediyormuş. Kapıyı da istemediği için açmadığından söz etmekteymiş. O da kendisini pek beğeniyor. Ben sadece bir vazife saydığım için ona uğramak zahmetine katlandım. Ve o bana böyle davrandı.”

Usulca, “Mrs. Lestrange hastaydı” dedim.

“Hasta mıydı? Saçma. Sizin dünyadan haberiniz yok, Mr. Clement. O kadının hiçbir şeyciği yok. Resmi Soruşturma'ya gelemeyecek kadar hastaymış! Laf! Raporu da Dr. Baydock yazmış. Kadın adamı küçük parmağında oynatıyor. Bunu bilmeyen yok. Eee, nerede kalmıştım?”

Bunu ben de bilmiyordum. Çünkü Miss Hartnell'in konuyu nerede bıraktığı, şikâyet ve çekiştirmeye hangi noktada başladığı kolay kolay anlaşılmaz.

“A, evet, Mrs. Lestrange'a o akşam üzeri uğradığımdan bahsediyorduk. Onun evde olduğunu iddia etmesi saçma. Çünkü ben kadının evde olmadığını biliyorum.”

“Nereden bilebilirsiniz?”

Miss Hartnell'in yüzü daha da kızardı. “Zili çaldım, kapıya vurdum” diye açıkladı. “Belki iki, belki de üç kez. Sonra birden aklıma zilin bozuk olabileceği geldi. Kartımı mektup kutusuna atmayı istemedim. Bu kabalık olacaktı. Belki benim birçok kusurum var ama kabalık bunlara dâhil değildir.” Bu şaşılacak sözleri gözünü kırpmadan söylemişti. Yüzü kızarmadan konuşmasına devam etti. “Evin arka tarafına geçerek, cama vurmayı düşündüm. Evin etrafında dolaşarak bütün pencerelerden içeri baktım. Evde kimse yoktu.”

Onun ne demek istediğini gayet iyi anlamıştım. Evin boş olmasından faydalanarak o korkunç merakını tatmine kalkışmış, evin etrafında dolaşarak bahçeyi incelemiş, camlardan içeri bakmıştı. Şimdi de bunu bana anlatıyordu. Benim bu hikâyeyi polisten daha büyük bir hoşgörüyle karşılayacağımdan emindi. “Bu olay kaçta oldu Miss Hartnell?” diye sordum.

Kadın, “Saat altıya geliyordu sanırım” dedi. “Oradan hemen buraya döndüm. Eve girdiğim zaman altıyı on geçiyordu. Mrs. Prothero da Dr. Stone'la Mr. Redding'i dışarıda bırakarak bana uğradı. Saat altı buçukta oldu bu. Onunla çiçek soğanlarından gözettik. Zavallı Mr. Prothero ise o sırada ölmüştü. Acımasız bir dünya bu.”

“Bazen de kötü bir dünya” diye mırıldanarak ayağa kalktım. “Bana anlatacaklarınız bu kadar mı?”

“Bunun önemli olabileceğini düşündüm.”

Başımı salladım. “Olabilir.” Miss Hartnell'in ağzımdan laf alma çabalarına aldırmayarak, oradan ayrıldım. Ondan sonra gittiğim Miss Wetherby beni telâşla karşıladı. “Ah, muhterem peder! Ne kadar iyisiniz! Çay içer misiniz? İçmek istemediğinizden gerçekten emin misiniz? Arkanıza bir yastık koyayım mı? Hemen geldiğiniz için

teşekkür ederim. Başkaları uğruna daima her güçlüğe katlanırsınız.” Kadın konuya girmeden önce böyle bir sürü laf söyledi. Ve nihayet, “Bu anlatacaklarımı çok emin bir yerden duydum” dedi.

Bizim köyde, 'çok emin bir yer' daima birinin hizmetçisidir. “Bunu size anlatanın kim olduğunu söylemeyecek misiniz?”

“Söz verdim, sevgili Mr. Clement. Ben sözlerin kutsal şeyler olduklarına inanırım.” Ciddi bir tavırla bana baktı. “Bu haberi bana küçük bir kuşun fısıldadığını söyleyebiliriz. Böylece işi de emniyete almış oluruz.”

İçimden, “Amma da saçma” demek geldi. Keşke bunu söyleseydim. Miss Wetherby'nin yüzünün ne hal alacağını görmek isterdim.

Miss Wetherby “Bu küçük kuş bana bilinen bir hanımı gördüğünü söyledi” dedi. “Tabii bu hanımın adını açıklamayacağız.”

“O da başka bir küçük kuş mu?” diye sordum.

Büyük bir hayretle Miss Wetherby'nin kahkahalar attığını gördüm. Sonra şakacı bir tavırla koluma vurdu. “Ah, muhterem peder o kadar yaramaz olmayın.” Kendisini topladıktan sonra sözlerine devam etti. “O bilinen hanım, nereye gidiyordu dersiniz? Kadın sizin eve giden yola saptı. Fakat daha önce dikkatle sağa sola bakındı. Hem de pek tuhaf bir tavırla. Kendisini görüp görmediklerini anlamaya çalışıyordu herhalde.”

“Ve o küçük kuş” diye sordum.

“O sırada balıkçıdaydı. Dükkânın üzerindeki odada oturuyordu.”

İşte böylece hizmetçilerin izin günlerinde nereye gittiklerini öğrenmiş oluyordum. Nedense hiçbiri de açık havada dolaşmaktan hoşlanmazlar.

Miss Wetherby esrarlı bir tavırla öne doğru eğildi. “Saat altıya doğru olmuş bu.”

“Hangi gün?”

Miss Wetherby birdenbire bağırdı. “Cinayet günü tabii! Bunu söylemedim mi?”

“Ama ben anladım. Peki hanımın adı.”

İhtiyar kız, başını birkaç kez salladı... “L harfiyle başlıyor bu.”

Miss Wetherby'nin sözlerinin sonuna gelmiş olduğunu anlayarak ayağa kalktım. O, üzüntüyle, “Polisin beni sorguya çekmesine engel olursunuz, değil mi?” diyerek elimi iki avucunun arasına hapsetti. “Böyle şeylerden hoşlanmam. Hele hâkimin karşısında ayakta durmaktan hiç.”

“Özel olaylarda tanığın oturmasına izin veriyorlar” diye başımı sallayarak oradan kaçtım.

Sıra Mrs. Price Ridley'deydi. Kadın bana haddimi hemen bildirdi. Soğuk bir tavırla elimi sıktıktan sonra, “Polis işine karışmak niyetinde değilim” dedi. “Bunu anlıyorsunuz tabii? Diğer taraftan açıklanması gereken bir olayla karşı karşıyayım. Bunu ilgili makamlara bildirmek şart.”

“Bu Mrs. Lestrange'le ilgili mi?” diye sordum.

Kadın soğuk soğuk bana baktı. “Neden olsun?”

Doğrusu verecek cevap bulamadım.

“Bu olay basit” diye sözlerine devam etti. “Hizmetçim Clara, bahçe kapısının önünde duruyormuş. Oraya hava almak için çıktığını söylüyor ama ben buna pek inanmıyorum. Herhalde balıkçının çırağını bekliyordu. O küstah serseriyi. Çırak on yedi yaşına geldiği

için her kıza takılabileceğini sanıyor. Her ne hal ise... Clara kapıda duruyormuş, birinin aksırdığını duymuş.”

“Evet” diyerek bekledim.

“İşte bu kadar. Bizim hizmetçi birinin aksırdığını duymuş. Bana eskisi kadar genç olmadığımı, bir hata yaptığımı da söylemeyin. Aksırık sesini duyan hizmetçim. O da henüz on dokuz yaşında.”

“Fakat” dedim. “Kız aksırık sesi duyarsa ne olur?”

Mrs. Price Ridley aptal olduğum için bana çok acıdığını belirten bir tavırla baktı. “Hizmetçim o aksırık sesini cinayet günü sizin evde kimsenin olmadığı bir saatte duymuş. Herhalde katil fidanların arasına saklanmış, fırsat kolluyordu. Artık soğuk almış bir adamı yakaladınız mı, mesele tamam.”

“Ya da saman nezlesi olan birini” diye mırıldandım. “Fakat bu esrar kolaylıkla çözülebilir, Mrs. Price Ridley. Bizim hizmetçi Mary başını üşütmüş. Hatta sık sık burnunu çekmesi hepimizin de sinirini bozmaya başladı. Herhalde hizmetçiniz onun aksırığını duydu.”

Mrs. Price Ridley kesin bir tavırla, “Aksıran bir erkekmiş” dedi. “Sonra sizin hizmetçinin aksırdığı bizim bahçe kapısından duyulmaz.”

Atıldım. “Sizin bahçe kapısından benim çalışma odasında oturan birinin aksırdığı da duyulmaz. Buna ihtimal vermiyorum.”

Kadın, homurdandı. “Size katilin fidanların arasına saklanmış olabileceğini söyledim. Herhalde hizmetçim kapıdan çekildikten sonra da sizin eve girdi.”

“Bu mümkün.” Ona hak verirmiş gibi bir tavır takınmaya çalıştım ama Mrs. Price Ridley birdenbire bana öfkeyle baktı.

“Ben dinlenilmemeye alışığım. Fakat şunu da söylemek isterim. Tenis raketini prese koymadan çimlerin üzerine atmamak gerekir.” Hücumun nedenini anlayamamıştım. Şaşkın şaşkın baktım. Kadın, “Belki, siz bu fikirde değilsiniz” dedi.

“Hayır, hayır... Aynı fikirdeyim.”

“Buna memnun oldum, işte söylemek istediklerimin hepsini söyledim. Artık bu olayla hiçbir ilgim kalmadı.” Arkasına yaslanarak gözlerini kapattı. Ona teşekkür ederek, dışarı çıktım.

Kapıda hizmetçi kıza hanımının sözlerinden söz ettim. Clara, “Evet, efendim” dedi. “Gerçekten bir aksırık duydum. Hem o öyle sıradan bir aksırık da değildi...”

Eve doğru giderken birdenbire eski bir arkadaşımı ziyaret etmeye karar verdim. Ayinden önce zamanım vardı. Baydock'un evine gittim. Doktor beni kapıda karşıladı. Yine çok yorgun ve endişeli bir hali vardı. Nedense bu cinayet onu bayağı ihtiyarlatmıştı.

“Seni gördüğüme sevindim” dedi. “Ne haberler var?”

Ona Stone olayını anlattım.

“Demek adam usta bir hırsızmış” diye mırıldandı. “Bu birçok şeyi aydınlatıyor. Adam, arkeoloji konusunda bir hayli kitap okumuştu herhalde. Fakat zaman zaman bazı hatalar yapıyordu. Herhalde Prothero onu bir keresinde yakaladı. Çıkan kavgayı hatırlıyorsun, değil mi? Kız hakkında ne düşünüyorsun? O da Stone'un ortağı mı?”

“Bu konuda henüz bir karar verilmedi. Bence kız masum.” ilâve ettim. “Gladys Cram budalanın biri.”

“Hiç de değil. Miss Gladys Cram bir hayli kurnaz. Ayrıca çok da sağlam. Bizim meslektaşların başına dert olacaklardan değil.”

Baydock'a Hawes için endişelendiğimi, onun bir yere gidip bir süre dinlenmesini istediğimi söyledim.

Doktorun tavırları değişti. Benden bir şeyler saklıyormuş gibi bir hali vardı şimdi. “Evet, en iyisi bu olur. Zavallı.”

“Ondan hoşlanmadığını sanıyordum.”

“Pek hoşlanıyorum sayılmaz. Fakat ben sevmediğim çok kişiye acırım.” Bir an durdu. Sonra ilâve etti. “Prothero'ya bile acıyorum. Zavallı... kendisini seven hemen hiç yoktu. Kendinden çok emindi, dünyada onun kadar doğru bir insan daha olmadığına inanırdı. Bu yüzden de sevilmezdi tabii. Daima öyleydi Prothero. Gençliğinde bile.”

“Onu gençken tanıdığını bilmiyordum.”

“Tanırdım. Westmoremand'de oturuyordu. Benim de yakında bir muayenehanem vardı. Yıllar önce. Hemen hemen yirmi sene önce.”

İçimi çektim. Yirmi yıl önce Griselda beş yaşındaydı. Zaman çok tuhaf bir şey...

“Bana söylemek istediklerin bu kadar mıydı, Clement?”

Hayretle başımı kaldırdım. Baydock beni dikkatle süzüyordu. “Bir şey daha var değil mi?”

Başımı salladım. Oraya ilk geldiğim zaman henüz kararımı vermemiştim. Fakat konuşmak niyetindeydim. Baydock'u severim. Çok iyi bir insandır. Anlatacaklarımın doktora faydası olacağını sanıyordum. Ona, Miss Hartnell'le Miss Wetherby'nin anlattıklarını tekrarladım.

Sözlerim bittikten sonra Baydock bir süre konuşmadı. Sonra, “Bu doğru Clement” diye mırıldandı. “Mrs. Lestrange'i elimden geldiği

kadar korumaya çalıştım. Aslında o benim eski arkadaşlarımdandır. Fakat ona yardıma çalışmamın tek nedeni bu değil. Verdiğim o rapor sandığın gibi uydurma bir şey değildi.” Durdu ve sonra ciddi bir tavırla ekledi. “Bu ikimizin arasında kalacak, Clement. Mrs. Lestrange ölümün eşiğinde.”

“Ne?”

“Ölüyor o. En fazla bir ay yaşar. Şimdi onu polisin sorgu ve suallerinden neden korumaya çalıştığımı anladın mı?” Devam etti. “O cinayet akşamı bu yola saptığı zaman buraya, bana geliyordu.”

“Bunu neden daha önce söylemedin.”

“Dedikoduya sebep olmak istemedim. Herkes benim altıyla yedi arası hasta kabul etmediğimi biliyor. Fakat bana inan, Mrs. Lestrange o akşam buradaydı.”

“Fakat seni almaya geldiğim zaman burada değildi. Yani ceset bulunduktan sonra...”

“Orası öyle.” Baydock'un yine endişeli bir hali vardı. “Mrs. Lestrange buradan ayrılmıştı. Biriyle randevusu vardı.”

“Neredeydi bu randevu? Kendi evinde mi?”

“Bilmiyorum, Clement. Şerefim üzerine yemin ederim ki bilmiyorum.”

Ona inandım fakat... “Ya masum bir insan asılırsa?”

Başını salladı. “Hayır. Prothero'nun öldürülmesi yüzünden hiç kimse asılmayacak. Bana inan. Bunu yapamazdım.” Fakat sesinden bundan emin olduğu da belliydi. Tekrarladı. “Hiç kimse, asılmayacak.”

“O Archer denilen adam...”

Eliyle sabırsızca bir işaret yaptı. “Archer, tabancanın üzerindeki parmak izlerini silecek kadar akıllı değildi.”

Şüpheyle, mırıldandım. “Belki... “

Sonra aklıma bir şey geldi. Bavulu aradığım sırada koruda kahverengi kristalimsi bir şey bulmuştum. Aslında bunun üzerinde bile durmamış, fakat cebime atmıştım nedense. Biraz önce cebimi yoklarken elime geçmişti bu. Kristali çıkararak ona uzattım. “Bu nedir?”

“Hım...” Tereddüt etti. “Pikrik aside benziyor. Nereden buldun?”

“Bu Sherlock Holmes'un sırrı” dedim.

Güldü.

“Pikrik asit nedir?” diye sordum.

“Patlayıcı bir maddedir.”

“Bunu biliyorum. Ama bu başka bir işe de yarar değil mi?”

Başını salladı. “Evet. Yanıklara sürülür, iyi bir ilâçtır.”

O akşam kilisede kürsüye çıkarken tuhaf duyguların etkisindeydim. Nedense içerisi iyice kalabalıktı. Herhalde köy halkı son dedikoduları öğrenmek için kalkıp gelmişti. Baydock da oradaydı. Bu olağan şeylerden değildi. Lawrence Redding de sıralardan birinde oturuyordu. Hawes'un ressamın yanında olduğunu görünce bayağı şaşırdım. Ann Prothero her zamanki yerindeydi. Lettice'i fark edince şaşkınlığım büsbütün arttı. Gladys Cram bir kenarda kurumla oturuyordu. En dipteki gölgenin Mrs. Lestrange olduğuna karar verdim. Mrs. Price Ridley, Miss Hartnell, Miss Wetherby ve Miss Marple’ın da kilisede olduklarını söylememe gerek yok herhalde.

O akşam ister istemez içimden geldiği gibi konuşacaktım.

Ağır ağır konuyu bildirdim. “Dürüstleri değil, günahkârları tövbeye çağırıyorum.” Bunu iki defa tekrarladım. Sesim beni bile şaşırttı. Len Clement'in o basit sesi değildi bu. Ön sırada oturan Griselda'yla Dennis'in hayretle başlarını kaldırarak bana baktıklarını gördüm.

Bir an soluğumu tuttum. Ondan sonra da kendimi kapıp koyuverdim. “Size söylüyorum.” Bu sözleri her tekrarlayışımda, cemaatten bir inilti yükseliyordu adeta.

Vaazımı şu dokunaklı sözlerle bitirdim.

“Belki de bu gece ruhunuzu sizden isteyecekler...”

Acayip bir haldi bu. Eve döndüğümüz zaman yine her zamanki sakin ve sessiz Len Clement'tim. Griselda'nın renginin iyice uçmuş olduğunu derhal fark ettim.

“Len” dedi. “Bu gece bayağı korkunçtun. Bu...bu hiç hoşuma gitmedi. Şimdiye kadar senin böyle vaaz ettiğini hiç duymadım.”

“Bir daha da duyacağını sanmıyorum.” Bitkin bir tavırla kanepeye çöktüm. İyice yorulmuştum.

“Neden öyle konuştun?”

“Bilmem... Birdenbire çıldırdım sanırım.”

“Yani, ortada özel bir neden yoktu. Öyle mi?”

“Ne demek özel bir neden?”

“Hiç merak ettim de. Hiç beklenmedik bir şekilde konuştun. Biliyor musun, zaman zaman seni hiç de iyi tanımadığımı düşünüyorum.”

Mary izinli olduğu için soğuk yemekler konulmuş sofranın başına geçtik.

Griselda “Sana bir mektup geldi” dedi. “Holdeki masada. Dennis getiriver.”

O akşam pek sessizleşmiş olan yeğenim bu isteği yerine getirdi. Zarfı alır almaz inledim. Bunun üzerinde, 'Acele elden' yazılıydı. “Bu Miss Marple'dan olmalı. Geriye başka hiç kimse kalmadı.”

Bu tahminimde yanılmamıştım.

“Sevgili Mr. Clement,

Aklıma gelen bir iki şeyi sizinle görüşmeyi istiyorum. Hepimizin de bu acı esrarı çözmek için elimizden geleni yapması gerektiğine inanıyorum. Eğer sizce bir sakıncası yoksa dokuz buçukta gelecek ve çalışma odanızın camlı kapısını vuracağım. Belki sevgili Griselda da bize gelip yeğenimi eğlendirmek zahmetine katlanır. Mr. Dennis de tabii. Eğer sizden bir haber çıkmazsa onları bekleyecek ve sonra da size geleceğim.

Selamlar.

Jane Marple.”

Pusulayı Griselda'ya verdim. Neşeyle, “Pekâlâ” diye güldü. “Gidelim bari. Pazar akşamı evden yapılmış likörden bir iki kadeh içmek insana iyi gelir. Mary'nin muhallebisi insanın içini kapatıyor. Cenaze levazımatçısından alınmış bir şey gibi bu.”

Bu davet Dennis'in pek hoşuna gitmemişti. “Durum senin için iyi. Kitaplardan, sanattan söz edebiliyorsun. Ama ben sizi dinlerken kendimi pek aptal buluyorum.”

Griselda sakin sakin, “Bu da senin için iyi bir şey” diye cevap verdi. “Böylece haddini bilirsin. Ayrıca Raymond West'in iddia ettiği kadar zeki bir adam olduğunu da hiç sanmıyorum.”

“Çoğumuz da öyleyizdir” dedim.

Yemekten sonra Griselda'yla Dennis, Raymond West'i eğlendirmeye gittiler. Miss Marple da tam dokuz buçukta çalışma odama geldi. Omzuna yün bir şal almıştı. Pek zayıf nahif, bir hali vardı. Onu koltuğa oturttum. Kendim de karşısına geçtim. Birbirimize baktık. Miss Marple utangaç bir tavırla gülümsedi.

“Herhalde bütün bu olayların beni neden bu kadar ilgilendirdiğini düşünüyorsunuz. Belki bunun bir kadına yakışmayacak bir şey olduğu fikrindesiniz. Hayır, rica ederim... Bırakın da açıklayayım.” Bir an durdu. Yanakları iyice kızarmıştı, “insan böyle küçük bir köyde oturunca kendisine bir eğlence, bir meşgale arıyor. Benim uğraşım da insanların karakteridir. Bu hem çok değişik, hem de çok ilgi çekici bir konu. Ben de insanları inceleye inceleye onları birtakım sınıflara ayırdım.”

“Beni korkutuyorsunuz” dedim. “Mikroskopun altına konulmuş gibi hissediyorum kendimi.”

Miss Marple gülümsedi. “Tabii bütün bunları Albay Melchett'e söylemeye çekinirim. O çok otoriter bir adam. Müfettiş Slack'e gelince... O da tıpkı bir ayakkabıcıdaki tezgâhtara benziyor. Siz kahverengi deri ayakkabı istiyorsunuz, o ise elinde var diye size siyah rugan potin satmaya kalkıyor.” Gerçekten Slack bundan daha güzel bir şekilde tarif edilemezdi. Miss Marple devam etti. “Sizin cinayet konusunda Müfettiş Slack kadar bilginiz olduğundan eminim, Mr. Clement. Sizinle baş başa verdiğimiz takdirde...”

“Bilmem ki” diye mırıldandım, “için için herkes keşfedilmemiş bir Sherlock Holmes olduğuna inanır.” Sonra ona o akşam üzeri gelen üç mektubu, Ann'ın bulduğu yüzü parçalanmış portreyi, Miss Cram'in

polise karşı takındığı tavrı ve koruda bulduğum kahverengi kristal hakkında edindiğim bilgiyi anlattım.

Miss Marple “Son zamanlarda faydası olur diye Amerikan dedektif romanları okumaya başladım” dedi.

“Onlarda pikrik asitten söz ediliyor mu?”

“Korkarım hayır. Fakat aklıma bir hikâye geldi. O romanların birinde adamın vücuduna pikrik asit ve lanolinden yapılmış bir merhem sürerek zehirliyorlardı.”

İçimi çektim. “Ama burada hiç kimse zehirlenmedi...” Sonra ona uzun süreden beri sormak istediğim bir soruyu sordum. “Miss Marple kimden kuşku ediyorsunuz? Bir keresinde yedi aday olduğunu söylemiştiniz.”

Miss Marple dalgın dalgın mırıldandı. “Öyle... Sanırım hepimiz başka başka kimselerden kuşkulanıyoruz. Bu belli bir şey zaten.” Bana kimden kuşku ettiğimi sormadı. “Mesele şu: her şeyin açıklanması gerek. Hem de uygun bir şekilde. Eğer varsayımınız bütün gerçeklere uyuyorsa o zaman doğru yoldasınız demektir. Fakat bu da çok güç. Eğer o pusula olmasaydı...”

Şaşkın şaşkın mırıldandım. “O pusula mı?”

“Evet. Size başlangıçta da söyledim ya. O pusula altıyı otuz beş geçe yazıldı. Sonra da katil tepeye 6.20 yazdı.”

Miss Marple bana doğru eğildi. “Öyle de olsa yine bir tuhaflık var. Mrs. Prothero o akşam gelip bu camlı kapıdan içeri baktı. Fakat kocasını göremedi.”

“Çünkü adam yazı masasının başındaydı.”

“İşte tuhaf olan da bu. Çünkü o zaman altıyı yirmi geçiyordu. Fakat biz adamın o saatte böyle bir pusula yazmayacağına, bunu ancak altı buçukta yazdığına karar vermiştik. O halde Prothero o sırada neden yazı masasının başındaydı?”

“Bu hiç aklıma gelmemişti” dedim.

“Mr. Clement, olayı tekrar gözden geçirelim. Ann Prothero camlı kapıdan içeri bakıyor ve kocasını göremiyor. Odanın boş olduğunu düşünüyor. Böyle düşünmeseydi herhalde ressamla buluşmak için atölyeye gitmezdi. Demek ki odada çıt çıkmıyordu. O zaman üç ihtimalle karşılaşırız.”

“Yani... “

“Bir, Prothero ölmüştü bile. Ama sanmıyorum. Çünkü o zaman ya ben ya da Ann silah sesini duyardık. İki, Prothero yazı masasının başındaydı ama sonradan bulunan pusulayı değil, başka bir şey yazıyordu. Üç...”

“Evet?”

“Ann Prothero haklıydı. Odada kimse yoktu.”

“Yani Prothero içeri alındıktan sonra tekrar sokağa çıktı ve biraz sonra yeniden mi döndü?”

“Evet.”

“Peki ama bunu neden yapsın?”

Miss Marple şaşkın bir tavırla ellerini iki yanına açtı. “Bilmem...” Sonra hafifçe içini çekerek ayağa kalktı. “Artık gideyim. Sizinle bu kısa konuşmayı yaptığım için çok memnunum.”

“Doğrusu ben işin içinden çıkamayacağıma inanmaya başladım.”

“Yok canım, öyle demeyin. Bence bir tek varsayım bütün olaylara gayet iyi uyuyor. Tabii bir tek hadisenin rastlantı olduğunu kabul edersek. Birden fazla rastlantıya imkân yok... Ah, o pusula tamamıyla bambaşka bir şey olsaydı...” İçini çekerek başını salladı. Camlı kapıya doğru yürürken dalgın dalgın oradaki sehpanın üzerinde duran bitki halli çiçeğe dokundu. “Biliyor musunuz, Mr. Clement. Buna daha sık su verilmesi gerekir. Zavallıcığın suya çok gereksinmesi var. Galiba çiçeklere Mary bakıyor.”

“Mary her işe nasıl bakıyorsa” diye cevap verdim. “Çiçeklere de öyle bakıyor. Griselda ise kızı terbiyeye kesinlikle yanaşmıyor. Biliyor musunuz, Mary geçen gün çıkmaya kalkıştı.”

“Ya? Ben kızın ikinize de bağlı olduğunu sanıyordum.”

“Doğrusu böyle bir şeyin hiç farkına varmadım” diye mırıldandım. “Ama Mary o gün Lettice Prothero'ya kızmış. Bizimle Resmi Soruşturma'dan öfkeyle dönmüş ve Lettice'i burada bulmuş. Onunla tartışmışlar.”

Miss Marple “Ah” dedi. Tam kapıdan çıkacakken durakladı. Yüzünde birtakım tuhaf ifadeler birbirini izledi. “Hay Allah! Ne aptalmışım. Demek mesele buydu.”

“Miss Marple... Ne var?”

Endişeli bir çehreyle bana baktı. “Hiç, hiç. Aklıma bir şey geldi. Gidip evde bazı şeyleri iyice düşüneceğim. Doğrusu çok aptallık ettim.”

Nezaketle gülümsedim. “İşte buna inanmam.” Onu kapıdan çıkararak çim sahadan geçirdim. “Birdenbire aklınıza ne geldi? Bunu bana söyleyecek misiniz?”

“Şimdilik söylememem daha doğru olur. Çünkü hâlâ yanılmış olma ihtimalim var. Ama sanmıyorum. İşte, bahçe kapıma da geldik. Beni uğurladığınız için teşekkür ederim.”

O kapıdan içeri girerken sordum. “Pusula hâlâ bir engel teşkil ediyor mu?”

Bana dalgın dalgın baktı. “Pusula mı? Hayır, o aslında gerçek bir mektup değildi. Zaten ben de daima öyle düşündüm. İyi geceler, Mr. Clement.”

Arkasından hayretle bakakaldım. Ne düşüneceğimi bilemiyordum. Eve döndüm. Holde duraklayarak, Miss Marple'ın sözlerini incelemeye devam ettim. Ama bence bunların hiçbir anlamı yoktu.

Aynı anda kapı çalınmaya başladı. İlerledim. Posta kutusuna bir mektup atılmıştı. Kapının bu yüzden çalındığım düşünerek zarfı aldım. Fakat zil hâlâ çalıyordu. Mektubu cebime sokarak, ön kapıyı açtım. Gelen Melchett'ti.

“Merhaba Clement. Arabayla şehirden dönüyordum. Size uğrayıp bir içkinizi içeyim dedim.”

“Çok iyi etmişsiniz. Çalışma odama geçelim.”

Kütüphaneden viski şişesini çıkararak, iki bardağa doldurdum. Melchett sırtındaki deri ceketi bir tarafa atarak, şöminenin önünde durdu. “Size bir haberim var, Clement. Çok şaşacağınız bir şey bu. Neyse bunu şimdilik bir tarafa bırakalım. Burada durum nasıl? Yaşlı kadınlar hâlâ iz üzerindeler mi?”

“Evet. İçlerinden biri esrarı çözdüğünden de emin.”

“Dostumuz Miss Marple mı?”

“Evet. Dostumuz Miss Marple.”

“Onun gibi kadınlar her şeyi bildiklerini sanırlar.” Melchett viskisinden bir yudum aldı. “Zaman zaman acaba katil Archer mı, diye düşünüyorum. Prothero onunla çok uğraşmıştı. İki adam birbirlerine düşmandılar. Prothero öyle merhametli bir insan değildi.”

“Evet” dedim. “Acımasız bir adamdı.”

Melchett “Halbuki insanın biraz anlayışlı ve hoşgörülü olması gerekir... Tabii kanun kanundur ama bir insana kendisini savunma hakkını tanımak da lâzımdır. Ama Prothero bunu hiçbir zaman yapmazdı.”

“Üstelik” diye mırıldandım. “Bununla da övünürdü.” Kısa bir sessizlik oldu. Sonra sordum. “O şaşılacak haber neydi?”

“Gerçekten şaşılacak bir şey bu. Prothero'nun öldürüldüğü sırada yazdığı o yarım kalmış pusulayı hatırlıyor musunuz?”

“Evet.”

“Ona, 6.20'yi başka birinin ekleyip eklemediğini anlamak için bir uzmana gösterdik. Uzman ne neticeye vardı, biliyor musunuz? O pusulayı da Prothero yazmamış.”

“Yani mektup sahte mi?”

“Sahte ya! 6.20'yi başka birinin yazmış olması ihtimali var. Ama bu konuda kesin bir şey söyleyemiyor uzman. Saat değişik mürekkeple yazılmış. Pusula ise sahte. Prothero yazmamış onu.”

“Hayret...” Birdenbire aklım başıma geldi. “Sahi, Ann Prothero bir ara yazının kocasınınkine hiç benzemediğini söylemişti. Fakat ben buna aldırmadım. Kadınların daima böyle saçma sapan sözler söylediklerini düşündüm.” Melchett'le birbirimize baktık. Ağır ağır, “Tuhaf” dedim. “Miss Marple bu akşam pusulada bir gariplik olduğundan söz ediyordu.”

“Hay Allah! Kadın cinayeti kendisi işleseydi ancak bu kadar bilgi sahibi olurdu.”

Telefon çalmaya başlamıştı. Uzanarak kulaklığı kaldırdım. “Ben Len Clement. Kiminle konuşuyorum.”

Tuhaf, tiz ve heyecanlı bir ses duydum. “İtiraf etmek istiyorum !”

“Alo” dedim. “Alo... Santral, konuşmayı kestiniz. Hangi numaradan telefon ediliyordu?”

Yorgun bir ses, “Bilmiyorum” diye cevap verdi. “Rahatsız edildiğiniz için özür dilerim.”

Telefonu kapayarak Melchett'e döndüm. “Biri daha katil olduğunu itiraf ettiği takdirde çıldıracağınızı söylemiştiniz.”

“E?”

“Biri böyle bir itirafta bulunacaktı ama konuşma kesildi.”

Melchhett, telefona atıldı. “Santralle konuşurum.”

“İyi olur. Ben gidiyorum. Telefondaki sesi tanıdığımı sanıyorum.”

Köy yolundan telâşla ilerledim. Saat on bir olmuştu. Hawes'un odasında ışık olduğunu görerek kapıyı çaldım. Neden sonra Hawes'un ev sahibesi kapıyı aralayarak, kuşkuyla dışarıya baktı. “A, Mr. Clement'miş.”

“Merhaba” dedim. “Hawes'u görmek istiyorum. Odasında ışık olduğuna göre henüz yatmamış olacak.” “Belki... Onu akşam yemeğini verdikten sonra bir daha görmedim. Sokağa çıktığını sanmıyorum. Odasında sessiz sedasız oturuyor.”

Başımı salladım. Kadının yanından geçerek çabucak yukarı çıktım. Hawes'u oturma ve yatak odası ikinci kattaydı. Oturma odasına girdim. Hawes şezlonga uzanmış uyuyordu. Girişim onu

uyandırmadı. Yanındaki masada boş bir kaşe kutusu ve yarıya kadar su dolu bir bardak duruyordu.

Yerde, ayağının dibinde buruşuk bir kâğıt vardı. Bunu alarak düzelttim.

“Sevgili Clement...” Mektubu sonuna kadar okudum. Sonra acı acı bağırarak, kâğıdı cebime tıktım ve Hawes'in üzerine eğildim. Ona dikkatle baktıktan sonra yardımcımın dirseğinin dibindeki telefona uzandım. Santrale evimin numarasını verdim. Melchett hâlâ telefonun nereden edildiğini anlamaya çalışıyordu galiba. Çünkü santral bana telefonun meşgul olduğunu haber verdi. Onlara beni aramalarını söyleyerek, ahizeyi yerine bıraktım.

Hawes'in mektubunu tekrar okumak için elimi cebime soktum. Kâğıtla beraber o gece eve gelen zarf da çıktı. İğrenç bir şekilde aşina geldi bana bu. O akşam üzeri gelen imzasız mektuptaki yazıyı tanımıştım. Zarfı açtım. Mektubu bir kez okudum. Sonra bir kez daha. Ancak ondan sonra o cümlelerin anlamını kavrayabildim. Bunu tam üçüncü kez okumaya başladığım sırada telefon çaldı. Rüyada gibi uzanarak, ahizeyi aldım. “Alo?”

“Alo?”

“Melchett siz misiniz?”

“Evet. Neredesiniz. Demin nereden telefon edildiğini öğrendim...”

“O numarayı biliyorum.”

“İyi, iyi. Şimdi oradan mı konuşuyorsunuz?”

“Evet.”

“O itiraf meselesi ne oldu?”

“İtiraf bende.”

“Yani katili yakaladınız mı?”

Delice bir arzuya kapıldım. Bir Hawes'a, bir buruşuk kâğıda baktım. Sonra da o imzasız mektuba. Üzerinde eczacı Cherubim'in adı olan boş ilâç kutusunu süzdüm. Bir alelade konuşmayı hatırladım. Sonra bütün irademi kullandım. “Bilmiyorum... Siz hemen gelin.” Melchett'e adresi verdim.

Sonra Hawes'un karşısındaki koltuğa oturarak düşünmeye başladım. Bunu yapmak için ancak iki dakikam vardı, iki dakika sonra Melchett orada olacaktı.

İmzasız mektubu üçüncü kez okudum. Sonra da gözlerimi kapayarak düşünmeye başladım.

Melchett kapıdan girerken ben de gözlerimi açarak doğruldum. Polis Müdürü uyumakta olan Hawes'a baktıktan sonra bana döndü. “Nedir bu Clement? Ne anlama geliyor?”

Elimdeki mektuplardan birini seçerek Melchett'e uzattım. O bunu yüksek sesle okudu.

“Sevgili Clement,

Söyleyeceğim şey bir hayli kötü. Onun için bunu yazmayı tercih ediyorum. Bu meseleyi daha sonra görüşürüz. Bu son tuhaf olaylarla ilgili. Korkarım suçluyu iyice anlamış bulunuyorum. Bundan eminim. Bir kiliseye mensup papazı suçlamak hiçbir şey değil ama görevimin ne olduğunu gayet iyi biliyorum. Bu herkese bir ibret dersi olmalı...”

Melchett bir soru sorarmış gibi bana baktı. Mektup orada karışık bir çizgi halini almıştı. Çünkü ölüm bunun yazarını bulmuştu.

Melchett derin bir nefes alarak, Hawes'a baktı. “Demek mesele bu? Üzerinde bile durmadığımız bu adam... Pişmanlık yüzünden itirafa kalkıştı.”

“Son zamanlarda hali çok tuhaftı” dedim.

Birdenbire Melchett hızla atılarak Hawes'u omuzlarından yakaladı. Onu iyice sarstı. “Bu adam uyumuyor, ilâç almış galiba!..” Gözleri boş kutuya takıldı. “O...”

Başımı salladım, “öyle sanıyorum. O ilâçları bana geçen gün gösterdi. Baydock'un dozu fazla kaçırmamasını tembih ettiğinden söz etti. Zavallı kurtuluşu bu ilâçta buldu. Onun hakkında hüküm veremeyiz.”

Fakat Melchett Polis Müdürüydü. O katili yakalamıştı. Onun asılmasını da istiyordu. Doğru telefona koştu. Baydock'un numarasını istedi. “Alo, alo? Hemen Hawes'un evine gelin... Çabuk... Ne? Yanlış numara mı? Affedersiniz.” Öfkeyle telefonu kapattı. Neyse santral bu sefer doğru numarayı verdi. “Baydock siz misiniz? Ben Melchett Hemen Hawes'un evine gelin. Adam fazla dozda ilâç almış. Çabuk olun, çabuk.” Almacı yerine bırakarak sabırsız bir tavırla odada bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı. “Neden doktoru hemen çağırmadınız, Clement? Herhalde çok şaşaladınız.” Neyse ki Melchett'in aklına herkesin kendisi gibi düşünmediği hiç bir zaman gelmez. “Mektubu nerede buldunuz?”

“Yerde. Ayağının dibinde.”

“Acayip bir durum. O ihtiyar kadın bulduğumuz pusulanın yanlış olduğunu iddia etmekte çok haklıymış. Bunu nasıl anladı acaba? Fakat Hawes o pusulayı neden ortadan kaldırmadı? Dünyanın en tehlikeli delili bu.”

“İnsanlar bazen acayip şeyler yapıyorlar.”

“Yapmasalardı katilleri hiçbir zaman yakalayamazdık zaten. Muhakkak er geç bir budalalık yaparlar. Clement, bitkin haldesiniz. Bu sizin için ağır bir darbe oldu sanırım.”

“Öyle. Dediğim gibi Hawes'un hali son zamanlarda bir acayipti. Ama hiç bir zaman onun...”

“Bu kimin aklına gelirdi? A, bir araba sesi geldi galiba?” İlerleyerek, pencereyi açtı. “Evet, Baydock geldi.”

Bir dakika sonra doktor içeri girdi. Melchett ona durumu çabucak anlattı. Baydock öyle hislerini belli eden bir adam değildir.

Sadece kaşlarını kaldırdı. Başını sallayarak Hawes'un yanına gitti. Yardımcımın nabzını yokladı. Göz kapaklarını kaldırarak dikkatle baktı. Sonra Melchett'e döndü. “Onu darağacı için kurtarmamı mı istiyorsunuz? Adam ölmek üzere. Elimden geleni de yapsam yine de ümit pek az. Bilmiyorum Hawes'u kurtarabilecek miyim?

“İmkânı olan her şeyi yapın.”

“Pekâlâ.” Baydock, Hawes’a çabucak bir iğne yaptı. Sonra da doğruldu. “En iyisi onu Benham'daki hastaneye kaldırmak. Bana yardım edin de onu arabama bindirelim.”

Melchett de ben de yardıma koştuk... Baydock direksiyona geçerken omzunun üzerinden seslendi. “Onu asamayacaksınız, Melchett.”

“Yani kurtulamayacak mı?”

“Belki kurtulur, belki kurtulmaz. Ama ben bunu kastetmedim. Kurtulsa bile aslında bu zavallı yaptıklarından sorumlu değildi. Mahkemede de bu hususta tanıklık edeceğim.”

Tekrar yukarı çıkarken Melchett sordu. “Baydock ne demek istedi?”

Ona Hawes'un 'uyku hastalığı' geçirmiş olduğunu anlattım.

“Son zamanlarda her kötü harekete bir kulp takıyorlar. Bir bu eksikti... Neyse şimdi odayı arayalım...”

Tam o sırada çok şaşılacak bir şey oldu. Kapı açılarak içeri Miss Marple girdi. Yüzü kıpkırmızıydı. Bizim fena halde şaşaladığımızı da fark etti tabii. “Özür dilerim... Özür dilerim... Fakat Mr. Hawes'un hastalandığını duyunca belki yardıma ihtiyacınız olur diye kalkıp geldim.”

Melchett alaylı alaylı, “Teşekkür ederiz” diye mırıldandı. “Fakat Hawes’ın hastalandığını nereden öğrendiniz?”

“Telefondan. Baydock'a telefon ediyorum diye bizim evi açtı, Mr. Melchett. Ben de durumu o zaman öğrendim... Zavallı Mr. Hawes nasıl?”

“Baydock onu hastaneye götürdü.”

“Hastaneye mi? Buna sevindim. Mr. Hawes artık orada emniyette olur.”

Atıldım. “Fakat Hawes'un kurtulacağını pek sanmıyoruz.”

Miss Marple’ın gözleri ilâç kutusuna kaydı. “Dozu fazla kaçırdı galiba?”

Başımı salladım. “Evet...” Sonra da yaşlı kadına Prothero’nun yarım kalmış olan pusulasını uzattım. “Şuna bir bakın.”

Miss Marple mektubu çabucak okudu. Öyle şaşırmış gibi de bir hali yoktu.

Sordum. “Siz de böyle bir şey olduğunu tahmin etmiştiniz, değil mi?”

“Evet, evet... Mr. Clement, bu gece buraya neden geldiğinizi sorabilir miyim? Bu beni çok şaşırttı.”

Ona telefon konuşmasını, o sesi Hawes'unkine benzettiğimi anlattım. Miss Marple düşünceli bir tavırla başını salladı. “Allahtan böyle olmuş... Tam zamanında yetişmişsiniz.”

Acı acı, “Tam zamanında mı?” dedim. “Hawes’ın kurtulmaması daha iyi olmaz mı? Hem onun için, hem de başkaları için. Artık gerçeği biliyoruz ve...”

Fakat Miss Marple heyecanla başını sallamaya başlamıştı. “Tabii, tabii. O da sizin böyle düşünmenizi istiyor. Hepsi birbirine çok uyuyor. Mektup, ilâç zavallı Mr. Hawes'un son zamanlardaki hali ve açıklamaları. Hepsi birbirine uyuyor ama çıkardığınız sonuç yanlış.”

Ona hayretle baktık.

Miss Marple “Bu yüzden Mr. Hawes'un hastaneye kaldırılmış olmasına sevindim” diye açıkladı. “Kimse ona dokunamaz. Adamcağız iyileştiği zaman da size gerçeği anlatır.”

“Gerçeği mi?”

“Evet. Prothero'nun saçının bir teline bile zarar vermediğini.”

Mırıldandım. “Fakat telefondaki ses. Mektup. İlâç içen bir insan. Pusulayı saklayıp, sonra bu gece kullandı.” Ben, “O diye söz ettiğiniz kim?” dedim.

Miss Marple cevap verdi. “Katil tabii...” Sonra ekledi. “Mr. Lawrence Redding.”

Ona hayretle bakakaldık. Sanırım bir an kadının çıldırdığına bile karar verdim. Suçlaması o kadar inanılmayacak gibiydi ki.

Nihayet Melchett merhametle, “Bu saçma, Miss Marple” dedi. “Redding temize çıktı.”

Yaşlı kadın, “Tabii” diye cevap verdi. “Onun istediği de buydu.”

Melchett alayla mırıldandı. “Aksine, adam kendisini cinayetle suçlamamız için gereken her şeyi yaptı.”

Miss Marple “Evet” dedi. “Böylece ben de dâhil olmak üzere hepimizi aldattı. Redding'in itirafını duyduğum zaman ne kadar şaşırdığımı hatırlıyor musunuz, Mr. Clement? Çünkü o zamana kadar ressamın suçlu olduğundan emindim. Bu itirafı duyunca onun suçsuz olduğuna inanmak zorunda kaldım.”

“Demek siz daima Lawrence Redding'den kuşkulandınız.”

“Kitaplarda katiller daima en olmayacak kimselerdir ama gerçek hayatta böyle değil. Ann Prothero'yu çok severdim ama onun Lawrence Redding'in yönetimine girmiş olduğu da açıktı. Onun her istediğini yapacaktı. Ressam ise beş parasız bir kadınla kaçacaklardan değildi. Ona göre Mr. Prothero’nun ortadan kaldırılması gerekiyordu. Ve kaldırdı da.”

Melchett bağırdı. “Saçma. Cinayet saatinde Redding'in nerede olduğunu biliyoruz.”

“Fakat Prothero'yu ressam değil, karısı Ann vurdu.” Dantel atkısını düzeltti. “Şimdiye kadar konuşmayı istemedim. Çünkü bütün olayları açıklayacak durumda değildim. Fakat tam Mr. Clement'in çalışma odasından çıkarken gözüm kapının yanındaki saksıya ilişti. O zaman her şeyi anladım.”

Melchett bana fısıldadı. “Delirmiş. İyice kaçırmış.”

Fakat Miss Marple bize bakarak, tatlı tatlı gülümsedi. “Bu duruma üzülüyorum. Çünkü ikisini de çok severdim. Ve başlangıçta hem Ann, hem de ressam suçsuz olduklarını itiraf edince içim rahatladı. 'Demek ki yanılmışım,' diye düşündüm. 'İkisi de suçsuz.' Ondan sonra Prothero'yu ortadan kaldırmayı isteyebilecek kişilerin üzerinde durdum.”

Mırıldandım. “Yedi kuşkulu kişi.”

Kadın, bana gülümsedi. “Evet. Archer... Uzun süreden beri ona âşık olan, aksi ve sinirli hizmetçi Mary. Paraya ve özgürlüğe kavuşmak isteyen Lettice. Sonra o tenis raketi olayı vardı.”

“Tenis raketi mi?”

“Evet. Mrs. Price Ridley'in hizmetçisinin çimlerin üzerinde gördüğü raket. Bundan da Mr. Dennis'in tenisten söylediğinden daha erken döndüğü anlaşılıyordu. On altı yaşındaki çocuklar çabuk etki altında kalırlar. O da sizin ya da Lettice'in yüzünden böyle bir şeye kalkışmış olabilirdi. Sonra zavallı Mr. Hawes ve siz vardınız.”

Büyük bir hayretle bağırdım. “Ben mi?”

“Evet... Özür dilerim, Mr. Clement. Zaten sizden hiçbir zaman tam anlamıyla kuşkulanmadım. Fakat kilisede toplanılan paralar ortadan kayboluyordu. Ya siz suçluydunuz, ya da Mr. Hawes. Mrs. Price Ridley hırsızın siz olduğunu önüne gelene söylüyordu. Çünkü olayın soruşturulmasına karşı çıkmıştınız. Ama ben aslında hırsızın Mr. Hawes olduğunu anlamıştım...” Bir an durdu. “Sonra sevgili Griselda.”

Melchett atıldı. “Fakat Mrs. Clement'in bu işle hiçbir ilgisi yoktu. 6.50 treniyle dönmüştü!...”

Miss Marple “Griselda öyle söyledi” diye cevap verdi. “Ama her söylenilene inanmamak gerek. 6.50 treni o akşam yarım saat gecikti. Fakat ben yediye çeyrek kala kendi gözlerimle Griselda'nın eski köşke doğru gittiğini gördüm. Bundan da onun daha önceki trenle geldiği anlaşılıyordu. Zaten onu başkaları da görmüştü. Hoş belki bunu siz de biliyorsunuz...” Dikkatle bana baktı.

Bakışları öylesine etkiliydi ki, dayanamayarak biraz önce açıp okumuş olduğum o son imzasız mektubu kendisine uzatmak zorunda kaldım.

Bunda Griselda'nın cinayet günü 6.20'de Lawrence Redding'in kulübesinin arka penceresinden çıkarken görüldüğü yazılıydı.

Tabii Miss Marple'a o arada içimi kemirmeye başlayan o korkunç kuşkudan hiç söz etmedim. Benim için bir karabasandan farksızdı bu. Ressamla Griselda'nın eski dostlukları. Prothero'nun bunu duyuşu. Bunu bana açıklamaya karar verişi. Çaresiz bir durumda olan Griselda'nın Redding'in tabancasını çalarak, Prothero'yu susturuşu. Dediğim gibi bir karabasandı bu. Ama neyse ki sadece bir iki dakika sürmüştü.

Belki Miss Marple bu düşüncelerimi de sezdi. Ondan hiçbir şey gizlenmez zaten. Yaşlı kadın imzasız mektubu bana geri vererek, başını salladı. “Bu dedikodu bütün köye yayıldı... Neyse, konudan ayrılmayalım... Size durumu anlatacağım. Bana inanmasanız da ben yine görevimi yapmış olacağım.” Bir an durdu sonra daha kesin bir tavırla konuşmaya başladı. “Bence Perşembe akşamı cinayet planı en ince detayına kadar hazırdı. Rahibin evde olmadığını bilen Lawrence Redding ona uğradı. Tabanca yanındaydı. Bunu çalışma odasının kapısının yanındaki saksıya gizledi. Mr. Clement gelince de ona artık köyden gitmeye karar verdiğini anlattı. Ressam saat beş buçukta köşkün kuzey kapısından Mr. Clement'e telefon etti. Sesini bir kadınınki gibi inceltmişti. Onun iyi bir amatör aktör olduğunu unutmayın.

“O sırada Mrs. Prothero kocasıyla köye doğru yola çıkmıştı. Ve işin tuhafı Ann yanına çanta almamıştı. Bir kadın için garip bir şeydi bu. Kadın, altıyı yirmi geceden biraz önce benim bahçemin önünde durdu. Böylece bana halinin gayet normal olduğunu, üzerinde silah

olmadığını görme fırsatımı da verdi. Çünkü ikisi de benim gözümden hiçbir şeyin kaçmadığını biliyorlardı. Ann Prothero çalışma odasına gitti. Zavallı Prothero yazı masasının başındaydı. Sağır olduğu için de karısının geldiğini duymamıştı. Kadın, tabancayı saksıdan alarak kocasını vurdu. Silahı yere atarak dışarı fırladı. Ve doğru atölyeye gitti!...”

Melchett karşı çıktı. “Fakat siz silah sesini duymamışsınız?”

“Maxim susturucusu diye bir alet var sanırım. Okuduğum dedektif romanlarından öğrendim bunu. Belki de hizmetçi Clara'nın duyduğu o tuhaf aksırık aslında susturucu takılmış tabancanın sesiydi... Neyse... Redding'le Ann, atölyeden çıktılar. Gayet neşeli bir görünüşleri vardı. Tabii bu bir hataydı. Çünkü ikisi de birbirleriyle vedalaştıklarını iddia ediyorlardı. O halde neşeli değil, aksine çok...çok üzgün olmaları gerekmez miydi? Ama bu planlarının en zayıf tarafıydı. Endişeli gibi gözükmeye cesaret edemiyorlardı. Ondan sonra on dakika kadar bazı kimselerle konuştular. Yani kendilerine tanık buldular. Nihayet Redding tekrar Mr. Clement'in evine gitti. Tabancayı aldı. O sahte pusulayı bıraktı. Bunun üstüne de, özellikle değişik bir yazıyla 6.20 yazılmıştı. Sahtekârlık ortaya çıktığı zaman herkes katilin suçu Ann Prothero'ya yüklemeye kalktığını sanacaktı. Fakat ressam sahte pusulayı bırakırken Prothero'nun yazdığı mektubu gördü. Çok akıllı bir insan. Bu pusulanın ileride işine yarayacağını düşünerek hemen aldı. Bilerek saati de altı yirmiye getirdi. Yine isteyerek kuşkular Ann'ın üzerinde toplanılmaya çalışılmış olacaktı. Sonra Redding sizin geldiğinizi uzaktan görerek, dışarı fırladı. Karşınızda çıldırmış gibi rol yaptı. Neticede cinayet işlemiş bir katil öyle davranmaz, sanki hiçbir şey olmamış gibi hareket ederdi. Evet, ressam çok zeki. Genç adam, susturucuyu attıktan sonra doğru polise gitti ve suçunu itirafa geldiğini söyledi.”

Sordum. “Daha önce korudan gelen silah sesi neydi? Bir rastlantı mıydı bu?”

“Hayır, hayır.” Miss Marple başını çabucak salladı. “Bu bir rastlantı değildi. Silah sesinin duyulması gerekiyordu. Yoksa Mrs. Prothero'dan kuşkulanabilirlerdi. Bilemiyorum, Redding bunu nasıl ayarladı? Anladığıma göre pikrik asit, üzerine bir ağırlık düştüğü zaman patlarmış. Herhalde ressam da koruda böyle bir şey ayarlamıştı. Saatliydi bu pikrik asit. 6.30'da, yani Redding'le Ann Prothero herkesin önünde, atölyeden çıkarlarken patlayacaktı.”

Melchett o ana kadar bu anlatılanları rüyadaymış gibi dinlemişti. Birdenbire canlanıverdi. “Vay vay vay... Vay vay vay...” Sanırım o da benim gibi Miss Marple'ın anlattıklarına inanmıştı. Fakat henüz bunu açıklamayı istemiyordu. Elini uzatarak, buruşuk mektubu aldı. “Peki Hawes meselesini nasıl açıklayacaksınız? Adam telefonda suçunu itiraf etti.”

“Bu da iyi oldu. Mr. Clement'in vaazı onu çok etkiledi sanırım. Onun üzerine kilisede toplanılan paraları çaldığını itirafa karar verdi.”

“Ne?”

“Evet ya. Onun için Mr. Hawes'un ölümden kurtulmasını arzuluyorum. Lawrence Redding, Mr. Prothero'nun mektubunu saklamıştı. Bunda sözü edilen şahsın kim olduğunu anlayıncaya kadar bekledi... Sonunda suçlunun Mr. Hawes olduğunu öğrendi. Bu gece onunla birlikte buraya geldi. Hawes'un ilâçlarından birinin yerine usulca kendi ilâcını koydu. Prothero'nun pusulasını da genç adamın robdöşambrının cebine soktu. Zavallı Hawes bu gece o öldürücü ilâcı aldıktan sonra mektubu buldu. Bu ona ilâhî bir işaretmiş gibi geldi. Zaten Mr. Clement'in vaazının etkisi altındaydı. Her şeyi itirafa karar verdi.”

Melchett bağırdı. “Hay Allah! Hay Allah! Bunların bir tek kelimesine bile inanmadım.” Fakat sesinden bunun aksini düşündüğü o kadar belliydi ki. Bunu kendisi de anladığı için telâşla, “Peki, Mr. Redding'in kulübesinden Mrs. Price Ridley'e edilen telefonu nasıl açıklayacaksınız?”

Miss Marple güldü. “Ah! İşte tek rastlantı buydu. Sevgili Griselda'yla Mr. Dennis'in işiydi bu. Mrs. Price Ridley'in rahip için hırsız dediğini duymuşlar, kadını bu şekilde susturmaya karar vermişlerdi. Telefonun, korudan silah sesi geldiği anda edilmesi bu iki olayın birbirine bağlı olduğu izlenimini uyandırıyordu. Ama aslında böyle bir şey yoktu.”

Birdenbire herkesin o silah sesini biraz değişik diye tarif ettiklerini hatırladım. Doğruydu bu.

Melchett öksürdü. “Anlattıklarınız akla çok yakın, Miss Marple. Fakat elinizde en ufak bir kanıt bile yok.”

Yaşlı kadın, “Biliyorum” dedi. “Fakat sözlerime inanıyorsunuz, değil mi?”

Kısa bir sessizlik oldu. Sonra Polis Müdürü istemeye istemeye itiraf etti. “Evet, inanıyorum. Fakat kanıt yok, kanıt.” Miss Marple öksürdü. “Fakat, bir tuzak kuramaz mıyız?”

İkimiz de ona hayretle baktık. “Tuzak mı? Nasıl bir tuzak?”

“Mr. Redding'e telefon edilip, her şeyin anlaşıldığı haber verilirse...”

Melchett güldü. “Fena bir yöntem değildir bu, Miss Marple. Fakat Redding böyle oyunlara gelmeyecek kadar akıllı bir adam.”

Miss Marple “Fakat” diye cevap verdi. “Ona bu haberi Dr. Baydock verirse? Köyde herkes doktorun katillerin cezalandırılması

konusundaki düşüncelerini biliyor. Dr. Baydock, Redding'e Mr. Hawes'un ev sahibesinin ya da kadının çocuklarının onun ilâçları değiştirdiğini görmüş olduğunu söyleyebilir. Ressam suçsuzsa bu sözleri anlamsız bulur. Ama değilse.”

“O zaman bir delilik yapabilir! Evet, anlıyorum. Fakat Dr. Baydock böyle bir oyuna katılmaya razı olur mu acaba?”

Yaşlı kadın, neşeyle, “Doktor geldi” diye cevap verdi. “Bunu kendisine sorun.”

Baydock, Miss Marple’ın yanımızda olduğunu görünce bir hayli şaşırdı. Doktorun yüzünden ne kadar yorgun olduğu anlaşılıyordu. “Neyse, Hawes'u kurtardım. Az kalsın gidiyordu. Ölseydi daha sevinirdim tabii. Fakat bir doktor olarak onu kurtarmam gerekiyordu.”

Melchett “Anlatacaklarımızı duyunca belki fikrinizi değiştirirsiniz” dedi. Doktora kısaca Miss Marple'ın varsayımını anlattı.

Baydock'un katiller hakkındaki fikirlerinin tamamıyla değişmiş olduğu anlaşılıyordu. Ressama kinle sövdü, saydı. Prothero'nun öldürülmesinden çok zavallı Hawes'un başına gelenlere kızmıştı. “Allanın belâsı ahlâksız! Hawes'un annesiyle kız kardeşi var. O zavallılar ömürlerinin sonuna kadar bir katilin annesi ve kardeşi olduklarını düşünecek, herkesten kaçacaklardı... Size seve seve yardım ederim. O Redding denilen köpek cezasını bulmalı...” Doktorla Melchett, tuzak hakkında konuşurlarken Miss Marple da ayağa kalktı. Yaşlı kadını evine kadar götürmekte ısrar ettim.

Tam kapının önünde ondan ayrılacağım sırada Miss Marple'ın yeğeni Raymond West'in cinayet hakkındaki fikirleri aklıma geldi. “Bu cinayet konusunda yeğeninize karşı büyük bir zafer kazandınız.”

Miss Marple güldü. “Büyük annem ne derdi biliyor musunuz? 'Gençler yaşlıların aptal olduğunu düşünürler, yaşlılar ise gençlerin

aptal olduğunu bilirler.'“

Anlatılacak daha fazla bir şey yok. Miss Marple'ın planı başarılı oldu. Lawrence Redding ilâcı değiştirirken görüldüğünü duyunca fena halde sarsıldı. İlk düşüncesi kaçmak oldu tabii. Fakat suç ortağına durumu bildirmesi de gerekirdi. Ann'a haber vermeden kaçamazdı. Sabaha kadar beklemeye de cesareti yoktu. Hemen o gece köşke gitti. Peşinde de Melchett'in en usta adamlarından ikisi vardı tabii. Ressam, Ann’in penceresine çakıl taşı atarak, kadını aşağıya çağırdı. Ann Prothero'yla bahçede daha rahat konuşacaklarını düşünüyordu herhalde. Fakat iki dedektif onların konuşmalarını kolaylıkla dinlediler. Böylece Miss Marple'ın yanılmamış olduğu da ortaya çıktı.

Lawrence Redding'le Ann Prothero davasını okumayan yok. Onun için bundan söz edecek değilim.

Lettice davadan önce bana geldi. “Bütün bunlar sona erdikten sonra Avrupa'ya gideceğim.” Bir an kararsızlıkla durdu. “Annemle gideceğim.”

Hayretle başımı kaldırdım.

Lettice, başını salladı. “Bunu tahmin edemediniz mi? Mrs. Lestrange annem benim. O...ölmek üzere. Beni görmek istediği için başka bir isimle buraya gelmiş... Dr. Baydock da ona yardım etmiş. Adam gençliğinde anneme âşıkmış herhalde. Annem o gece babamı görmeye gitmiş ve ona ölmek üzere olduğunu da söylemiş. Beni görmeyi çok istediğini anlatmış. Ama babam çok kötü bir insandı. Anneme benim üzerimde hiçbir hakkı olmadığını, benim onun öldüğüne inandığımı iddia etmiş. Sanki ben o hikâyeyi yutmuşum gibi. Babam gibi adamlar burunlarının ucunu bile göremezler... Annem ise öyle kolay kolay yenilgiyi kabul eden kadınlardan değil.

Babam kendisini öyle acımasızca tersleyince bana bir mektup yolladı. Ben de tenis partisinden erkenden ayrılarak onunla altıya çeyrek kala buluştum. Ayak üstü bir daha ne zaman buluşacağımızı kararlaştırdık. Sonradan cinayeti annemin işlediğini sanacaklarını düşünerek büyük bir korkuya kapıldım. Neticede annem babama karşı dostluk duymuyordu. İşte bu yüzden gece tavan arasına çıkarak annemin portresini parçaladım. Polis resmi bulabilirdi. Dr. Baydock da korkuyordu. Sanırım adamcağız bazen annemin katil olduğundan da kuşku etmekteydi.” Bir an durdu. “Ne tuhaf değil mi? Yerimin annemin yanı olduğunu hissediyorum. Babama karşı hiçbir zaman böyle bir şey duymadım. Evet, annemle gideceğim. Sonuna kadar onun yanında olacağım.”

Ayağa kalkarak, elini sıktım. “Tanrı ikinizi de korusun. Senin ileride çok mutlu olacağından da eminim, Lettice.”

Gülmeye çalıştı. “Öyle olması gerekir. Çünkü şimdiye kadar pek mutlu oldum sayılmaz. Hoşçakalın, Mr. Clement. Siz ve Griselda bana çok iyi davrandınız.”

Griselda!

Karıma o imzasız mektubun beni ne kadar sarstığını açıklamak zorunda kaldım. Önce güldü, sonra da bana ciddi bir söylev verdi. Ve nihayet, “Bundan sonra daha dikkatli davranacağım” dedi. “Çünkü hayatıma denge sağlayacak bir olay olacak. Bunun seni gençleştireceğinden de eminim. Ve artık kendi çocuğun olacağı için beni durmadan, 'yavrum,' diye çağırmayacaksın. Artık hem iyi bir ev kadını, hem de mükemmel bir anne olmaya çalışacağım. Çocuk bakımı için kitap da aldım.”

Onu kendime çekerken, endişeyle, “'Kocaları nasıl yönetmeli,' diye bir kitap da almadığından emin misin?”

Griselda cevap verdi. “Buna ihtiyacım yok ki. İyi bir kadınım. Seni de çok seviyorum. Daha ne istiyorsun?”

“Hiç” dedim.

“Bir kez olsun beni çılgıncasına sevdiğini söyleyemez misin?”

“Griselda” diye fısıldadım. “Sana tapıyorum! Senin için çıldırıyorum! Sana tüm benliğimle, delicesine, bir din adamına yakışmayacak şekilde âşığım.”

Karım mutlulukla içini çekti. Sonra da telâşla kollarımdan sıyrıldı. “Eyvah, Miss Marple geliyor. Sakın ona bir şey söyleme. Herkesin bana yastık getirmesini, ayaklarımı şuraya buraya dayamamı söylemesini istemiyorum. Ona golf alanına gittiğimi söylersin.”

Miss Marple camlı kapıya gelerek durakladı, özür diler gibi Griselda'yı sordu.

“Griselda” dedim. “Golf alanına gitti.”

Miss Marple’ın gözlerinde endişeli bir anlam belirdi. “Artık böyle şeyler yapması doğru mu?” Sonra da kıpkırmızı kesildi.

Hemen konuyu değiştirerek Prothero vakasından, tanınmış bir hırsız olan uydurma Dr. Stone'dan söz ettik. Zavallı Miss Cram'in suçsuz olduğu ortaya çıkmıştı. Kız bavulu koruya götürmüştü ama bunu kendisinden Dr. Stone istemiş, diğer arkeologların düşmanlığından korktuğunu söylemişti. Miss Cram de adama inanmıştı.

Konuşurken Miss Marple'ın son sırrımızı nasıl anladığını düşünüp duruyordum. Yaşlı kadın ipucunu bana kendisi verdi. “Griselda'nın kendisini yormayacağını umarım. Dün Benham'daki kitapçıdaydım.”

Zavallı Griselda. Çocuk bakımı kitabı onu ele vermişti.

Birdenbire, “Miss Marple” dedim. “Herhalde siz cinayet işleseydiniz hiçbir zaman yakalanmazdınız.”

Yaşlı kadın, şaşırdı. “Aman ne korkunç bir fikir.”

Mırıldandım. “Fakat insanların karakterini biliyorsunuz...”

Miss Marple güldü. “Çok şakacısınız, Mr. Clement.” Ayağa kalktı. “Keyfiniz yerinde tabii.” Camlı kapının önünde durdu. “Griselda'ya selâm söyleyin. O küçük sırrını da kimseye açıklayacak değilim.”

Doğrusunu söylemek gerekirse, Miss Marple çok şirin bir kadın...

SON